

EUROJUST

Vuosikertomus 2013

Eurojustin vuosikertomus 2013

Euroopan unionin elinten käännöskeskus on kääntänyt Eurojustin vuosikertomuksen 2013 suomeksi alkuperäisestä englanninkielisestä versiosta.

Eurojustin tehtävänä on tukea ja vahvistaa kansallisten viranomaisten välistä koordinointia ja yhteistyötä vakavan rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa Euroopan unionissa

Sisällysluettelo

Eurojust-päätöksen nimitystä koskeva huomautus	5
Lyhenteet	5
Alkusanat.....	7
Tiivistelmä	8

VUOSI 2013 LYHYESTI10

1. Tietoa Eurojustista.....12

1.1. Tehtävä, visio, ohjaavat periaatteet.....	13
1.2. Kansalliset osastot, collegio, kolmansien valtioiden yhteyssyyttäjät	13
1.2.1. Kokoonpano	13
1.2.2. Toimivalta, tehtävät ja valtuudet	13
1.2.3. Hallinto- ja työskentelymenetelmät.....	14
1.2.4. Koulutus.....	15
1.2.5. ENCS-järjestelmä ja fiche suédoise-lomakkeet.....	15
1.3. Eurojustin hallinto.....	15
1.4. Eurojust ja toimijaverkostot	17
1.4.1. Euroopan oikeudellinen verkosto	17
1.4.2. JIT-ryhmien verkosto	18
1.4.3. Joukkotuhonnan vastainen verkosto.....	18
1.4.4. Neuvoa-antava ryhmä.....	19

2. Miten Eurojust toimii.....20

2.1. Eurojustin koordinoitkokoukset.....	21
2.2. Eurojustin koordinoitkeskukset.....	23
2.3. Tietojenvaihto ja asianhallintajärjestelmä	24
2.3.1. Asianhallintajärjestelmän kehittäminen	24
2.3.2. 13 artiklan mukaisen tietojenvaidon pdf-lomake	24
2.3.3. Yhteydet ENCS:n ja CMS:n välillä	25
2.4. Eurojust ja yhteiset tutkintaryhmät	25
2.4.1. Tapausten käsittely Eurojustissa	25
2.4.2. Yhteisten tutkintaryhmien asiantuntijoiden vuosikokoukset	27
2.4.3. Yhteisten tutkintaryhmien rahoitus / taloudellinen tuki	27

3. Eurojustin operatiivinen toiminta.....28

3.1. Ensisijaisten rikollisuuden alojen käsittely Eurojustissa.....	29
3.1.1. Huumausainerikokset	29
3.1.2. Laiton maahanmuutto	30
3.1.3. Ihmiskaupparikokset	31

3.1.4.	Petokset	32
3.1.5.	Korruptiorikokset	33
3.1.6.	Kyberrikokset	33
3.1.7.	Rahanpesurikokset	35
3.1.8.	Terrorismi	36
3.1.9.	(Liikkuvat) järjestäytyneet rikollisryhmät	37
3.2.	Eurojustin tuki muilla rikollisen toiminnan aloilla	39
3.2.1.	EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset (PIF-rikokset)	39
3.2.2.	Ympäristörikokset	40
3.2.3.	Merirosvous	41
3.2.4.	Lapsiin kohdistuvien rikosten yhteyshenkilö Eurojustissa	41
3.3.	Eurojustin suhteet	42
3.3.1.	Suhteet kolmansiin maihin ja EU:n ulkopuolisiin organisaatioihin	42
3.3.2.	Yhteistyö Europolin ja OLAFin kanssa	43
3.4.	Haasteet ja parhaat käytännöt	44
4.	EUROJUSTIN VUODEN PAINOPISTEALAA: YHTEISTEN TUTKINTARYHMIEN ARVIOINTI	46
	TEEMA: LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITYS	50
	LIITE 1: ASIAKIRJOJEN JULKINEN SAATAVUUS	54
	LIITE 2: NEUVOSTON PÄÄTELMIEN SEURANTA	55
	LIITE 3: EUROJUSTIN TAPAUSTILASTOT	56
Kuva 1	- Tapaukset vuosina 2009–2013	56
Kuva 2	- Kahdenväliset ja monenväliset tapaukset vuosina 2009–2013	56
Kuva 3	- Jäsenvaltion avaamat kahdenväliset ja monenväliset tapaukset	57
Kuva 4	- Pyyntöjä esittäneet/vastaanottaneet jäsenvaltiot	57
Kuva 5	- Yhteyssyyttäjiä vuosina 2009–2013 käsittelemät tapaukset	58
Kuva 6	- Prioriteettirikoslajit Eurojustin käsittelemissä tapauksissa	58
Kuva 7	- Kolmannet valtiot Eurojustin käsittelemissä tapauksissa	59
Kuva 8	- Muiden kuin EU:n jäsenvaltioiden, EU:n kumppanien & ja kansainvälisten järjestöjen osallistuminen Eurojustin käsittelemiä tapauksiin	59
Kuva 9	- Pääasialliset rikostyyppit, joihin liittyy kolmansia valtioita	60
Kuva 10	- Koordinointikokoukset: jäsenvaltiot	60
Kuva 11	- Koordinointikokoukset: muut kuin jäsenvaltiot, EU:n kumppanit ja kansainväliset järjestöt	61
Kuva 12	- Rikostyyppien esiintymistiheys koordinointikokouksissa	61
Kuva 13	- Koordinointikeskukset	62
Kuva 14	- Eurojust ja yhteiset tutkintaryhmät	62
Kuva 15	- 13 artiklan mukaisten tapausten määrä	63
Kuva 16	- Eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpano: pyyntöjä esittäneet/saaneet jäsenvaltiot	63

Eurojust-päätöksen nimitystä koskeva huomautus

Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi 28 päivänä helmikuuta 2002 tehdystä neuvoston päätöksestä, selaisena kuin se on viimeksi muutettuna Eurojustin vahvistamisesta 16 päivänä joulukuuta 2008 tehdyllä

neuvoston päätöksellä 2009/426/YOS, käytetään vuosikertomuksessa nimitystä ”Eurojust-päätös”. Neuvoston pääsihteeristön laatima Eurojust-päätöksen konsolidoitu versio on luettavissa Eurojustin verkkosivustolla osoitteessa www.eurojust.europa.eu.

Lyhenteet

CMS	Asianhallintajärjestelmä
EAW	Eurooppalainen pidätysmääräys (European Arrest Warrant)
EC3	Euroopan verkkorikostorjuntakeskus
EJN	Euroopan oikeudellinen verkosto
ENCS	Euroopan kansallinen koordinoitijärjestelmä
EMPACT	Euroopan monialainen rikosuhkien torjuntafoorumi
EPPO	Euroopan syyttäjänvirasto
JIT	Yhteinen tutkintaryhmä
YVV	Eurojustin yhteinen valvontaviranomainen
MASP	Monivuotinen strategiasuunnitelma
MLA	Keskinäinen oikeusapu
MOCG	(Liikkuva) järjestäytynyt rikollisryhmä
MoU	Yhteisymmärryspöytäkirja
MPJM	Merirosvouden oikeudellinen valvonta
MTIC	Karusellipetos
OAP	Operatiivinen toimintasuunnitelma
OCC	Päivystävä koordinointi
OCG	Järjestäytynyt rikollisryhmä
OLAF	Euroopan petostentorjuntavirasto
PFI	Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaaminen
SOCTA	Vakavan järjestäytyneen rikollisuuden uhka-arvio
TCM	Terrorismia koskevien tuomioiden seuranta
TE-SAT	Terrorismin tilannetta ja suuntauksia Euroopan unionissa koskeva selvitys
SEUT	Sopimus Euroopan unionin toiminnasta
THB	Ihmiskaupparikokset

Pyrimme mahdollisimman hyviin operatiivisiin tuloksiin tarjoamalla laadukkaita palveluja, jotka vastaavat sidosryhmien tarpeita

Alkusanat

Minulla on ilo esitellä Eurojustin 12. vuosikertomus, jossa kerrotaan Eurojustin toimintatavasta sekä sen käsittelemistä tapauksista ja strategisista toimista vuonna 2013. Eurojustista on tullut tunnustettu ja keskeinen toimija, joka tukee Euroopan unionin jäsenvaltioita rajat ylittävän vakavan rikollisuuden torjunnassa. Yli 11 toimintavuoden aikana hankkimamme kokemus ja asiantuntemus tuovat lisäarvoa kansallisille syyttäjille ja lainvalvontaviranomaisille kansainvälisten keskinäistä oikeusapua koskevien pyyntöjen käsittelyssä, keskinäisen tunnustamisen välineiden käytössä ja rikostapausten koordinoinnissa. Niiden tapausten määrä, joissa jäsenvaltiot pyysivät Eurojustin apua, kasvoi 2,8 prosenttia: vuonna 2012 tapauksia oli 1 533 ja vuonna 2013 niitä oli 1 576.

Eurojustin ainutlaatuiset palvelut, koordinoitkokoukset ja koordinoitkeskukset, kokoavat jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden lainvalvonta- ja oikeusviranomaisia yhteen. Näin Eurojust edistää yhteistyötä strategisessa ja operatiivisessa toiminnassa ja ratkaisee menettelyihin ja käytäntöön liittyviä ongelmia, jotka johtuvat Euroopan unionin 30 eri oikeusjärjestelmän eroista. Eurojust pyrkii ensisijaisesti vastaamaan toimijoiden tarpeisiin ja parantamaan jatkuvasti koordinoinnissa tarjoamaansa organisointia ja tukea.

Eurojust antoi edelleen laajasti tukea yhteisten tutkintaryhmien (JIT) perustamiseen ja toimintaan ja vahvisti rooliaan EU:n asiantuntijakeskuksena yhteisissä tutkintaryhmissä. JIT-verkoston sihteeristö Eurojustissa on kehittynyt yhteisiin tutkintaryhmiin liittyvien asioiden tietokeskittymäksi edistämällä yhteisten tutkintaryhmien asiantuntijaverkoston ja Eurojustin kansallisten osastojen välistä synergiaa. Eurojust osoitti sitoutuvansa vahvasti JIT-ryhmien rahoitukseen - mistä on suoraa hyötyä jäsenvaltioiden toimijoille - kattamalla siihen liittyvät kustannukset omasta talousarviostaan, kun mahdollisuus saada tähän erityistukea loppui.

Eurojustin käsittelemät tapaukset lisääntyivät vuonna 2013, erityisesti huumekaupparikokset, ihmiskaupparikokset, petokset, korruptionrikokset, rahanpesurikokset, EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset ja liikkuviin järjestäytyneisiin rikollisryhmiin liittyvät tapaukset. EU:n rikostorjunnan prioriteettien lisäksi Eurojust pyrkii reagoimaan kansallisilta viranomaisilta tuleviin pyyntöihin ja uusiin rikollisuuden ilmiöihin sekä antamaan edelleen tukea EU:n toimielimille tarkasteltaessa asiaankuuluvia oikeudellisia ja poliittisia rakenteita.

Terrorismia koskevien tuomioiden seurantaa koskevan julkaisun *Terrorism Convictions Monitor* lisäksi aloimme tänä vuonna julkaista merirosvouden oikeudellista seurantaa koskevaa julkaisua *Maritime Piracy Judicial Monitor*. Molemmat julkaisut on tarkoitettu toimijoille tiedonlähteeksi. Kolme *Eurojust News* -uutiskirjeen Eurojustin verkkosivustolla vuonna 2013 julkaistua numeroa käsitelivät Euroopan syyttäjänvirastoa, yhteisiä tutkintaryhmiä ja ympäristörikollisuutta. Nämä uutiskirjeet sisältävät tietoa lainsäädännöstä ja toimintaolosuhteista sekä asiantuntijoiden puheenvuoroja, ja niissä esitellään Eurojustin toimintaa erityisillä aihealueilla.

Eurojustin organisaation kehittäminen on päässyt täyteen vauhtiin, kun Lissabonin sopimus on tullut voimaan ja tuonut mukanaan uusia mahdollisuuksia toisaalta Eurojustin vahvistamiseen ja toisaalta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamiseen "Eurojustista". Tulokset parhaillaan suoritettavasta keskinäisestä arvioinnista, joka koskee nykyisen Eurojustiin sovellettavan lainsäädännön täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, ovat varmasti toinen tärkeä liikkeellepaneva voima sen kehityksessä, kuten myös ensi vuonna toteutettava Eurojustin arviointi. Heinäkuussa 2013 otettiin tärkeä askel, kun Euroopan komissio käynnisti Eurojust-uudistuksen parantaakseen sitä koskevaa lainsäädäntökehystä ja vahvistaakseen siten sen valmiuksia. Samalla annettiin ehdotus EPPO:n perustamisesta. Näitä kahta aloitetta on kehitettävä "pakettina" täydentävyyden varmistamiseksi ja sen välttämiseksi, että osa rikoksista jäisi rankaisematta.

Toivotimme tervetulleeksi ensimmäisen Kroatian kansallisen jäsenen, Josip Čulen, ja puheenjohtajisto, johon nimitettiin uusiksi varapuheenjohtajiksi Francisco Jiménez-Villarejo ja Ladislav Hamran, kollegio ja Eurojustin henkilöstö odottavat vuodesta 2014 menestyksestä ja tuotteliasta.

Michèle CONINSX
Eurojustin puheenjohtaja

Tiivistelmä

- ▶ Niiden tapausten määrä, joissa jäsenvaltiot pyysivät Eurojustin apua vakavan rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa, kasvoi 2,8 prosenttia. Vuonna 2012 tapauksia oli 1 533 ja vuonna 2013 niitä oli 1 576.
- ▶ Toimijat käyttivät kaikkien koordinoitupalvelujen yhdistelmää – koordinoitkokouksia, koordinoitkeskuksia ja yhteisiä tutkintaryhmiä.

Koordinoitkokousten määrä kasvoi yhteensä 206:een, koordinoitkeskusten määrä pysyi edelleen seitsemässä, ja Eurojustin tukemien yhteisten tutkintaryhmien määrä oli 102, joista 42 oli uusia yhteisiä tutkintaryhmiä. Loput 60 olivat aiempina vuosina perustettuja yhteisiä tutkintaryhmiä.
- ▶ Rekisteröidyistä tapauksista 217 liittyi eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoon.
- ▶ Eurojustin käsittelemät tapaukset lisääntyivät seuraavilla rikollisuuden aloilla vuonna 2013: huumausainerikokset, ihmiskaupparikokset, petokset, korruptionrikokset, rahanpesurikokset, EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset ja liikkuvat järjestäytyneet rikollisryhmät.
- ▶ Eurojust järjesti vuonna 2013 kaksi strategiakokousta:
 - *Cross-border excise fraud: emerging threats in the European Union* (rajat ylittävät valmisteveropetokset: uudet uhat Euroopan unionissa), 14. ja 15. marraskuuta yhdessä neuvoston puheenjohtavaltion Liettuan kanssa, ja
 - *Towards an enhanced coordination of environmental crime prosecutions across the EU*: (ympäristörikoksista syyttämisen koordinoinnin parantaminen koko EU:ssa: Eurojustin rooli), 27. ja 28. marraskuuta, yhdessä ympäristörikossyyttäjien eurooppalaisen verkoston kanssa.
- ▶ Eurojust järjesti kaksi neuvoa-antavan ryhmän kokousta, huhtikuussa Irlannin toimiessa neuvoston puheenjohtajana ja joulukuussa Liettuan toimiessa puheenjohtajana.
- ▶ Vuonna 2012 käynnistetty hanke merirosvouden oikeudellista seurantaa (MPJM) koskevan julkaisun kehittämiseksi huipentui ensimmäisen numeron julkaisemiseen syyskuussa 2013. Julkaisua päivitetään 18 kuukauden välein.
- ▶ Eurojust tuki aktiivisesti kaikkia Euroopan monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumin (EMPACT) hankkeita neuvoston painopistealojen kehittämiseksi. Eurojust osallistui myös uuden toimintapoliittisen syklin 2014–2017 monivuotisten strategisten suunnitelmien (MASP) laadintaan ja niiden muuntamiseen operatiivisiksi toimintasunnitelmiksi.
- ▶ Euroopan verkkorikostorjuntakeskus aloitti toimintansa tammikuussa 2013. Eurojust nimitti kansallisen jäsenen EC3:n johtoryhmään ja nimitti väliaikaisesti henkilökunnan jäsenen verkkorikostorjuntakeskukseen.
- ▶ Eurojust allekirjoitti yhteistyösopimuksen Liechtensteinin ruhtinaskunnan kanssa 7. kesäkuuta 2013.
- ▶ Eurojust allekirjoitti yhteisymmärryspöytäkirjan Interpolin kanssa 15. heinäkuuta 2013 ja Frontexin kanssa 18. joulukuuta 2013.
- ▶ Eurojust antoi taloudellista tukea 34 yhteiselle tutkintaryhmälle. Lisäksi käynnistettiin yhteisten tutkintaryhmien saavuttamien tulosten arviointia koskeva hanke. Arviointitietoja keräämällä edistetään ratkaisujen löytymistä oikeudellisiin ja käytännön haasteisiin.
- ▶ Eurojustin talousarvio vuodelle 2013 oli 32,2 miljoonaa euroa. Talousarviosta toteutui ennätykselliset 99,6 prosenttia.

Kiitämme **Carlos Zeyenia**, joka on entinen varapuheenjohtaja ja Luxemburgin kansallinen jäsen, **Lampros Patsavellasia**, Kreikan entistä kansallista jäsentä ja **Hans-Holger Herrnfeldiä**, Saksan entistä kansallista jäsentä, heidän tekemästään työstä ja Eurojustille antamastaan arvokkaasta panoksesta

C. Zeyen,
1. huhtikuuta 2007 – 1. lokakuuta 2013

L. Patsavellas,
1. kesäkuuta 2005 – 31. toukokuuta 2013

H. Herrnfeld,
1. syyskuuta 2010 – 31. toukokuuta 2013

Kiitämme **Raivo Seppiä** hänen erinomaisesta työstään Eurojustin varapuheenjohtajana

varapuheenjohtaja,
13. syyskuuta 2007 – 8. marraskuuta 2013

Kansallisten jäsenten muodostama Eurojustin kollegio vuonna 2013

Michèle Coninsx, Belgia

Mariana Ilieva Lilova, Bulgaria

Lukáš Starý, Tšekin tasavalta

Jesper Hjortenber, Tanska

Annette Böhringer, Saksa

Raivo Sepp, Viro

Robert Sheehan, Irlanti

Nikolaos Ornerakis, Kreikka

Francisco Jiménez-Villarejo, Espanja

Sylvie Petit-Leclair, Ranska

Josip Čule, Kroatia

Francesco Lo Voi, Italia

Katerina Loizou, Kypros

Gunārs Bundzis, Latvia

Laima Čekelienė, Liettua

Olivier Lenert, Luxemburg

László Venczli, Unkari

Donatella Frendo Dimech, Malta

Jolien Kuitert, Alankomaat

Ingrid Maschl-Clausen, Itävalta

Mariusz Skowroński, Puola

João Manuel Da Silva Miguel, Portugali

Daniela Buruiană, Romania

Malči Gabrijelčič, Slovenia

Ladislav Hamran, Slovakian tasavalta

Harri Tiesmaa, Suomi

Leif Görts, Ruotsi

Frances Kennah, Yhdistynyt kuningaskunta

2013

lyhyesti

19. ja 20. kesäkuuta

Terrorismia käsittelevä taktiikka- ja strategiakokous:

28 päivänä marraskuuta 2008 tehty neuvoston puitepäätös 2008/919/YOS: lisäarvo ja vaikutus

7. kesäkuuta Luxemburgissa

Eurojustin ja Liechtensteinin välinen yhteistyösopimus

27. ja 28. kesäkuuta

9. JIT-ryhmien asiantuntijakokous

TAMMIKUU

HELMIKUU

MAALISKUU

HUHTIKUU

TOUKOKUU

KESÄKUU

11. helmikuuta

Euroopan parlamentin LIBE- ja CRIM-valiokuntien vierailu

17. ja 18. huhtikuuta

Joukkotuhontarikoksia, ihmisyyttä vastaan tehtyjä rikoksia ja sotarikoksia koskevien yhteyshenkilöiden verkoston kokous

25. ja 26. huhtikuuta

Valtakunnansyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoo-antavan ryhmän kokous

9. syyskuuta
Lopullinen suunnitelma Eurojustin uusiksi tiloiksi

29. syyskuuta
Haagin kansainvälinen päivä

27. ja 28. marraskuuta
Eurojustin ja ENPE:n strategiakokous:
"Ympäristörikoksista syyttämisen koordinoinnin parantaminen EU:ssa: Eurojustin rooli"

14. ja 15. marraskuuta
Puheenjohtajavaltio Liettuan & Eurojust-seminaari: "Rajat ylittävät valmisteveropetokset: uudet uhat Euroopan unionissa"

HEINÄKUUKU

ELOKUUKU

SYYSKUUKU

LOKAKUUKU

MARRASKUUKU

JOULUKUUKU

1. heinäkuuta
Kroatia liittyi Euroopan unioniin

14. ja 15. lokakuuta
Eurojust- seminaari:
"Parannuksia rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa?"

13. joulukuuta
Valtakunnansyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoo-antavan ryhmän kokous

15. heinäkuuta Haagissa Interpolin pääsihteerin vierailu ja Eurojustin ja Interpolin välisen yhteisymmärryspöytäkirjan allekirjoittaminen

29. ja 30. lokakuuta
Joukkotuhontarikoksia, ihmisyyttä vastaan tehtyjä rikoksia ja sotarikoksia koskevien yhteyshenkilöiden verkoston kokous

18. joulukuuta Varsovassa
Eurojustin ja Frontexin välinen yhteisymmärryspöytäkirja

17. heinäkuuta
Eurojust-asetusta koskevan komission ehdotuksen julkaiseminen

29. lokakuuta ja 10. joulukuuta
Varapuheenjohtajat valittiin

Tietoa Eurojustista

1.1. Tehtävä, visio, ohjaavat periaatteet

Tehtävämme

Eurojustin tehtävänä on tukea ja vahvistaa kansallisten viranomaisten välistä koordinointia ja yhteistyötä rajat ylittävän vakavan rikollisuuden torjunnassa Euroopan unionissa.

Visiomme

Eurojustin visiona on olla oikeudellisen tason keskeinen toimija ja asiantuntijakeskus rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa Euroopan unionissa.

Ohjaavat periaatteet

Eurojustin työtä ohjaavat seuraavat periaatteet:

- ▶ Tulevaisuutemme perustuu keskinäisen luottamuksen vahvistamiseen jäsenvaltioiden, EU:n elinten, kansainvälisten järjestöjen ja kolmansien valtioiden kanssa ja yhteistyöhön yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
- ▶ Pylimme koordinoitiin ja yhteistyöhön muiden Euroopan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella toimivien virastojen ja elinten kanssa.
- ▶ Pylimme mahdollisimman hyvin operatiivisiin tuloksiin tarjoamalla laadukkaita palveluja, jotka vastaavat sidosryhmien tarpeita.
- ▶ Keräämme parhaita käytäntöjä ja jaamme tietämystämme kansallisten oikeusviranomaisten ja muiden kumppanien kanssa vakavan rikollisuuden torjumiseksi.
- ▶ Edistämme oikeudellista yhteistyötä koskevien lainsäädäntövälineiden täytäntöönpanoa ja asianmukaista soveltamista ja osallistumme niiden kehittämiseen.
- ▶ Noudatamme hyvän hallinnon, kustannustehokkuuden, vaikuttavuuden, johtajuuden ja avoimuuden periaatteita luottaen henkilöstömme ammattitaitoon ja sitoutumiseen sekä henkilöresurssiemme mahdollisimman hyvään hallintaan.

1.2. Kansalliset osastot, collegio, kolmansien valtioiden yhteyssyyttäjät

1.2.1. Kokoonpano

Eurojustissa on 28 kansallista jäsentä, yksi kustakin jäsenvaltiosta ja komennuksella oman oikeusjärjestelmänsä mukaisesti. Kansallisten jäsenten toimikausi kestää vähintään neljä vuotta. Kansalliset jäsenet työskentelevät Eurojustin toimipaikassa Haagissa.

Useimpia kansallisia jäseniä avustaa varajäsen sekä avustaja. Nykyiset kansalliset jäsenet, varajäsenet ja avustajat ovat kokeneita syyttäjiä tai tuomareita.

Vuoden 2013 lopussa kansallisilla osastoilla työskenteli 65 henkilöä, joista 44 Eurojustissa. 28 kansallisesta jäsenestä Haagiin oli komennettu 25. Heitä avusti 19 varajäsentä ja 18 avustajaa, joista yhdeksän varajäsenen ja 11 avustajan toimipaikka oli Haag. Lisäksi jäsenvaltiot olivat nimittäneet 11 kansallista asiantuntijaa työskentelemään osastollaan Eurojustissa. Kansalliset osastot rekisteröivät vuonna 2013 yhteensä 1 576 tapausta.

Kansalliset jäsenet muodostavat Eurojustin collegion, joka vastaa Eurojustin organisaatiosta ja toiminnasta. Eurojustin puheenjohtaja on Michèle Coninx, Belgian kansallinen jäsen. Vuonna 2013 Espanjan kansallinen jäsen Francisco Jiménez-Villarejo ja Slovakian tasaval-

lan kansallinen jäsen Ladislav Hamran nimitettiin varapuheenjohtajiksi.

Eurojustin tukena on hallinnollisen johtajan johtama hallinto, ja sen alaisuudessa työskentelevät Euroopan oikeudellisen verkoston, JIT-verkoston ja joukkotuhonnan vastaisen verkoston sihteeristöt.

Lisäksi Eurojustissa on toiminut vuodesta 2005 lähtien Norjan yhteyssyyttäjä. Yhdysvaltojen nimittämä yhteyssyyttäjä on toiminut Eurojustissa vuodesta 2007 lähtien, ja uusi nimitys on käsiteltävänä.

1.2.2. Toimivalta, tehtävät ja valtuudet

Eurojustin toimivalta kattaa samantyyppiset rikokset kuin Europolin toimivalta, kuten terrorismin, huume-kaupan, ihmiskaupan, väärentämisrikokset, rahanpesun, kyberrikollisuuden, omaisuusrikokset tai julkishyödykkeitä koskevat rikokset mukaan lukien petokset ja korruptio, EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset ja osallistumisen rikollisjärjestöihin. Eurojust voi lisäksi avustaa toimivaltaisen kansallisen viranomaisen pyynnöstä muuntyyppisten rikosten tutkinta- ja syytetöissä. Eurojust käsittelee tavallisesti pyyntöjä, jotka koskevat vähintään kahta jäsenvaltiota, mutta se voi

myös avustaa tapauksissa, jotka koskevat vain yhtä jäsenvaltiota ja kolmatta valtiota tai yhtä jäsenvaltiota ja Euroopan unionia.

Eurojustin päätehtäviä ovat tutkinta- ja syytetoimien koordinoinnin tehostaminen ja parantaminen jäsenvaltioissa, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen yhteistyön parantaminen ja kansallisten viranomaisten tukeminen kaikilla mahdollisilla tavoilla niiden tutkinta- ja syytetoimissa. Eurojust voi toimia joko yhden tai useamman kansallisen jäsenen välityksellä tai kollegiona. Tehtäviään suorittaessaan Eurojust voi pyytää toimivaltaisia kansallisia viranomaisia

- ▶ aloittamaan tiettyjä toimia koskevan tutkinnan tai niitä koskevat syytetoimet,
- ▶ hyväksymään, että yhdellä niistä on muita paremmat edellytykset aloittaa tutkinta- tai syytetoimet,
- ▶ koordinoimaan toimintaa yhdessä, esimerkiksi perustamaan yhteisen tutkintaryhmän,
- ▶ antamaan Eurojustille kaikki sen tehtävien suorittamiseen tarvittavat tiedot ja/tai
- ▶ toteuttamaan erityisiä tutkintatoimia tai toteuttamaan muita toimenpiteitä, jotka ovat perusteltuja tutkinnan tai syyttämisen kannalta.

Eurojust voi lisäksi toimivaltaisten kansallisten viranomaisten pyynnöstä auttaa ratkaisemaan toimivaltariitintoja erityistapauksissa ja selvittää oikeudellisessa yhteistyössä kohdatut toistuvat kieltäytymiset tai vaikeudet antamalla asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille lausuntoja, jotka eivät ole sitovia.

Kansalliset jäsenet käyttävät myös valtuuksia, jotka heillä on kansallisina toimivaltaisina viranomaisina, jotka toimivat kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Useimmilla kansallisilla jäsenillä on valtuudet vastaanottaa ja toimittaa oikeusapupyynnöjä, helpottaa ja seurata niiden täytäntöönpanoa sekä toimittaa niitä koskevia lisätietoja. Muita valtuuksia, joita voidaan käyttää yhteisymmärryksessä kansallisen viranomaisen kanssa, ovat oikeudellista yhteistyötä koskevien pyyntöjen esittäminen ja täytäntöönpano, Eurojustin koordinointikokouksissa tarpeellisiksi katsottujen tutkintatoimenpiteiden määrääminen jäsenvaltioissa sekä luvan myöntäminen valvottuihin läpilaskuihin ja niiden koordinoiminen. Kiireellisissä tapauksissa useimmat kansalliset jäsenet ovat suoraan valtuutettuja myöntämään luvan valvottuihin läpilaskuihin ja koordinoimaan niitä sekä panemaan oikeudellista yhteistyötä koskevat pyynnöt täytäntöön. Useimmilla kansallisilla jäsenillä on oikeus osallistua yhteisiin tutkintaryhmiin.

Päivystysjärjestelmä Eurojustin kansallisiin osastoihin voi ottaa yhteyttä ympäri vuorokauden jokaisena viikonpäivänä. Kiireellisten pyyntöjen tapauksessa ja

Eurojust-päätöksen 5 a artiklan mukaisesti koordinoitipäivystys voi ottaa vastaan ja käsitellä kansallisten viranomaisten oikeusapupyynnöitä kaikkina vuorokauden aikoina. Kesäkuuhun 2011 mennessä Eurojust oli ottanut käyttöön puhelujen hallintajärjestelmän, joka välittää puhelun eteenpäin kyseessä olevan kansallisen osaston päivystäjälle. Siten soittajat voivat keskustella omalla kielellään. Päivystäjä voi ryhtyä tarvittaviin toimiin, esimerkiksi ottamalla yhteyttä toisen jäsenmaan päivystäjään.

1.2.3. Hallinto- ja työskentelymenetelmät

Eurojustin hallintojärjestelmä on sekamuotoinen. Kansallisten viranomaisten nimittämät kansalliset jäsenet, joiden asemaa säätelee kansallinen lainsäädäntö, työskentelevät yhdessä hallintojohtajan alaisuudessa työskentelevän EU:n henkilökunnan kanssa. Eurojustin toiminta on ryhmitelty kolmeen pääryhmään, jotka ovat yhteydessä toisiinsa:

- ▶ **Käsiteltävät tapaukset** eli toimet, joita kansalliset osastot ja kollegio toteuttavat käsitellessään tapausten sisältöä; tämä on SEUT-sopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu Eurojustin ensisijainen tavoite. Kyseessä ovat tapaukset, jotka liittyvät Eurojustille kansallisten viranomaisten pyyntöjen perusteella esitettyihin rikostutkintoihin, ja myös tapaukset, jotka ovat saaneet alkunsa jäsenvaltioilta, Europolilta ja OLAFilta saaduista tiedoista.
- ▶ **Toimintalinjoihin liittyvä työ** eli toiminta, joka edellyttää institutionaalista lähestymistapaa tai prosessipohjaista lähestymistapaa koko organisaatiossa. Toimintalinjoihin liittyvä työ koostuu kahdesta osasta: toisaalta Eurojustin operatiivisen työn sääntelyä koskevien toimintalinjojen ja ohjeiden laatimisesta ja toisaalta sellaisten tuotteiden kuin strategiaraporttien, tapausten käsittelyyn liittyvien tutkimusten, toimintalinja-asiakirjojen ja säädösluonnoksia koskevien lausuntojen laatimisesta; sellaisten strategiahankkeiden toteuttamisesta, joissa keskitytään oikeudellisen yhteistyön tiettyihin alueisiin Eurojustin käsittelemien tapausten analysoimiseksi; sen määrittämisestä, millä alueilla olisi tehtävä parannuksia, ja oikeudellisen yhteistyön parhaiden käytäntöjen edistämisestä.
- ▶ **Hallinnollinen työ** tarkoittaa sellaisia hallinnollisia tehtäviä kuin taloushallinto, hallinnollisen tuen järjestäminen ja hallinnointi sekä muut palvelut, jotka tarjoavat välillistä tukea tapausten käsittelylle.

Kollegion toiminta Kollegio toteutti käytännön toimenpiteitä lisätäkseen aikaa, jonka kollegio voi omistaa operatiiviselle työlle, ja vähensi hallinnollisiin asioihin kuluvaa aikaa. Vuonna 2011 kollegio tehosti operatiivisia asioita koskevaa työtään kollegion täysistunnoissa. Vuonna 2012 kollegio säänteli työskentelymenetelmiään ja toimintaansa yksityiskohtaisemmin, minkä ansiosta sen työskentely oli vuonna 2013 tehokkaampaa ja vai-

kuttavampaa. Nykyään kollegion operatiiviset kokoukset ja johtokunnan kokoukset erotetaan toisistaan.

Kollegion työryhmät Kollegiota avustaa sen työssä ja päätöksenteossa yhdeksän työryhmää. Ryhmät koostuvat kollegion jäsenistä, jotka osallistuvat niihin vapaaehtoisesti eri alojen asiantuntemuksensa perusteella. Kollegion jakautuminen ryhmiin perustuu kollegion työn tärkeimpiin alueisiin.

Puheenjohtajaryhmä Puheenjohtajaryhmä tukee puheenjohtajaa tämän tehtävien täyttämisessä, ja se koostuu kahdesta varapuheenjohtajasta ja avustavassa tehtävässä toimivasta hallintojohtajasta. Puheenjohtaja valvoo hallintojohtajan vastuulla olevaa päivittäistä hallintoa ja ohjaa kollegion työtä. Eurojustin työjärjestyksen mukaisesti puheenjohtaja kutsuu kollegion kokoukset koolle ja johtaa niitä, edustaa Eurojustia ja allekirjoittaa kaikki viralliset tiedonannot kollegion puolesta. Puheenjohtajaryhmä koordinoi ja varmistaa johdonmukaisen lähestymistavan kollegion työhön operatiivisesta, menettelyllisestä ja hallinnollisesta näkökulmasta.

1.2.4. Koulutus

Euroopan oikeudellinen koulutusverkosto Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen koulutusverkoston (EJTN) välillä vuonna 2008 tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti Eurojustin ja EJTN:n välinen yhteistyö jatkui oikeudellisen koulutuksen alalla. Kahdeksan syyttäjää/tuomaria Itävallasta, Bulgariasta, Italiasta, Espanjasta ja Puolasta osallistui pitkäaikaisiin harjoittelujaksoihin Eurojustissa ja otti osaa alkuperämaidensa kansallisten osastojen päivittäiseen työhön. Kansallisten osastojen jäsenet osallistuivat lisäksi aktiivisesti kahteen EJTN-seminaariin, jotka koskivat rikosasioita koskevaa käytännön kansainvälistä oikeudellista yhteistyötä. Seminaareissa keskityttiin keskinäiseen oikeusapuun ja eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoon tapauksissa, jotka koskivat Ranskaa, Romaniaa ja Italiaa (maaliskuu,

Pariisi) ja Suomea, Ruotsia ja Portugalia (huhtikuu, Lisabon). Eurojust tuki myös Euroopan poliisiakatemiaa ja EJTN:n JIT-koulutusta syyskuussa.

Euroopan poliisiakatemia (CEPOL) Eurojustin ja CEPOL:n vuonna 2009 tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti edistettiin koulutusalan yhteistyötä. Eurojust osallistui edelleen CEPOL:n kursseille ja verkkoseminareihin. Lisäksi Eurojustia koskeva yhteinen opetussuunnitelma saatiin valmiiksi, ja se toimitettiin CEPOL:n johtokunnalle.

1.2.5. ENCS-järjestelmä ja *fiche suédoise* -lomakkeet

Eurojustin kansallinen koordinoitijärjestelmä (ENCS) Perustamalla Eurojustin kansallinen koordinoitijärjestelmä (ENCS) jokaiseen jäsenvaltioon pyritään koordinoimaan tärkeimpien oikeudellisesta yhteistyöstä vastaavien kansallisten toimijoiden, esimerkiksi Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston (EJN) kansallisten yhteyshenkilöiden ja muiden asiaankuuluvien verkostojen, kuten JIT-verkoston ja joukkotuhonnan vastaisen verkoston edustajien tekemää työtä. ENCS:n tärkeimpiä tehtäviä ovat Eurojustin ja jäsenvaltioiden välisen tietojenvaihdon tukeminen varmistamalla, että Eurojustin asianhallintajärjestelmä (CMS) saa tiedot tehokkaasti ja luotettavasti, tapausten jakamisen helpottaminen Eurojustin ja EJN:n välillä ja tiiviin suhteen ylläpitäminen Europolin kansallisiin yksiköihin. ENCS:n täytäntöönpanotaso vaihtelee jäsenvaltioittain, mutta se nousi edelleen vuonna 2013.

***Fiche suédoise* -lomakkeet** Eurojust tukee 28 ENCS:n täytäntöönpanoa tarjoamalla niin sanotut *fiche suédoise* -lomakkeet, jotka tarjoavat tietoa ENCS:stä. *Fiche suédoise* -lomakkeissa esitetään yleiskatsaus ENCS:n rakenteeseen ja kokoonpanoon jäsenvaltioittain, ja Eurojust pitää ne ajan tasalla.

1.3. Eurojustin hallinto

Tässä osassa kerrotaan hallintoasioiden kehityksestä vuonna 2013. Kollegion työtä tukee hallinto, jonka esimiehenä on hallintojohtaja.

Vuoden 2013 lopussa hallinnossa oli 230 työntekijää, joista 203 oli väliaikaisia toimihenkilöitä ja 27 sopimussuhteisia toimihenkilöitä. Lisäksi Eurojustin hallinnossa työskentelee kolme kansallista asiantuntijaa. Lisätietoa hallinnosta ja sen kehityksestä on Eurojustin hallintojohtajan vuoden 2013 toimintakertomuksessa.

Talousarvion toteutuma Vuonna 2013 talousarvion toteutuma nousi 99,6 prosenttiin (eli 32,2 miljoonaan 32,4 miljoonasta eurosta), mikä on korkein Eurojustin talousarvion toteutuma; neljän viime vuoden keskiarvo on ollut 97,8 prosenttia. Maksujen toteutuma-aste,

86,8 prosenttia, oli myös korkeampi vuonna 2013 kuin neljän viime vuoden keskiarvo 82,8 prosenttia.

Taloudellinen tuki yhteisille tutkintaryhmille Vuonna 2013 päättyi toinen JIT-rahoitushanke, joka perustui Euroopan komission myöntämään tukeen rikosten ennaltaehkäisyn ja torjunnan erityisohjelmasta (ISEC). Tämän hankkeen avulla Eurojust saattoi tukea vuoden 2010 lokakuun ja vuoden 2013 syyskuun välisenä aikana 95 yhteistä tutkintaryhmää, joita oli perustettu 22 jäsenvaltion välille. Syyskuussa 2013 Eurojust sitoutui varmistamaan taloudellisen tuen jatkumisen JIT-ryhmille tarjoamalla rahoituksen talousarviostaan. JIT-tukien hallinnointi on annettu JIT-verkoston sihteeristön tehtäväksi, jotta erilaisten organisaation toteuttamien JIT-ryhmiin liittyvien hankkeiden johdonmukaisuutta voidaan lisätä.

Henkilöresurssit Vuoden 2013 henkilöstösuunnitelman toteutusaste oli 95,3 prosenttia. Loput on tarkoitus saada toteutettua vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä. Koska toimia on kuitenkin vähennettävä vuonna 2014 ja taattava talousarvioleikkausten toteutus vuoden 2014 lopussa, kaikkia avoimia paikkoja ei voida täyttää. On käynnistetty hanke sen varmistamiseksi, että tarvittavat toimien vähentämiset (jotka johtuvat EU:n toimielinten talousarviopäätöksestä) voidaan toteuttaa päättämättä Eurojustin henkilöstön työsopimuksia.

Hallinnon rakenne Vuonna 2013 saatiin päätökseen hallinnon rakenneuudistus, johon sisältyi uudelleenluokittelun ja kilpailun kautta rekrytoimisen menettelyjen hyödyntäminen; tämä vaikutti siihen, että henkilöstösuunnitelman toteutusaste oli lähes täydellinen.

Eurojustin pysyvät toimitilat Eurojustin uudet tilat sijaitsevat Haagin ”kansainvälisellä vyöhykkeellä”, Jan Willem Frisolaanilla, kävelymatkan päässä kansainvä-

lisistä järjestöistä ja Europolista. Uusien tilojen lopullinen suunnitelma hyväksyttiin vuonna 2013, ja tekniset eritelmät toimitettiin joulukuussa 2013 isäntävaltion ja Eurojustin arvioitaviksi. Haagin kaupunki hyväksyi rakennusluvan. Rakentamisen on suunniteltu alkavan keuhällä 2014 ja päättyvän joulukuuhun 2016 mennessä, ja tilojen odotetaan olevan valmiina Eurojustin käyttöön vuoden 2017 alussa.

Yhteistyö oikeus- ja sisäasioiden virastojen kanssa Eurojust osallistui oikeus- ja sisäasioiden virastojen toimintaan, jossa keskityttiin vuonna 2013 ulkosuhteisiin, henkilöresursseihin ja liikkuvuuteen sekä koulutuksen koordinointiin. Marraskuussa järjestettiin Euroopan parlamentin kanssa näkyvyystapahtuma ottaen huomioon komission tiedonannon Euroopan lainvalvontajärjestelmästä, jonka tavoitteena on lisätä EU:n rikos-tentorjuntavalmiuksia. Eurojust jatkoi käytäntöä, jossa se toimittaa työ ohjelmansa muille oikeus- ja sisäasioi-den virastoille ja saa vastaavasti näiden työohjelman.

Vasemmalta oikealle: turvallisuuspäällikkö Jacques Vos, talouspäällikkö Mike Moulder, JIT-verkoston sihteeristön koordinoija Vincent Jamin, tapausanalyysipäällikkö Alinde Verhaag, hallintojohtaja Klaus Rackwitz, tietohallintopäällikkö Jon Broughton, operatiivisen tuen päällikkö Alfredo García Miravete, tietosuojavaltuutettu Diana Alonso Blas, joukkotuhonnan vastaisen verkoston koordinoija Matevž Pezdirc, kollegion oikeudellinen sihteeri Carla Garcia Bello, henkilöstöpäällikkö Claudia Trif, oikeudellisen yksikön päällikkö Catherine Deboyser.

1.4. Eurojust ja toimijaverkostot

Eurojust toimii isäntänä EJN-sihteeristölle, JIT-sihteeristölle ja joukkotuhonnan vastaisen verkoston sihteeristölle ja edistää vuorovaikutusta kansallisten osastojen ja verkostojen välillä niille yhteisessä ydintoiminnassa. Sihteeristöt hyödyntävät Eurojustin hallintoressursseja palvelujen tarjoamisessa verkostoille. Eurojust tukee myös Euroopan unionin jäsenvaltioiden valtionsyyttäjiä ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoa-antavan ryhmän toimintaa vahvistaen sisäistä turvallisuutta koskevan EU:n strategian oikeudellista ulottuvuutta.

1.4.1. Euroopan oikeudellinen verkosto

Euroopan oikeudellinen verkosto (EJN) perustettiin 29 päivänä kesäkuuta 1998 annetulla yhteisellä toiminnalla 98/428/YOS, jonka korvasi 16 päivänä joulukuuta 2008 tehty neuvoston päätös 2008/976/YOS, kansallisten yhteyshenkilöiden verkostoksi helpottamaan rikosasioita koskevaa oikeudellista yhteistyötä. EJN-sihteeristö vastaa EJN:n hallinnoinnista.

EJN:n ja Eurojustin yhteinen työryhmä Työtä jatkettiin yhteisen asiakirjan parissa, jossa kuvataan EJN:n ja

Eurojustin tarjoamat palvelut ja autetaan toimijoita päättämään, mitkä tapaukset pitäisi käsitellä EJN:ssä tai Eurojustissa.

EJN:n puheenjohtajatroikka Eurojustin puheenjohtaja, hallintojohtaja ja EJN:n kolme puheenjohtajaa tapasivat 23. lokakuuta ja keskustelivat yhteistyön vahvistamisesta, EJN:n kauden 2014–2015 talousarviosta ja tarkistetun Eurojust-päätöksen käytännön täytäntöönpanoa ja toimintaa koskevien keskinäisten arviointien kuudennesta kierroksesta. Käynnissä olevalla keskinäisten arviointien kuudennella kierroksella myös EJN-sihteeristölle esitetään suosituksia. Eurojust kannusti EJN:ää suhtautumaan ENCS:ään oikeudellisen yhteistyön suodattimena.

Euroopan oikeusportaali EJN:n verkkosivusto yhdistetään Euroopan oikeusportaaliin, jonka on tarkoitus toimia tulevaisuudessa oikeusalan keskitettynä palvelupisteenä ja hyödyllisenä välineenä toimijoille.

EJN:n täysistunnot ja alueelliset kokoukset Järjestettiin kaksi täysistuntoa, jotka tarjosivat EJN:n yhteyshenkilöille tilaisuuden keskustella jäsenvaltioiden

rikosasioita koskevassa kansainvälisessä oikeudellisessa yhteistyössä kohtaamista käytännön ja oikeudellisista ongelmista ja jakaa niistä saatuja kokemuksia. Eurojust oli edustettuna näissä kokouksissa. Irlannin puheenjohtajakaudella järjestetyssä EJN:n 40. täysistunnossa keskityttiin petostentorjuntaan ja jäädytysmääräysten ja konfiskaation täytäntöönpanoon. Liettuan puheenjohtajakaudella järjestetyssä 41. täysistunnossa keskityttiin EJN:n yhteistyöhön kolmansien valtioiden kanssa, mukaan lukien EU:n itäiset kumppanuusmaat. EJN edistää myös alueellisia kokouksia auttaakseen keskittymään erityisiin alueellisiin ongelmiin. Eurojustin kyseisten kansallisten osastojen edustajia kutsutaan usein osallistumaan näihin alueellisiin kokouksiin.

1.4.2. JIT-ryhmien verkosto

JIT-ryhmien kansallisten asiantuntijoiden verkosto perustettiin vuonna 2005 edistämään JIT-ryhmiä koskevien tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden välillä. Verkoston sihteeristö on toiminut Eurojustin yhteydessä vuodesta 2011 alkaen, mikä vahvistaa, että verkoston ja Eurojustin vuorovaikutusta ja täydentävyyttä tarvitaan.

Rajoitettu yhteydenpitofoorumi JIT-ryhmien verkoston rajoitettu yhteydenpitofoorumi otettiin virallisesti käyttöön 9. vuosikokouksessa (27. ja 28. kesäkuuta). Nimitetyillä kansallisilla asiantuntijoilla on pääsy tähän välineeseen Eurojustin verkkosivustolta, ja se on tarkoitettu asiantuntijoiden välistä viestintää varten ja tukemaan tietojen, parhaiden käytäntöjen ja kokemusten jakamista. Kun tämä foorumi on täysin toimintavalmis, sen odotetaan helpottavan käytännön oikeudellisen tiedon saantia ja edistävän siten JIT-ryhmien perustamista ja tehokasta toimintaa.

Arviointilomake JIT-ryhmien verkoston sihteeristöltä saadun ehdotuksen pohjalta asiantuntijat hyväksyivät JIT-arviointilomakkeen muodon ja sisällön. Tarkoituksena on, että lomake on apuna niiden toimijoiden työssä, jotka arvioivat JIT-ryhmän suorituksen ja saatujen tulosten selvittämisessä käytettävää JIT-työkalua (katso luku 4, Vuoden painopisteala: JIT-ryhmien arviointi).

JIT-ryhmien rahoitus Eurojust sitoutui 1. syyskuuta 2013 alkaen jatkamaan JIT-toimintojen rahoitusta talousarviostaan. JIT-ryhmien verkoston sihteeristö on vastannut JIT-rahoituksen tulevasta toteuttamisesta (katso osa 2.4: Eurojust ja yhteiset tutkintaryhmät)

Vuosikokous Kansalliset asiantuntijat ja Eurojustin kansalliset jäsenet, varajäsenet ja avustajat yhteen kokoava vuosikokous tarjosi tilaisuuden keskustella yhteisesti kiinnostavista JIT-ryhmiin liittyvistä aiheista. Tänä vuonna työpajoissa käydyt keskustelut operatiivisten tietojen luovuttamiseen ja todisteiden hyödynnettävyyteen liittyvistä kysymyksistä perustuivat todelliseen tapaukseen, jossa Eurojust antoi tukea.

1.4.3. Joukkotuhonnan vastainen verkosto

Joukkotuhontarikosten, ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten ja sotarikosten tutkinnan ja niistä syyttämisen yhteyshenkilöiden verkosto (joukkotuhonnan vastainen verkosto) perustettiin neuvoston päätöksellä 2002/494/YOS ja vahvistettiin neuvoston päätöksellä 2003/335/YOS. Joukkotuhonnan vastaisen verkoston sihteeristö perustettiin heinäkuussa 2011 varmistamaan kansallisten viranomaisten välinen tiivis yhteistyö kyseisten rikosten tutkinta- ja syytetoimissa. Eurojust isännöi joukkotuhonnan vastaisen verkoston ja sen sihteeristön kokouksia ja tarjoaa siten toimijoille ainoalaatuisen foorumin tavata, keskustella ja vaihtaa tietoja, parhaita käytäntöjä ja kokemuksia sekä tehdä yhteistyötä ja avustaa toisiaan tutkinta- ja syytetoimissa.

Strategian kehitys Euroopan unionin tasolla toteutettuihin toimiin kuului neuvostossa käytyjä keskusteluja rankaisemattomuuden torjunnan tehostamisesta ja vakavien kansainvälisten rikosten tutkinta- ja syytetoimien vahvistamisesta laajan EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden strategian ja toimintasuunnitelman avulla.

Rajoitettu foorumi Joukkotuhonnan vastaisen verkoston sihteeristö on ottanut käyttöön verkkosivuston rajoitetun osan, jossa jäsenet saavat tietoa ja voivat viestiä keskenään luottamuksellisessa ympäristössä.

Vuosikokoukset Eurojust isännöi tiloissaan joukkotuhonnan vastaisen verkoston 14. ja 15. kokousta. Molempiin kokouksiin tuli osanottajia lähes kaikista jäsenvaltioista ja heidän kollegoitaan Kanadasta, Norjasta, Sveitsistä ja Yhdysvalloista, kansainvälisestä rikostuomioistuimesta (ICC) ja tilapäisistä kansainvälisistä rikostuomioistuimista, Punaisen Ristin kansainvälisestä komiteasta ja Interpolista sekä kansalaisyhteiskunnan edustajia. Joukkotuhonnan vastaisen verkoston jäsenet keskustelivat molemmissa kokouksissa YK:n tutkimuskomissioiden merkityksestä ja niiden osuudesta ihmisoikeusrikkomuksiin syyllistyneiden henkilöiden rankaisemattomuuden torjunnassa, ja tarkastelivat toimintaa koskevaa syytesuojaa, henkilökohtaista syytesuojaa ja erityistehtäviä koskevaa syytesuojaa, jotka saattavat olla ristiriidassa henkilökohtaisen rikosoikeudellisen vastuun kanssa. Lisäksi joukkotuhonnan vastainen verkosto käsitteli Kroatian laajaa kokemusta sotarikoksista syyttämisessä ja sen yhteistyötä kolmansien valtioiden kanssa. Yksi joukkotuhonnan vastaisen verkoston analyysin tärkeä aihe oli sen varmistaminen, että vakavia kansainvälisiä rikoksia tekevät, niitä tukevat, niissä avustavat, niihin yllyttävät tai niistä hyötyvät yritystoimijat saatetaan vastuuseen.

Aihekohtainen seminaari Eurojust isännöi seminaaria kansainvälisten rikosten uhrien ja todistajien saamisesta kansallisten rikos- ja oikeusviranomaisten yhteyteen, järjestäjinä kansalaisyhteiskunta ja joukkotuhonnan vastaisen verkoston sihteeristö.

1.4.4. Neuvoa-antava ryhmä

Neuvoa-antava ryhmä perustettiin vuonna 2010 vahvistamaan EU:n sisäistä turvallisuutta koskevan strategian oikeudellista ulottuvuutta, jakamaan vakavaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta koskevia kokemuksia ja parhaita käytäntöjä mukaan lukien oikeudellista yhteistyötä koskevien välineiden käyttö, ja edistämään EU:n tasolla toteutettavia lainsäädäntöaloitteita. Eurojust antaa hallinnollista ja taloudellista tukea sekä osallistuu huomattavasti, neuvoa-antavan ryhmän kokousten valmisteluihin.

Neuvoa-antavan ryhmän kokoukset Vuonna 2013 Eurojust isännöi kahta neuvoa-antavan ryhmän kokousta, huhtikuussa Irlannin toimiessa neuvoston puheenjohtajana ja joulukuussa Liettuan toimiessa neuvoston puheenjohtajana.

Huhtikuun kokouksessa neuvoa-antava ryhmä käsittelee päätelmiä, joita oli tehty työpajassa nimeltä *The proposed European Public Prosecutor's Office: How will it work in practice?* (ehdotettu Euroopan syyttäjänvirasto: miten se toimii käytännössä?) Työpaja jaettiin neljään työryhmään, joista kussakin keskityttiin EPPO:n työn tiettyyn vaiheeseen tai näkökohtaan. Neuvoa-antavassa ryhmässä myös keskusteltiin ja jaettiin kokemuksia uhrien asemasta oikeudenkäynneissä ajatellen rikoksen

uhrien oikeuksia, tukea ja suojaa koskevat vähimmäisvaatimukset vahvistavan 25 päivänä lokakuuta 2012 uhrien oikeuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa.

Joulukuun kokouksessa neuvoa-antava ryhmä keskusteli uudesta Eurojustia koskevasta asetustalonnoksesta ja vaihtoi näkemyksiä siitä, miten Eurojustin työtä voitaisiin edelleen kehittää. Neuvoa-antava ryhmä jatkoi myös keskusteluaan EPPO:n toiminnasta ja perustamisesta, mukaan lukien Eurojustin erityissuhde EPPO:hon operatiivisissa asioissa. Lopuksi osallistujat keskustelivat YOS-alueen tulevasta kehityksestä ja saivat kuulla EU:n sisäisen turvallisuuden strategiasta ja EU:n toimintapoliittisesta jaksosta 2014–2017 sekä Eurojustin toimista tällä alalla.

Neuvoa-antavan ryhmän 14. joulukuuta 2012 pidetyn kokouksen päätelmät, yhteenveto vastauksista kyselylomakkeeseen (8151/13), joka koski EU:n taloudellisten etujen suojaamista koskevia rikoksia, 26. huhtikuuta 2013 pidetyn kokouksen päätelmät ja yhteenveto vastauksista EPPOa koskevaan kyselylomakkeeseen (11628/13), toimitettiin EU:n toimielimille ja julkaistiin neuvoston asiakirjoina.

Neuvoa-antavan ryhmän 13. joulukuuta 2013 pidetyn kokouksen päätelmät toimitetaan neuvoston työryhmille vuoden 2014 alussa.

Miten Eurojust toimii

2.1. Eurojustin koordinointikokoukset

Vuonna 2013 Eurojust järjesti 206 koordinointikokousta. Ranska (45), Italia (23), Yhdistynyt kuningaskunta (15) ja Saksa (14) olivat pääasiallisia järjestäjiä, ja Alankomaat (56), Saksa (51), Espanja (45), Belgia (43) ja Yhdistynyt kuningaskunta (33) saivat eniten osallistumispyyntöjä. Europol osallistui 75 kokoukseen. Useimmat niistä 64 koordinointikokouksesta, joissa oli mukana kolmansia valtioita, koskivat Sveitsiä (15) ja Norjaa (12), ja niiden jälkeen Yhdysvaltoja (9). Viisi koordinointikokousta järjestettiin kolmansissa valtioissa (Sveitsissä (2), Bosnia ja Hertsegovinassa (1), entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa (1) ja Turkissa (1)).

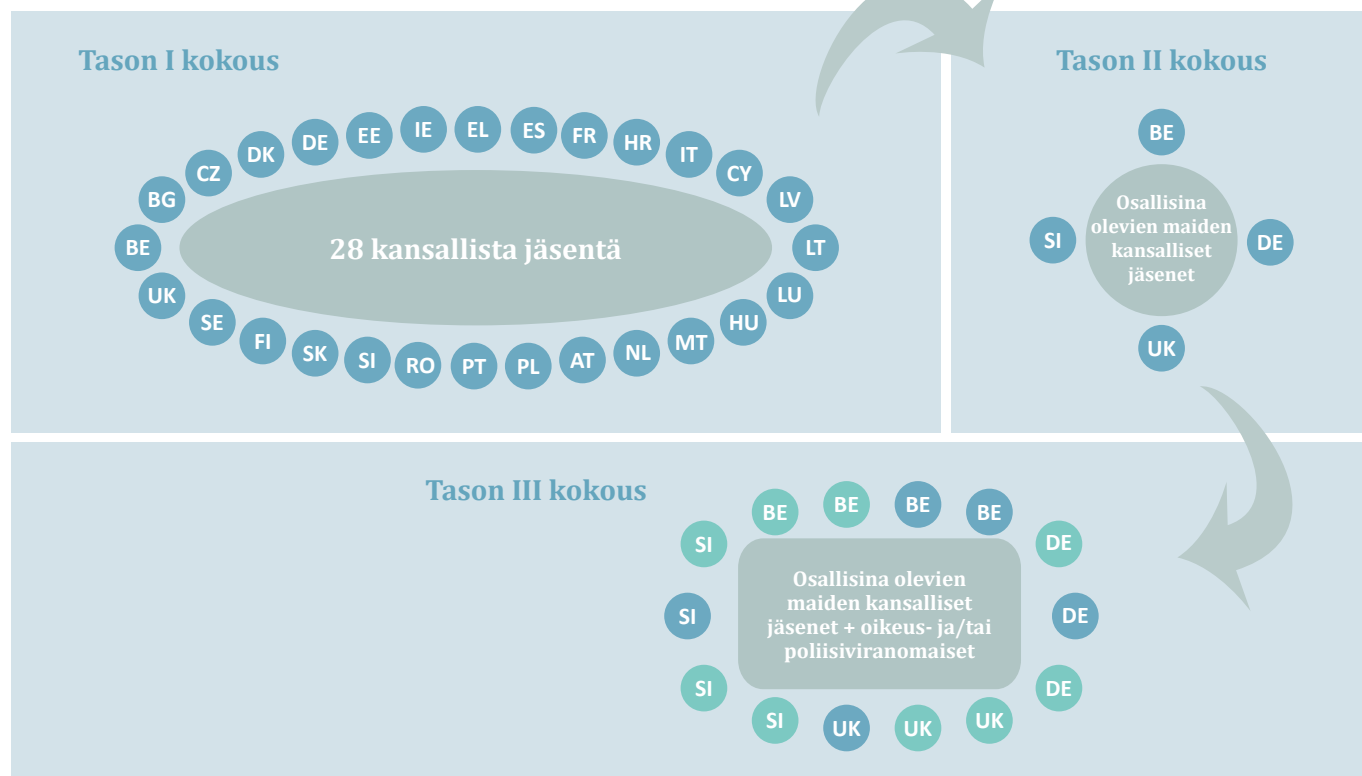
(Liikkuvat) järjestäytyneet rikollisryhmät olivat koordinointikokouksissa eniten käsitelty rikoslaji ((66), ja sen jälkeen tulivat huijaukset ja petokset (60), huumekaupparikokset (56), rahanpesurikokset (49) ja ihmiskaupparikokset (24).

Eurojustin koordinointikokoukset kokosivat yhteen jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden lainvalvontaja oikeusviranomaisia, minkä ansiosta rajat ylittävissä rikostapauksissa voitiin toimia strategisesti, tietoon perustuvasti ja kohdennetusti ja ratkaista Euroopan unionin 30 eri oikeusjärjestelmän eroista johtuvat oikeudelliset ja käytännön ongelmat. Eurojust on ennakoiva

koordinoija, joka vastaanottaa kaksi osallistujaa valtiota kohti, korvaa heidän majoitus- ja matkustuskulunsa ja tarjoaa käännöspalvelut ja asiantuntemusta rikosasioita koskevassa oikeudellisessa yhteistyössä vakavaa rajat ylittävää rikollisuutta käsitteleville kansallisille viranomaisille. Eurojust tarjoaa myös vaihtoehtona videokokouksia ja koordinointikokousten järjestämisen Eurojustin ulkopuolella, jotta saatavilla olevat resurssit voitaisiin käyttää mahdollisimman hyvin ja vastata toimijoiden tarpeisiin.

Helpottamalla tietojen tehokasta ja varhaista vaihtoa Eurojustin koordinointikokouksissa jäsenvaltiot voivat käynnistää tutkintatoimia, tunnistaa mahdolliset rinnakkaiset menettelyt ja havaita yhteydet muiden jäsenvaltioiden tapauksiin. Yhteiset päällekkäiset asiat voidaan välttää, toimivaltaristiriidat estää ja menettelyjen siirroista sopia. Voidaan suunnitella tutkintatoimia, esimerkiksi yhteisen tutkintaryhmän tai koordinointikeskuksen perustamista tai seurata oikeusapupyyntöjen täytäntöönpanoa. Osallistuvien maiden toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voivat koordinointikokouksissa keskustella suoraan asiaan liittyvistä oikeudellisista vaatimuksista ja menettelykysymyksistä, esimerkiksi, tutkinta- ja pakkotoimista, rikoksen tuoton jäädyttämisestä ja takavarikoinnista sekä tiedonantovelvoitteista.

Operatiiviset koordinointikokoukset - esimerkki

Esimerkki alv-petostapauksesta

Brittiläisille Neitsytsaarille rekisteröityneen ja Dubaissa (osa Yhdistyneitä arabiemiirikuntia) sijaitsevan kansainvälisen yhtiön ranskalainen tytäryritys osallistui hiilidioksidipäästöoikeuksien kauppaan. Yhtiö osti päästöoikeuksia kolmelta ranskalaiselta toimittajalta. Kahden toimittajan laskut – mukaan lukien alv – maksettiin hongkongilaisilta tileiltä. Yksikään toimittaja ei ilmoittanut Ranskan viranomaisille kyseisten päästöoikeuksien jälleenmyynnistä kerättyä alv:tä ja rikkoi siten lakisääteisiä verovelvoitteitaan. Ranskalainen tytäryhtiö sai verohuojennusta veroviranomaisille tilitettävästä alv:n määrästä – joka perustui kyseenalaisiin laskuihin – ja hyötyi siten verovähennyksistä vilpillisesti ja vahingoitti Ranskan valtiota taloudellisesti. Kyseisen yhtiön ja sen edustajien tutkinnassa kerättyjen tietojen perusteella laajan alv-petosjärjestelmän laati todennäköisesti ranskalainen tytäryhtiö omaksi hyödykseen tai edellä mainittu kansainvälinen yhtiö, jonka etuja se edusti Ranskassa. Vastaavat Alankomaissa tehdyt tutkimukset päästöoikeuksien hollantilaisesta kauppiaasta osoittivat, että kyseinen yhtiö kuului alv-renkaaseen ja että jotkut epäillyt olivat mukana alv-petoksiin monissa jäsenvaltioissa osallistuneen rikollisjärjestön toiminnassa. Molemmat tutkinnot osoittautuivat olevan yhteydessä toisiinsa.

Eurojustin koordinointi Eurojustin tukea pyydettiin ja Ranskan ja Alankomaiden välille perustettiin yhteinen tutkintaryhmä vuonna 2011. Lokakuussa 2013 tapaus oli jo edennyt pitkälle ja järjestettiin koordinoitinkokous, jossa sovittiin siitä, miten syyttämiseksi edetään kummassakin jäsenvaltiossa. Saatu todistusaineisto osoitti, että pääepäilty toimivat Dubaista käsin ja että rahavirta päätyi Dubaihin sen jälkeen, kun se oli ohjattu hongkongilaisten välitystilien kautta. Kokouksen aikaan lähes kaikki oikeusapupyynnöt oli pantu täytäntöön Espanjassa, Saksassa, Portugalissa ja Hongkongissa. Ranskan viranomaiset harkitsivat oikeusapupyynnön lähettämistä Yhdistyneisiin arabiemiirikuntiin epäiltyjen kuulustelemista ja siellä otaksuttavasti sijaitsevien varojen takavarikointia varten. Sekä Ranskalla että Alankomailla oli riittävästi todisteita pääepäiltyjen syyttämistä varten.

Rinnakkaiset syytetoimet Esiin nousi kysymys siitä, pysyisikö pääepäilty pidättämisen jälkeen tutkintavankeudessa. Ranskassa oli erittäin todennäköistä, että pääepäilty vapautettaisiin oikeudenkäyntiin asti. Hollantilaisviranomaiset luottivat siihen, että kerättyjen todisteiden määrä ja rikoksen aiheuttama taloudellinen vahinko vakuuttaisivat tuomioistuimen siitä, että epäilty on pidettävä tutkintavankeudessa, jolloin molempien maiden syyttäjät voisivat kuulustella tätä ja jatkaa oikeustoimiaan.

Tutkintavankeudessa olevan epäillyn väliaikainen luovutus/kuulustelu toisessa jäsenvaltiossa Osallistuvat jäsenvaltiot keskustelivat siitä, voitaisiinko asianomaisten jäsenvaltioiden lainsäädännön nojalla luovuttaa epäilty toiselle osapuolelle kuulusteluja ja oikeudenkäyntiä varten tai voitaisiinko tämä pitää tutkintavankeudessa oikeudenkäyntiin asti. Osapuolet katsoivat, että eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpanevan kansallisen lainsäädännön nojalla tämä vaihtoehto olisi mahdollinen. Osallistuvat viranomaiset ottivat myös esiin kysymyksen siitä, voisiko ranskalainen tutkintatuomari kuulustella epäiltyä, vaikka tätä pidettäisiin tutkintavankeudessa Alankomaissa, ja suorittaa siellä virallisen syytteesenpanon.

Päällekkäiset tapaukset Koska Ranska ja Alankomaat aikoivat syyttää pääepäiltyä alv-petokseen liittyvästä rikoksesta, osallistuvat viranomaiset keskustelivat siitä, syyttäisivätkö ne tätä samasta rikoksesta, ja päättelivät, että kaksi eri petosrikosta oli tehty kahta eri uhria kohtaan eri oikeudenkäyttöalueilla (Ranskan ja Alankomaiden verohallinnot), joten päällekkäisyydestä ei olisi vaaraa.

Oikeudenkäyntimenettelyn siirto Osapuolet katsoivat, että Ranska voisi virallisesti siirtää tapauksensa Alankomaihin syyttämistä varten. Periaatteessa Alankomaiden tuomiovalta ei ulottuisi Ranskassa tehtyyn rikokseen, koska rikos vaikutti ranskalaiseen uhriin eikä tekijä ollut Alankomaiden kansalainen. Alankomaiden tapaus on kuitenkin voinut sisältää syytteen osallistumisesta rikollisjärjestöön. Tämä mahdollisuus vaati molemmilta osapuolilta lisätutkimuksia ja Ranskan valtionsyyttäjän hyväksyntää.

Varojen jakaminen Vuoteen 2013 mennessä tutkinta oli johtanut noin seitsemän miljoonan Yhdysvaltain dollarin jäädyttämiseen. Varojen lisätakavarikointeja on odotettavissa. Molemmat jäsenvaltiot sopivat, että lopulta takavarikoiduiksi saadut varat jaettaisiin tasan.

Kolmannen osapuolen toimittamien tietojen jakaminen Yhteisen tutkintaryhmän jäsenet katsoivat, että ryhmään osallistumattoman maan toimittamia tietoja voitaisiin vaihtaa laillisesti pätevinä todisteina, koska vaihto tehtäisiin ryhmän jäsenten välillä. Ongelmia voisi aiheuttaa se, että tiedot oli annettu ainoastaan yhdelle yhteisen tutkintaryhmän jäsenelle eikä kaikille jäsenille. Yhteisen tutkintaryhmän jäsenet sopivat, että vastaanottavan osapuolen pitäisi pyytää tietojen toimittajalta lupaa jakaa tiedot virallisesti ryhmän toisen osapuolen kanssa.

Pidätys Kansallisten viranomaisten kuulemisen jälkeen osapuolet sopivat, että Ranska suorittaisi pääepäillyn pidätyksen, koska tämä kävi maassa säännöllisesti. Takuusumma oli erittäin korkea. Alankomaat suunnitteli sitten eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista, epäillyn tuomista Alankomaihin ja tämän tutkintavankeuden jatkamisen pyytämistä. Molempien maiden oli määrä esittää syytteet samanaikaisesti. Ranskan viranomaisten piti hankkia lupa epäillyn kuulustelemiselle Alankomaissa. Oikeudenkäynnin siirtämistä Alankomaihin harkittaisiin vasta myöhemmässä vaiheessa. Osapuolet sopivat myös tapausasiakirjojen ja todisteiden vaihtamisesta JIT-sopimuksen perusteella.

Tätä tapausta koskevan yhteistyön perusteella Ranskassa pidätettiin kolme epäiltyä. Hongkongiin, Sveitsiin, Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Saksaan, Tanskaan, Espanjaan ja Yhdysvaltoihin esitetyt oikeusapupyynnöt pantiin täytäntöön. Ranskassa ja Alankomaissa kuulusteltiin kahdeksaa henkilöä, pääepäilystä, jonka olinpaikkaa ei tiedetty, annettiin eurooppalainen pidätysmääräys, ja tutkinnan seuraamista varten suunniteltiin pidettäväksi koordinoitukokous.

2.2. Eurojustin koordinoitikeskukset

Vuonna 2013 Eurojust perusti seitsemän koordinoitukeskusta seuraavien maiden järjestäminä: Ranska (4), Italia (2) ja Alankomaat (1). Tutkitut rikoslajit olivat laiton maahanmuutto (2), huumekaupparikokset ja ihmiskaupparikokset (1), moottoriajoneuvorikokset (1), tavaroiden väärentäminen (1), rahanpesurikokset (1) ja petokset (1).

Mahdollisuus saada yhteys Eurojustiin joka päivä ympärivuorokautisesti ja koordinoitukeskusten perustaminen takaavat reaaliaikaisen tietojen siirtämisen ja toimienpiteiden koordinoinnin kansallisten viranomaisten välillä yhteisen operaatiopäivän aikana.

Eurojustin koordinoitikeskukset edistävät takavarikojen, pidätysten, koti/-yritysetsintöjen, jäädytysmääräysten ja todistajien kuulustelun tukea, koordinoitua ja välitöntä seurantaa. Kerättyjen todisteiden hyödynnettävyys on tärkeä tekijä tulevien oikeudenkäyntien onnistumisen kannalta. Eurojustin koordinoitikeskukset helpottavat kestävien tulosten saamista rajat ylittävissä rikostapauksissa.

Esimerkki petostapauksesta

Ranskassa aloitettiin helmikuussa 2012 monimutkainen monikansallinen petostutkinta väitetystä Ponzi-huijauksesta. Mukana olevat epäillyt ja yritykset sijaitsivat kahdeksassa jäsenvaltiossa sekä Sveitsissä ja Seychelleillä. Koko Euroopassa yksilöitiin noin 400 uhria. Vahinkojen arvioitiin olevan vähintään 23 miljoonaa euroa. Tuotot sijoitettiin pankkitalleille Seychelleille, Maltaan ja Kyprokseen ja investoitiin kiinteistöihin, veneisiin ja huvi-aluksiin.

Eurojustia pyydettiin helpottamaan oikeusapupyyntöjen täytäntöönpanoa epäiltyjen ja rikosten tuottojen paikallistamisessa sekä

kuulemisten, kotietsintöjen, takavarikkojen ja varojen jäädyttämisen pyytämisessä. Eurojustiin perustettiin koordinoitikeskus tukemaan samanaikaisia oikeudellisia toimia kaikissa mukana olevissa kymmenessä maassa. Koordinoitikeskukseen osallistui ensimmäistä kertaa näin monta maata, ja ensimmäisen kerran myös keskityttiin varojen samanaikaiseen jäädyttämiseen kuudella eri oikeudenkäyttöalueella, myös Seychelleillä. Koordinoitikeskuksessa, jossa oli omat puhelinlinjat, sähköpostiosoitteet ja videokokoustilat, ranskalainen tutkintatuomari pystyi valvomaan tilannetta Eurojustin kansallisten osastojen kanssa ja käsittelemään operaatiopäivän aikana esiin tulleita erityisiä oikeudellisia kysymyksiä reaaliaikaisesti. Yli 200 lainvalvontavirkailijaa osallistui tähän operaatioon, joka johti 16 henkilön pidättämiseen, kuuden epäillyn kuulusteluun, noin 700 000 euron jäädyttämiseen pankkitileillä ja huomattaviin alusten, huviloiden, luksusautojen, taideteosten ja jalokivien takavarikointeihin.

Yhden osallistuvan jäsenvaltion edustajan sanoin: *”Eurojust tarjosi syyttäjille ja lainvalvontaviranomaisille foorumin työskennellä yhdessä ja keskittyneenä yhteiseen tavoitteeseen – sen varmistamiseksi, ettei rajaton Eurooppa tarkoita aluetta, jolla rikollisuutta voi harjoittaa esteettä. Rikosten torjunnassa ei ole tehokkaampaa asetta kuin oikeus- ja poliisiviranomaisten määrätietoinen toiminta rikosten ratkaisemiseksi. Oikeudellinen yhteistyö palvelee juuri tätä tarkoitusta, ja tämä operaatio on siitä todisteena.”*

2.3. Tietojenvaihto ja asianhallintajärjestelmä

Eurojust-päätöksessä jäsenvaltiot velvoitetaan toimittamaan Eurojustille tiettyjä sen tehtävän täyttämisen kannalta merkittäviä tietoja, jotta Eurojust voisi tarjota ennakoivampaa tukea tapausten ja rikosilmiöiden käsittelyssä. Eurojust muokkasi asianhallintajärjestelmäänsä helpottaakseen uusien tietotyyppien käsittelyä ja kehitti teknisiä välineitä tukemaan tietojen järjestelmällistä ja turvallista siirtämistä Eurojustille.

2.3.1. Asianhallintajärjestelmän kehittäminen

Asianhallintajärjestelmän suunnittelu ja kehittäminen perustuvat Eurojust-päätökseen ja Eurojustin tietosuojasääntöihin. Asianhallintajärjestelmä on Eurojustin ohjelmistotyökalu, joka helpottaa tapauksiin liittyvien tietojen turvallista säilytystä ja käsittelyä. Se on räätälöity tietokanta, joka helpottaa Eurojustin työtä tutkinta- ja syytetoimien koordinoinnin tukemisessa tekemällä ristiviittauksia tietoihin ja mahdollistamalla osapuolten pääsyn käynnissä olevia tutkimus- ja syytetoimia koskeviin tietoihin. Eurojustin tietosuojavastaava ja yhteinen valvontaviranomainen (YVV) valvovat henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta tietosuojaohjeiden mukaisesti.

Asianhallintajärjestelmään tehtiin vuonna 2013 huomattavia parannuksia. Monilla asianhallintajärjestelmän toiminnan alueilla toteutettiin järjestelmän parannuksia, jotka johtuivat tarkistetun Eurojust-päätöksen edellyttämistä muutoksista sekä käyttäjien muutospyyntöistä. Parannuksia tehtiin sellaisilla keskeisillä

alueilla kuin tapausten rekisteröintiä ja valvontaa, henkilötietojen tuomista ja analysointia, linkkien tunnistamista, hakemista ja raportointia koskevat toiminnot. Eurojustin tietosuojasääntöjen noudattaminen optimoitiin parantamalla kirjautumis-, ilmoitus- ja jakamismekanismeja ja ottamalla käyttöön uusi turvallisuusmalli, jonka avulla tulevaisuudessa voidaan panna täytäntöön entistä joustavampi lähestymistapa asianhallintajärjestelmään pääsyyn sekä sisäisille että ulkoisille käyttäjille (eli ENCS-jäsenille ja/tai yhteyssyyttäjille). Kroatian liittymisen vuoksi oli tehtävä lisämuutoksia, jotta Kroatian kansalliselle jäsenelle ja muille Kroatian kansallisen osaston jäsenille voitiin luoda pääsyoikeudet.

2.3.2. 13 artiklan mukaisen tietojenvaidon pdf-lomake

Työkalu Eurojust-päätöksen 13 artiklan mukainen tietojenvaidon pdf-lomake on vakiomuotoinen sähköinen malli, jonka Eurojust on kehittänyt tietojen järjestelmälliseen siirtämiseen kansallisilta viranomaisilta Eurojustiin Eurojust-päätöksen 13 artiklan mukaisesti. Lomake on saatavissa EU:n 24 virallisella kielellä. Lomakkeen avulla voidaan tuoda asianhallintajärjestelmään toimitetut tiedot. Päätöksen 13 artiklan mukaisesti saatuja tietoja joko pidetään uusina tai ne koskevat meneillään olevaa operatiivista tapausta, jonka vastaanottava kansallinen osasto on käynnistänyt Eurojustissa. Rekisteröinnin jälkeen mahdolliset linkit muihin tapauksiin voidaan luoda asianhallintajärjestelmän automaattisen linkinhavaitsemistoiminnon avulla. Jos uusi linkki löydetään, siitä ilmoitetaan kansalliselle osastolle. Tiedon

saanut kansallinen osasto ilmoittaa sitten tulokset jäsenvaltiosta tiedot toimittaneelle viranomaiselle.

Arviointi Eurojust on kehittänyt siirtoprosessia varten sähköisen työkalun, konfiguroinut sen asianhallintajärjestelmän kanssa ja hienosäättänyt mekanismia. Heinäkuusta 2011 (kansallisen lainsäädännön osaksi saattamisen määräaika) kesäkuuhun 2013 asti Eurojust sai 218 ilmoitusta 13 artiklan nojalla. Näistä 89 liittyi rekisteröityyn Eurojust-tapaukseen. Tähän mennessä 13 artiklan mukaiset ilmoitukset ovat olleet vain pieni osa tiedoista, jotka on ilmoitettu Eurojustille kansallisten viranomaisten välityksellä tapausten käsittelyn aikana (samana aikana Eurojustissa rekisteröitiin yhteensä 2 970 tapausta). Yleisin oikeusperusta ilmoitettaessa Eurojustille 13 artiklan mukaisia tietoja on 6 kohta (erittäin vakavat tapaukset), ja toiseksi yleisin 5 kohta (yhteiset tutkintaryhmät). Kun 13 artikla on pantu täysimääräisesti täytäntöön kaikissa jäsenvaltioissa, Eurojust voi esimerkiksi tarjota katsauksen kaikkiin yhteisiin tutkintaryhmiinsä Euroopan unionissa.

2.3.3. Yhteydet ENCS:n ja CMS:n välillä

Tutkimus Teknisen yhteyden toteutus jäsenvaltioiden ENCS-jäsenten ja Eurojustin asianhallintajärjestelmän välillä eteni vuonna 2013. Eurojustin 27 jäsenvaltion verkkojen yhdistettävyyttä koskevassa hankkeessa selvitettiin vaadittavaa verkkoinfrastruktuuria, ja sen tulosten perusteella ENCS:n tutkimushankkeessa laadittiin luettelo mahdollisista ENCS-välineistä (eli mah-

dollisista teknisistä ratkaisuista ENCS:n yhdistämiseksi asianhallintajärjestelmään) ja jäsenvaltioiden ilmoituksesta niiden parhaina pitämistä vaihtoehtoista. ENCS:n tutkimushankkeessa otettiin myös huomioon ulkoisten käyttäjien tulevasta yhdistämisestä asianhallintajärjestelmään ja tämän yhdistämisen vaatimista CMS:n parannuksista johtuvat tekniset vaikutukset CMS:ään ja muuhun Eurojustin infrastruktuuriin.

Käyttöehdot Kollegio sopi heinäkuussa 2013 ENCS:n jäsenten CMS-käyttöehtoja koskevasta yhteisestä lähestymistavasta. Kollegio määritteli eri tasoja hakemistossa ja väliaikaisissa työskentelytiedostoissa olevien tietojen näkyvyyttä ja hallinnointia koskeville oikeuksille ulkoisten CMS-käyttäjien eri ryhmiä varten ja asiaankuuluvan kansallisen jäsenen rekisterinpitäjän roolin täyttämisen oikeudellisten vaatimusten ja Eurojustin tietosuojasääntöjen mukaisesti.

Toteutus Yhteyksien tekninen toteutus kunkin jäsenvaltion ja CMS:n kanssa jatkui. Yhteydet Tšekin tasavallan ja Latvian kanssa tulivat toimintakuntoon. Tähän mennessä on perustettu yhteydet viiteen jäsenvaltioon (yhteydet Bulgariaan ja Romaniaan ovat olleet käytössä vuodesta 2012 alkaen). Suomeen, Unkariin ja Puolaan perustettiin kokeiluyhteydet, ja kukin jäsenvaltio allekirjoitti yhteisymmärryspöytäkirjan yhteyden käytön sääntelystä. Näiden yhteyksien odotetaan tulevan toimintavalmiiksi vuoden 2014 alussa. Eurojustin raportti neuvostolle ja komissiolle toteutuksen tilanteesta julkaistiin 19. heinäkuuta 2013 neuvoston asiakirjana 12582/13.

2.4. Eurojust ja yhteiset tutkintaryhmät

Yhteiset tutkintaryhmät ovat rajat ylittävän oikeudellisen avun erityisväline, jonka avulla voidaan vaihtaa ryhmän kesken suoraan tietoa ja todisteita ilman oikeusapupyyntöjen perinteisiä kanavia, ja siten ne ovat edelleen yksi tärkeimmistä operatiivisista työkaluista, joita lainvalvonta- ja oikeusviranomaisilla on käytössään.

Eurojustin erityisrooli yhteisten tutkintaryhmien perustamisessa ja toiminnassa vuoden 2013 aikana liittyi enimmäkseen i) yhteisille tutkintaryhmille soveltuvien tapausten määrittämiseen, ii) neuvonnan ja tietojen tarjoamiseen eri menettelyjärjestelmistä, iii) JIT-sopimusten laatimiseen tai kyseisten sopimusten ja operatiivisten toimintasuunnitelmien jatkosopimusten laatimiseen, iv) operaatiopäivien koordinointiin ja v) JIT-ryhmien tukemiseen koordinoitukokousten avulla.

2.4.1. Tapausten käsittely Eurojustissa

Eurojustin tiloissa tai jäsenvaltioissa järjestetyt koordinoitukokoukset osoittautuivat hyödylliseksi välineeksi

JIT-ryhmien operatiivisten tavoitteiden määrittämisessä ja seurannassa, yhteisten tutkintatoimien arvioinnissa ja seuraavista toimenpiteistä päättämisessä. Näitä toimenpiteitä olivat muun muassa samanaikaisten pidätysten suunnittelu, eurooppalaisten pidätysmääräysten tai kolmansille valtioille osoitettujen oikeusapupyyntöjen antaminen ja täytäntöönpano, sopiminen takavariointiin liittyvistä toimenpiteistä ja JIT-ryhmän komenuksella olevien jäsenten toteuttamat toimenpiteet. Eurojust edisti myös JIT-kumppanien välisiä sopimuksia syyttämistrategioista. Ne on suunniteltava mahdollisimman aikaisin, koska ne vaikuttavat usein myös itse tutkintatoimien kehitykseen.

Viime vuosina Eurojust on tukenut yhteisiä tutkintaryhmiä, jotka on perustettu vuoden 2000 keskinäistä oikeusapua koskevan yleissopimuksen 13 artiklan tai yhteisistä tutkintaryhmistä 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäättöksen nojalla. Tutkintatyön luonteen vuoksi tai siksi, että kolmansia valtioita oli otettava mukaan tutkimustoimiin, Eurojust kuitenkin tarjosi vuonna 2013 asiantuntemusta myös muiden oikeudellisten asiakirjojen, esimerkiksi järjestäytyneen

rikollisuuden torjunnasta tehdyn YK:n yleissopimuksen, tullihallintojen välisestä keskinäisestä avusta ja yhteistyöstä tehdyn yleissopimuksen (Napoli II) ja kahdenvälisten sopimusten nojalla muodostettujen yhteisten tutkintaryhmien yhteydessä.

Tietoja ja lukuja Yhteisten tutkintaryhmien perustamisen ja toiminnan tukeminen oli yksi Eurojustin ensisijaisista tehtävistä myös vuonna 2013. Vuosikertomuksen kattamalla kaudella kansalliset jäsenet tukivat 102 yhteistä tutkintaryhmää, joista 42 perustettiin vuonna 2013. Kansalliset jäsenet osallistuivat joko kansallisina toimivaltaisina viranomaisina tai Eurojustin puolesta Eurojust-päätöksen 9 f artiklan mukaisesti.

Edellisten vuosien tapaan yhteiset tutkintaryhmät käsittelevät rikollisuuden vakavimpia lajeja, kuten huumekaupparikoksia, ihmiskaupparikoksia, petoksia ja rahanpesurikoksia. Yhteisiä tutkintaryhmiä käytettiin myös yhä enemmän kyberrikostapauksissa. Lisäksi Eurojust sai jäsenvaltioilta 35 Eurojust-päätöksen 13 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua ilmoitusta, ja niistä seitsemän johti yhteisen tutkintaryhmän perustamiseen Eurojustin avustuksella. Eurojust tuki myös kolmen sellaisen yhteisen tutkintaryhmän perustamista, joihin osallistui kolmansiä valtioita.

Toistuvia esteitä Eurojustin vuonna 2013 käsittelemissä tapauksissa voidaan havaita tiettyjä oikeudellisia ja käytännön ongelmia, jotka vaarantavat yhteisen tutkintaryhmän tehokkaan toiminnan. Seuraavia esteitä havaittiin: erilaiset muodolliset edellytykset JIT-sopimuksen allekirjoittamiselle, oikeusjärjestelmien erot, erityisesti todisteiden keräämistä koskevien sääntöjen osalta (muun muassa salakuunteluaineisto), todisteiden hyödynnettävyyttä koskevat säännöt, tietojen luovutus ja tietojen säilyttämisen aikarajat, toimivaltaristiriidat ja rikosoikeudenkäyntien siirtäminen. Eurojust käsittelee edelleen näitä toistuvia esteitä ja auttaa toimijoita selvittämään ne.

Esiin tulleet ongelmat liittyvät esimerkiksi eroihin todistajien kuulemista koskevissa vaatimuksissa, ja ne voivat aiheuttaa ongelmia todisteiden hyödynnettävyyden osalta. Toinen yleinen ongelma koskee tapauksiin liittyvien tietojen luovuttamista. Koska tietojen nopea jakaminen on suuri etu yhteiselle tutkintaryhmälle, niiden jäsenten on oltava alusta alkaen tietoisia siitä, miten paljon ja milloin arkaluontoista aineistoa voi kyseessä olevan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan luovuttaa puolustusasianajalle ja tuomioistuimelle.

Puolustusasianajan oikeudet Eräässä ihmiskaupparikostapauksessa yhden osallistuvan jäsenvaltion lainsäädännössä vaadittiin, että epäiltyjen puolustusasianajajille tiedotetaan todistajien kuulemisesta ja annetaan mahdollisuus olla siinä läsnä, jotta kyseisiä todisteita voidaan hyödyntää oikeudenkäynnissä. Toisella osallistuvalla oikeudenkäyttöalueella ei ollut tällaista vaatimusta. Eurojustin tuella allekirjoitetussa JIT-sopimuksessa selkeytettiin vaatimuksia ja mahdollistettiin

Ihmiskaupparikokset: esimerkkitapaus

Eräässä ihmiskaupparikoksia ja omaisuuden takavarikointia koskevassa yhteisessä tutkintaryhmässä Eurojustin apu keskittyi tapauksen oikeudelliseen kehitykseen. Jäsenvaltiossa A sijainneita ihmiskaupparikoksen uhreja haastateltiin jäsenvaltion B poliisien ja syyttäjien avulla vuosien 1959 ja 2000 keskinäistä oikeusapua koskevien yleissopimusten säännösten mukaisesti, jotta heidän todistajanlausuntojaan voitaisiin käyttää molempien jäsenvaltioiden tutkinnoissa. Tällä tavalla uhrien haastattelun saattoivat suorittaa heidän oman maansa kansalaiset, jotka olivat saaneet erityiskoulutuksen heikossa asemassa olevien uhrien ja todistajien käsittelyyn. Molemmat jäsenvaltiot pystyivät sitten käyttämään yhteisen tutkintaryhmän yhteydessä saatuja todistajanlausuntoja tutkinnoissaan.

Tässä yhteisessä tutkintaryhmässä tehtiin päätös siitä, että oikeudenkäynti siirrettäisiin jäsenvaltioon B ja että jäsenvaltio B antaisi eurooppalaiset pidätysmääräykset, jotka pantaisiin sitten täytäntöön jäsenvaltiossa A. Jäsenvaltiossa A olleet rikoksenteelijät luovutettiin jäsenvaltioon B ja vietiin oikeuteen jäsenvaltiossa B jo pidätettyjen rikoskumppaniensa kanssa. Eurojust järjesti kahden tason II kokouksen lisäksi kaksi koordinoitinkokousta, ja sen avulla todisteiden arvointi, rikosoikeudenkäynnin siirtäminen ja eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpano suoritettiin yhteisen tutkintaryhmän puitteissa. Yhteisen tutkintaryhmän toimet johtivat jäsenvaltiossa B annettuun lopulliseen tuomioon. Joistakin omaisuuden takavarikointiin jäsenvaltiossa A liittyvistä lisätoimista keskusteltiin yhteisen tutkintaryhmän kumppanien kesken Eurojustissa, ja sen seurauksena omaisuus takavarikoitiin onnistuneesti jäsenvaltiossa A.

todistajien todistusten kirjaaminen JIT-osapuolten kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Luottamuksellisuus/luovuttaminen Jotkin jäsenvaltiot käyttävät JIT-sopimuksen liitteitä selkeyttämään tietojenvaihtoa ja luottamuksellisuutta (luovutus) koskevia ehtoja. Tämän käytännön ansiosta jäsenvaltiot pystyvät havaitsemaan yhteneväisyyksiä niiden muuten erilaisissa oikeudellisissa vaatimuksissa. Eräässä murhatapa-

usta käsitelleessä yhteisessä tutkintaryhmässä saatiin aikaan sopimus siitä, että periaatteessa tietojen saatavuuden, käytön ja jakamisen pitäisi olla rajoittamatonta, ellei jokin osapuoli määrää niiden käytölle rajoituksia (esimerkiksi todisteena oikeudenkäynnissä).

2.4.2. Yhteisten tutkintaryhmien asiantuntijoiden vuosikokoukset

Osana JIT-työkalun käytön edistämisen jatkuvaa ohjelmaa Eurojust isännöi ja järjesti yhteistyössä Europolin kanssa yhteisten tutkimusryhmien asiantuntijoiden 9. vuosikokouksen.

Asiantuntijat sopivat laativansa tarkistuslistan ongelmista, joita on käsiteltävä ennen yhteisen tutkintaryhmän perustamista, ja sisällyttävänsä osallistuvien jäsenvaltioiden tietojen luovuttamiseen sovellettavat säännöt JIT-sopimuksen liitteeksi hyvänä käytäntönä. Osallistujat panivat myös merkille, että yhteisten tutkintaryhmien perustamisen toteutettavuus- ja tehokkuusarviointeja olisi tehtävä säännöllisesti, erityisesti luovutus- ja luottamuksellisuuskysymyksiin sovellettava lainsäädäntö huomioon ottaen. Kokouksen päätelmät julkaistaan neuvoston asiakirjana ja asetetaan saataville Eurojustin verkkosivustolla.

Toimijat katsovan yhteisten tutkintaryhmien arvioinnin olevan erittäin tärkeää työlleen, koska tällaisen arvioinnin avulla he voivat määrittää yhteisten tutkintaryhmän edut tai puutteet. Eurojust tunnustaa yhteisten tutkintaryhmien arvionnista saatavan lisäarvon ja tukee sitä

aktiivisesti. Lisätietoa aiheesta on luvussa 4, Vuoden painopisteala: yhteisten tutkintaryhmien arviointi.

2.4.3. Yhteisten tutkintaryhmien rahoitus / taloudellinen tuki

Vuosina 2010–2013 Eurojust tuki 95:tä 22 jäsenvaltion kesken perustettua yhteistä tutkintaryhmää ja edisti huomattavasti yhteisten tutkintaryhmien yleistä kehitystä Euroopan unionissa.

Toisen JIT-rahoitushankkeen yhteydessä tehtiin kaksi lisäehdotuspyyntöä, heinäkuussa ja syyskuussa, ja ne kattoivat operatiiviset tarpeet vuoden 2013 loppuun asti. Uusia hakemuksia saatiin 36, mikä vahvisti jo havaitut suuntaukset ja hankkeen menestyksen. Asiaankuuluvaa tietoa on saatavilla Eurojustin verkkosivustolla tai seuraavasta linkistä: <http://www.eurojust.europa.eu/Practitioners/Eurojust-Support-JITs/JITS-Funding/Pages/jits-funding-project.aspx>.

Vuonna 2013 Eurojustin taloudellista tukea sai 34 yhteistä tutkintaryhmää, joista 18 oli perustettu vuoden aikana. Eurojust jatkaa JIT-toimien taloudellista tukemista ensi vuonna. Vuodesta 2014 alkaen kolmannet valtiot, jotka ovat vähintään yhtä jäsenvaltiota koskevan yhteisen tutkintaryhmän jäseniä tai jotka osallistuvat siihen, ovat oikeutettuja rahoitukseen. Vuonna 2014 kehitetään ja otetaan käyttöön tehostettu menetelmä, jossa otetaan huomioon aiemmat kokemukset ja toimijoiden palaute.

Eurojustin operatiivinen toiminta

3.1. Ensisijaisten rikollisuuden alojen käsittely Eurojustissa

Eurojust muokkaa rikollisuuden alojen prioriteettejaan vastaamaan neuvoston EU:n järjestäytyneen ja vakavan kansainvälisen rikollisuuden torjunnan toimintapolitiittisessa syklissä 2014–2017 asettamia painopistealoja. Alkuperäinen lyhennetty toimintapolitiittinen jakso pantiin täytäntöön vuosina 2011–2013, ja Eurojust sovitti omia prioriteettejaan tätä sykliä varten vuonna 2012 seuraavasti: huumekaupparikokset, laitton maahanmuutto ja ihmiskaupparikokset, petokset, korruptionrikokset, kyberrikollisuus – mukaan lukien lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvät kuvat, rahanpesu, EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset, terrorismi ja liikuvat järjestäytyneet rikollisryhmät. Seuraavissa osissa kerrotaan Eurojustin toiminnasta näiden rikollisuuden alojen käsittelyssä.

Vuonna 2013 Eurojust tuki aktiivisesti kaikkia EMPACT-hankkeita, joissa kehitettiin neuvoston painopistealoja.

EU:n toimintapolitiittisen syklin 2014–2017 osalta Eurojust osallistui vuonna 2013 aktiivisesti monivuotisten strategisten suunnitelmien (MASP) laatimiseen jokaiselle neuvoston tätä ajanjaksoa varten hyväksymälle yhdeksälle painopistealalle ja suunnitelmien muuntamiseen operatiivisiksi toimintasuunnitelmiksi EMPACT-hankkeiden yhteydessä. Yhtenäisen lähestymistavan varmistamiseksi näiden hankkeiden tukemiseen Eurojust hyväksyi syyskuussa 2013 yhteisen kannan osallistumisen tasosta ja siitä, millaista tukea se voi tarjota operatiivisiin toimintasuunnitelmiin kuuluville erityistoimille. Vuonna 2013 tehdyn valmistelutyön pohjalta Eurojust hyväksyi myös uusia painopistealoja kaudelle 2014–2017 neuvoston tavoitteiden mukaisesti.

3.1.1. Huumausainerikokset

Rikostilastot	2012	2013
Rekisteröityjen tapausten määrä	263	239
Koordinointikokousten määrä	59	56
Yhteisten tutkintaryhmien määrä	13	26

Suurimmassa osassa huumausainerikoksia (184) käsiteltiin vain kyseisiä rikoksia, vaikka huumausainerikoksiin liittyi 47 tapauksessa järjestäytyntä rikollisuutta ja 17 tapauksessa rahanpesutoimia. Ruotsi, Ranska ja Italia esittivät eniten pyyntöjä, ja Espanja, Alankomaat ja Saksa vastaanottivat eniten pyyntöjä yhteistyöstä huumausainerikostapauksissa. Kokaiini on tutkintatoimissa ehdottomasti yleisin laitton aine (113) ja sen jälkeen tulee kannabis (62). Vaikka tällä alalla käsiteltyjen tapausten määrä laski, laadullisesta näkökulmasta Eurojustin osallistuminen lisääntyi, koska koordinointikokousten määrä pysyi vakaana ja yhteisten tutkintaryhmien määrä kaksinkertaistui.

Huumekaupparikokset kuuluvat neuvoston painopistealoihin järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa vuosina 2011–2013 eri tavoilla. Vaikka synteettisten huumeiden kauppa on painopisteala *sinänsä*, muita huumeita liittyy yleisempiin tavoitteisiin, kuten Länsi-Afrikassa ja Länsi-Balkanilla sijaitseviin järjestäytyneisiin rikollisryhmiin tai konttien käyttöön laittomien hyödykkeiden kaupassa. Eurojust edisti aktiivisesti kaikkia huumausainerikoksia koskevia EMPACT-hankkeita. Muun muassa synteettisiä huumeita koskevassa EMPACT-hankkeessa Eurojust osallistui EMPACT-kokouksiin helmikuussa ja kesäkuussa, ja niissä yksi käsiteltyimmistä aiheista oli APAAN, synteettisten huumeiden tuottamiseen käytettävä lähtöaine, jota ei toistaiseksi säännellä kaikissa jäsenvaltioissa.

Esimerkkitapaus huumausainerikoksesta

Eurojustin ja Europolin tukemassa Belgian ja Espanjan yhteisessä poliisi- ja oikeusviranomaisten operaatiossa kohteena oli Belgiassa, Espanjassa, Ranskassa, Alankomaissa ja Marokossa vuodesta 2007 alkaen toiminut huumekauppaverkosto. Operaatio toteutettiin vuosina 2012 ja 2013, ja se johti ryhmän hävittämiseen vuonna 2013.

Pääasiassa marokkolaista alkuperää olevat järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenet pesivät noin 50 miljoonaa euroa, jotka oli saatu kannabiskaupasta. Rikollisryhmällä oli yhteyksiä Afrikkaan, jossa huumausaineet kasvatettiin ja käsiteltiin, minkä jälkeen ryhmä kuljetti ne Marokosta Espanjaan veneellä. Huumeiden saavuttua Espanjaan järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenet siirsivät huumeet ajoneuvoihin varastointia ja Euroopan laajuista edelleenjakelua varten. Malagalaista nahkatavarakauppaa käytettiin rahanpesun peiteyrityksenä, ja käteisen kuljettamiseen Belgiasta ja Ranskasta käytettiin kuriireja.

Eurojustin Belgian ja Espanjan jäsenet tekivät tiivistä yhteistyötä ja helpottivat oikeusapupyynnöitä, joita sekä Espanjan että Belgian viranomaiset lähettivät. Poliisitietojen nopeaa vaihtoa Belgian liitto-

valtion poliisin, Espanjan *Guardia Civilin* ja Europolin välillä helpottamaan perustettiin yhteinen tutkintaryhmä Eurojustin välityksellä.

Espanjassa oli avattu monia itsenäisiä tapauksia, jotka liittyivät huumeisiin ja rahan takavarikointiin. Eurojustissa pidetyissä koordinoitukokouksissa osapuolet sopivat pitävänsä nämä tapaukset erillään päätapauksesta, jotta päätutkinta ei vaarantuisi, ja liittävänsä pienemmät huumeusainetapaukset päätutkintaan vain, jos päätutkinnan tulos olisi myönteinen. Espanjan viranomaiset sopivat toimittavansa tarpeen mukaan tietoa Belgian viranomaisille yhdistämättä kyseistä pyyntöä päätutkintaan. Osapuolet sopivat myös ottavansa kohteekseen vain pääepäillyt Espanjassa ja Belgiassa, jotta tutkintaa voitaisiin keskittää paremmin. Eurojustin avulla osapuolet pystyivät ratkaisemaan sähköiseen kuunteluun liittyvän ongelman, joka johtui kahden jäsenvaltion rikosoikeudenkäyntilainsäädännön eroista. Pääepäilyä koskevat oikeudenkäyntimenettelyt siirrettiin lopulta Brysselin yleisen syyttäjän virastosta Espanjan Torre Viejan tutkintatuomarille yhteisessä tutkintaryhmässä aikaansaadun sopimuksen ansiosta.

Europol tuki operaatiota tarjoamalla rikosteknisiä ja ristiintarkistuksia koskevia raportteja sekä muita analyysiraportteja. Koordinoidun operaatiopäivän tuloksena pidätettiin 46 järjestäytyneen rikollisryhmän epäiltyä jäsentä. Lisäksi takavarikoitiin 5 301 kiloa kannabista, kaksi kalastus-alusta, 77 ajoneuvoa, 20 rakennusta, viisi yritystä ja 225 230 euroa käteistä rahaa. Omaisuuden arvoksi arvioitiin yhteensä 13 750 000 euroa.

EU:n toimintapoliittisella syklillä 2014–2017 neuvoston painopistealoihin kuuluvat muun muassa synteettisten huumeiden kauppaa ja kokaiini- ja heroinkauppaa koskevat erityistavoitteet. Eurojust osallistui kesäkuussa synteettisiä huumeita koskevaan MASP-kokoukseen ja kokaiinia ja heroinia koskevaan MASP-kokoukseen. Eurojustin osallistuminen varmisti sen, että oikeudellisen yhteistyön näkökohta sisällytettiin strategisiin tavoitteisiin neljäksi tulevaksi vuodeksi. Eurojust osallistui myös operatiivisen toimintasuunnitelman laatimista koskevaan kokoukseen.

Eurojustin ja Euroopan huumeusaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) välistä yhteisymmärryspöytäkirjaa koskevat neuvottelut jatkuivat, ja kollegio ja EMCDDA:n hallintoneuvosto hyväksyivät luonnostekstin. Eurojust antoi panoksensa EU:n huumeemarkkinoita koskevaan raporttiin, *High-level drug trafficking cases through the lens of Eurojust casework* (korkean tason huumeusainerikostapaukset Eurojustin käsittelemien tapausten perusteella), jonka EMCDDA julkaisi tammikuussa. Eurojust ja EMCDDA tapasivat vuonna 2013 kahdesti vaihtaakseen ajatuksia ja keskustellakseen yhteisistä hankkeista.

YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön (UNODC) pyynnöstä Eurojust tuki korkean tason arviointia poliittisen julkilausuman ja toimintasuunnitelman täytäntöönpanosta, joka koski kansainvälistä yhteistyötä maailman huumeongelman yhteistä torjuntastrategiaa varten tarjoamalla aineistoa huumeusainerikoksia ja yhteisiä tutkintaryhmiä koskevasta Eurojustin strategiahankkeesta ja seminaarista sekä tilastotietoja Eurojustin käsittelemistä tapauksista.

3.1.2. Laiton maahanmuutto

Rikostilastot	2012	2013
Rekisteröityjen tapausten määrä	29	25
Koordinoitukokousten määrä	18	5
Yhteisten tutkintaryhmien määrä	4	7

Eurojustin osallistuminen laitonta maahanmuuttoa koskeviin tapauksiin antaa vääristyneen kuvan todellisesta tilanteesta. Toisaalta rekisteröidyt tapaukset, kuten myös koordinoitukokoukset, vähenivät vuoteen 2012 verrattuna, toisaalta yhteisten tutkintaryhmien määrä lähes kaksinkertaistui. Itävalta, Yhdistynyt kuningaskunta ja Italia olivat aktiivisimmat jäsenvaltiot tapausten avaamisessa, ja Belgia, Kreikka ja Yhdistynyt kuningaskunta saivat jäsenvaltioista eniten pyyntöjä.

Tämä rikoslaji oli yksi neuvoston painopistealoista kaudella 2011–2013. Eurojust oli edustettuna laitonta maahanmuuttoa koskevissa EMPACT-kokouksissa, mutta erityistä osallistumista ei edellytetty, koska tässä hankkeessa valittiin hallinnollinen lähestymistapa rikostutkintaan keskittymisen sijasta.

Laiton maahanmuutto on valittu jälleen yhdeksi neuvoston painopistealaksi kaudella 2014–2017. Eurojust osallistui aktiivisesti kesäkuussa järjestettyyn laitonta maahanmuuttoa koskevaan MASP-työpajaan, joka koski kautta 2014–2017. Lokakuussa Eurojust osallistui myös vuoden 2014 operatiivisen toimintasuunnitelman laatimista koskevaan kokoukseen.

Esimerkki laittoman maahanmuuton tapauksesta

Ranska avasi heinäkuussa 2012 tapauksen, joka koski salakuljetusta harjoittavaa järjestäytyntä rikollisjärjestöä. Järjestäytynyt rikollisjärjestö sijaitsi Ranskassa, Belgiassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa, ja sillä oli yhteyksiä Kreikkaan ja Turkkiin sekä Alankomaihin. Sillä oli erittäin kehittynyt ja monimutkainen logistinen organisaatio, ja sen toiminnan pääpaikkaa siirrettiin Ranskasta Belgiaan.

Järjestäytynyt rikollisjärjestö pakotti laittomat kurdisiirtolaiset maksamaan noin 2 000 euroa henkeä kohti käteisellä tai pankkisiirrolla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Sitten laittomat siirtolaiset kerättiin pysäköintialueilta Belgiassa ja Ranskassa ja pantiin rekkoihin, jotka kuljettivat heidät Calais'sta lähtevillä lautoilla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Tämä operaatio toistui joka yö. Järjestäytyneen rikollisryhmän uskotaan yrittäneen salakuljettaa 20–30 laitonta siirtolaista Yhdistyneeseen kuningaskuntaan joka päivä. Noin kymmenen ihmisen salakuljetus onnistui päivittäin, mikä tarkoittaa noin 4 000 laitonta siirtolaista vuodessa.

Eurojust tuki tapauksen onnistunutta hoitamista järjestämällä kaksi koordinoitukokousta. Kokousten jälkeen lokakuussa 2012 allekirjoitettiin JIT-sopimus Ranskan ja Belgian välillä. Yhdistynyt kuningaskunta liittyi tähän yhteiseen tutkintaryhmään helmikuussa vuonna 2013. Eurojust oli perustamassa yhteistä tutkintaryhmää JIT-rahoitushankkeen kautta. Elokuussa 2013 Eurojustiin perustettiin koordinoitukeskus, jota hoitivat Eurojustin Ranskan, Belgian ja Yhdistyneen kuningaskunnan osastot. Europol tuki tapausta antamalla Ranskan käyttöön liikkuvan toimiston itse paikalla tehtäviä tietojen analysointia varten.

Poliisiviranomaiset tekivät Ranskassa, Belgiassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa onnistuneita operaatioita, jotka johtivat 36 henkilön pidättämiseen, kahden eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiseen ja 45 tilan tutkimiseen. Järjestäytynyt rikollisryhmä hajotettiin näillä yhteisillä toimilla.

3.1.3. Ihmiskaupparikokset

Rikostilastot	2012	2013
Rekisteröityjen tapausten määrä	60	84
Koordinoitukokousten määrä	20	24
Yhteisten tutkintaryhmien määrä	6	15

Tätä rikoslajia käsitellään Eurojustissa enimmäkseen yksittäisenä rikoksena, vaikka se liittyy moniin (21) järjestäytyneitä rikollisryhmiä koskeviin tapauksiin. Seksuaalinen hyväksikäyttö on suurin kategoria Eurojustin käsittelemissä ihmiskaupparikostapauksissa (56). Kuten huumausainerikosten ja laittoman maahanmuutonkin osalta, Eurojustin tuki yhteisille tutkintaryhmille on kasvanut huomattavasti, kuten tapausten määränkin. Romania ja Yhdistynyt kuningaskunta avasivat suurimman osan tapauksista (32), ja Bulgarialle, Saksalle, Romanianle, Italialle ja Espanjalle esitettiin jäsenvaltioista eniten pyyntöjä.

Ihmiskaupparikokset olivat neuvoston painopisteala vuosina 2011–2013. Eurojust osallistui moniin ihmiskaupparikoksia koskeviin toimiin. Huhtikuussa Eurojust

isännöi EU:n ihmiskaupan torjunnan koordinoijan Myria Vassiliadoun vierailua, joka liittyi strategiseen hankkeeseen nimeltä *Eurojust's action against trafficking in human beings* (Eurojustin ihmiskaupan vastainen toiminta) ja ihmiskaupan vastaisen toimintasuunnitelman 2012–2016 hyväksymiseen. Vierailun tarkoituksena oli keskustella mahdollisuuksista lisätä Eurojustin ja EU:n ihmiskaupan torjunnan koordinoijan välistä yhteistyötä ihmiskaupan torjunnassa.

Ihmiskaupparikostapausten määrä Eurojustissa on pysynyt ennallaan muutamana viime vuotena, mutta vuonna 2013 se kasvoi 40 prosenttia vuodesta 2012.

Eurojust oli edustettuna ihmiskaupparikoksia koskevissa EMPACT-kokouksissa. Tutkinta- ja syytetoimien tärkeys näkyi selkeästi toimintapoliittisen syklin 2011–2013 strategisissa tavoitteissa.

Myönteistä operatiivista kehitystä tapahtui, kun Alankomaat käynnisti tapauksen tämän EMPACT-hankkeen yhteydessä. Europolissa järjestettiin kaksi operatiivista kokousta, minkä jälkeen Eurojust järjesti kolme koordinoitukokousta ja perusti yhteisen tutkintaryhmän. Eurojustista tuli myös liitännäiskumppani kahteen EMPACT-alahankkeeseen – ETUTUun (nigerialaisten ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja tietojen saaminen heil-

Esimerkki ihmiskaupparikostapauksesta

Mafian torjunnassa toimiva Firenzen syyttäjänvirasto pyysi Eurojustin apua tapauksessa, joka koski kansainvälistä huumekauppaa ja prostituutioon tähtäävää ihmiskauppaa. Useimmat järjestäytyneen rikollisryhmän epäillyistä olivat albanialaisia. Heitä oli Italiassa, Belgiassa, Alankomaissa, Ranskassa, Sveitsissä ja Albaniassa.

Eurojust järjesti kaksi koordinoitukokousta, joihin osallistuivat Italian, Belgian, Alankomaiden, Ranskan, Sveitsin, Albanian ja Europolin edustajat. Maaliskuussa 2012 järjestetyn ensimmäisen koordinoitukokouksen aikana osallistujat keskustelivat Italian lähettämien keskinäistä oikeusapua koskevien pyyntöjen täytäntöönpanosta ja laativat luettelon eri maiden yhteyshenkilöistä yhteistyön helpottamiseksi. Kokouksessa havaittiin monia rinnakkaisia tutkintatoimia, jotka olivat joko käynnissä tai suunnitteilla osallistuvissa maissa. Vuoden kuluttua järjestetyssä toisessa koordinoitukokouksessa suunniteltiin yhteistä operaatiopäivää ja tehtiin päätös koordinoitukeskuksen perustamisesta Eurojustiin. Europol esitteli tapausta varten laatimansa ristiintarkistusraportin ja selitti, minkälaista tukea se voisi tarjota koordinoitukeskuksille Eurojustissa. Yhteisen toimintansa helpottamiseksi osallistujat sopivat epäiltyjen sijainnin määrittämisestä ennen operaatiopäivää sekä samanaikaisista etsinnöistä ja takavarikoista. Näiden kokousten perusteella perustettiin koordinoitukeskus Eurojustiin huhtikuussa 2013. Osallistuvat maat olivat Italia, Albania, Belgia, Ranska ja Alankomaat.

Eurojust helpotti eri oikeusapupyyntöjen tehokasta koordinoitua ja siirtämistä Eurojustin kansallisten osastoten välityksellä. Eurojust antoi liikkuvan toimistonsa käyttöön operatiivista reaalitapausta varten.

Ennen koordinoitukeskusta Alankomaissa ja Belgiassa tehtiin kaksi pidätystä. Koordinoitukeskuksen aikana toteutetun yhteisen operaation tuloksena pidätettiin vielä 19 henkilöä Albaniassa, Ranskassa ja Italiassa, mikä hajotti järjestäytyneen rikollisryhmän.

tä) ja kiinalaista ihmiskauppaa koskevaan hankkeeseen (jonka kohteena on ihmiskauppaan liittyvä kiinalainen rikollisuus).

Ihmiskaupparikokset on valittu jälleen yhdeksi neuvoston painopistealaksi kaudella 2014–2017. Eurojust osallistui aktiivisesti ihmiskaupparikoksia koskevaan MASP-kokoukseen ja marraskuussa järjestettyyn kokoukseen, jossa laadittiin vuoden 2014 operatiivinen toimintasuunnitelma.

3.1.4. Petokset

Rikostilastot	2012	2013
Rekisteröityjen tapausten määrä	382	449
Koordinoitukokousten määrä	33	60
Yhteisten tutkintaryhmien määrä	11	21

Petostapausten määrä kasvoi taas huomattavasti vuodesta 2012 (17,5 prosenttia). Sama koskee laatunäkökulmasta katsoen koordinoitukokouksia ja yhteisiin tutkintaryhmiin osallistumista. Petokset ovat pääasiassa yksittäisiä rikkomuksia (314 tapausta) ja määrittämätöntä luokkaa (muut petostyyppit – 173 tapausta). Ne on luokiteltu huijauksiksi 124 tapauksessa ja alv-petoksiksi 89:ssä. Kytöksestä rahanpesuun ilmoitetaan 59 tapauksessa ja osallistumisesta rikollisjärjestöön 45:ssä. Tšekin tasavalta, Portugali ja Unkari esittivät jäsenvaltioista eniten pyyntöjä, ja Yhdistyneelle kuningaskunnalle, Saksalle ja Espanjalle esitettiin eniten pyyntöjä.

Petoksia ei ollut määritetty neuvoston painopistealaksi kaudella 2011–2013, mutta ne ovat yksi vakavaa ja järjestäytyntä rikollisuutta koskevan Euroopan unionin uhka-arvion (SOCTA) rikosuhista.

Kaudelle 2014–2017 valmisteveropetokset ja karusellipetokset on sisällytetty neuvoston kannalta keskeisiin rikollisuuden aloihin. Ne ovat samalla painopistealueella, mutta niitä kehitetään itse asiassa itsenäisinä alaprioriteetteina omine asiantuntijaryhmineen ja erillisine kokouksineen. Eurojust osallistui sekä MASP-kokoukseen heinäkuussa että operatiivisen toimintasuunnitelman laadintakokouksiin lokakuussa molempien alaprioriteettien osalta.

Eurojust osallistui aktiivisesti Haagissa 13. ja 14. kesäkuuta järjestettyyn ensimmäiseen vuotuisen Euroopan pankkiautomaattien turvallisuudesta vastaavan ryhmän foorumiin, joka koski talousrikoksia ja turvallisuutta ja jossa käsiteltiin monia korttien salakopiointiin ja petoksiin liittyviä asioita. Eurojust piti myös esityksen, jossa keskityttiin rikoshyödyn takaisinsaantia koskeviin kysymyksiin sen työssä, Europolin konferenssissa *Tackling Serious and Organised Tax Crimes: Criminal Abuse of Offshore Vehicles* (vakavien ja järjestäytyneiden verorikosten torjunta: ulkomaisten ajoneuvojen rikollinen väärinkäyttö), 27. ja 28. marraskuuta

Esimerkki petostapauksesta

Unkarin viranomaiset havaitsivat järjestäytyneen rikollisryhmän, joka harjoittaa lääkeväärennosten laiton kauppaa ja rekisteröimättömien lääkkeiden laitonta jakelua. Järjestäytynyt rikollisryhmä toi lääkkeitä Intiasta ja Kiinasta ja jakeli ne Internetin välityksellä 76 maahan, myös kaikkiin jäsenvaltioihin, Norjaan ja Sveitsiin. Väärennettyjen tuotteiden kokonaisarvo oli 3,7 miljoonaa euroa.

Järjestäytynyt rikollisryhmä tarjosi lääkkeitä kuluttajille erityisverkkosivustoilla, jotka oli suunniteltu näyttämään aidoilta apteekeilta, joissa näitä tuotteita on tarjolla laillisina lääkkeinä. Lääkkeiden kysyntä oli suurta, koska asiakkaan ei tarvinnut käydä lääkärissä ennen niiden käyttämistä. Tuotteet lähetettiin verkko-ostajalle postitse.

Sen lisäksi, että Europol tarjosi apuaan järjestämällä operatiivisen kokouksen maaliskuussa 2013, Unkarin viranomaiset pyysivät Eurojustin apua tapausta koskevan tiedon levittämisessä kaikkiin jäsenvaltioihin ja tietojen saamisessa jäsenvaltioissa tehdyistä rinnakkaisista tutkintatoimista. Tämän tuloksena tapaus yhdistettiin Virossa käynnissä oleviin tutkintatoimiin yhden epäillyn välityksellä. Lisäyhteyksiä havaittiin menettelyihin Tšekin tasavallassa, Ranskassa, Puolassa ja Kroatiassa. Viron viranomaiset tekivät etsinnän Unkarin poliisin asiantuntijalausunnossa määritetyssä paikassa, löysivät ja takavarikoivat tuhansia väärennettyjä pillereitä ja ottivat jakelijan kiinni. Pankkitilien jäädyttäminen Kyproksella oli myös mahdollista Eurojustin tapauksessa antaman avun myötä.

Yhden epäillyn syytteen asettamisen jälkeen rikosmenettely Unkarissa eteni oikeudenkäyntivaiheeseen, ja tapaus oli käsitelty Eurojustin osalta.

3.1.5. Korruptiorikokset

Rikostilastot	2012	2013
Rekisteröityjen tapausten määrä	30	52
Koordinointikokousten määrä	7	16
Yhteisten tutkintaryhmien määrä	3	3

Tapausten määrä nousi vuonna 2013 huimasti (73 prosenttia), kuten myös koordinointikokousten määrä (joka kasvoi yli kaksinkertaiseksi). Kaikista tapauksista 23:ssa on kyse vain tästä rikoksesta, ja 22 tapauksessa tutkitaan myös rahanpesua. Eniten pyyntöjä esittäneet jäsenvaltiot olivat Tšekin tasavalta, Yhdistynyt kuningaskunta ja Latvia, eniten pyyntöjä esitettiin Saksalle, Itävaltalalle, Espanjalle ja Yhdistyneelle kuningaskunnalle.

Korruptio ei kuulunut neuvoston painopistealoihin kaudella 2011–2013 eikä kaudella 2014–2017, mutta se on edelleen yksi SOCTAan kuuluvista rikosuhista. Korruptiotapaukset olivat arkaluontoisia, ja siksi esimerkkitausta ei esitetä.

Eurojust osallistui helmikuussa Euroopan komission ensimmäisen korruption torjuntaa koskevan raportin laatimiseen. Eurojustin osuus kattoi tiedot Eurojustin toi-

menpiteistä korruption torjunnassa, sen käsittelemistä korruptiotapauksista, mukaan lukien tapauseritelmät ja kolmansien valtioiden osallistuminen, sekä korruption liittyvistä rikollisista toimista ja yhteisen tutkintaryhmän perustamista varten rekisteröidyistä korruptiotapauksista. Komissio julkaisi EU:n korruption torjuntaa käsittelevän raportin 3. helmikuuta 2014.

3.1.6. Kyberrikokset

Rikostilastot	2012	2013
Rekisteröityjen tapausten määrä	42	29
Koordinointikokousten määrä	5	10
Yhteisten tutkintaryhmien määrä	2	9

Kyberrikostapausten määrä laski vuodesta 2012. Sekä koordinointikokousten että yhteisiin tutkintaryhmiin osallistumisen määrä on kuitenkin noussut. Puolessa tapauksista kyberrikoksia käsitellään yksittäisenä rikoksena, ja 11 tapausta liittyy petoksiin. Kahdeksassa tapauksessa on kyse lapsen hyväksikäyttöä koskevasta kuvasta ja kahdeksassa tapauksessa ”verkkourkinnasta”. Jäsenvaltioista Alankomaat ja Yhdistynyt kuningaskunta esittivät eniten pyyntöjä, ja Yhdistyneelle kuningaskunnalle, Saksalle ja Alankomaille esitettiin eniten pyyntöjä.

Kyberrikokset ovat neuvoston painopisteala toimintapoliittisella syklillä 2011–2013, ja siinä keskitytään Internetin rikolliseen väärinkäyttöön. Eurojust osallistui aktiivisesti asiaankuuluvaan EMPACT-hankkeeseen ja oli mukana kaikissa kokouksissa.

Neuvoston kauden 2014–2017 painopistealoilla käsiteltiin kyberrikoksia kolmen alaprioriteetin (lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, verkkohyökkäykset ja korttipetokset) kautta, ja niillä jokaisella on oma asiantuntijaryhmänsä ja erilliset kokouksensa.

Eurojust voi luokitella tapauksensa erityisiin rikostyypeihin, jotka kuuluvat kyberrikosten yleiseen luokkaan. Eurojust osallistui kaikkiin MASP-kokouksiin kesäkuussa sekä vuoden 2014 operatiivisen toimintasuunnitelman laatimiseen.

Kyberrikokset ovat nopeasti kehittyvä rikollisuuden ala, minkä vuoksi kaikkien kyberrikosten torjuntaan osallistuvien maiden yhteinen lähestymistapa on olennaisen tärkeää. Eurojust tarjoaa foorumin tutkijoiden ja syyttäjien yhteistyölle ja oikeudelliselle koordinoinnille kyberrikostapauksissa. Eri oikeusviranomaisten osallistuminen varhaisessa vaiheessa kyberrikosten tutkintaan on olennaisen tärkeää, jotta erilaisista lainsäädännöistä johtuvat oikeudelliset esteet voidaan välttää. Kyseisissä tapauksissa tutkintatoimien ja sähköisessä muodossa olevien todisteiden keräämisen koordinointi on ehdottoman tärkeää syytetoimien onnistumiseksi.

Tietoa Eurojustin osallistumisesta kyberrikosten torjuntakeskukseen, *katso* jäljempänä alakohta 3.3.2 Yhteistyö Europolin ja OLAFin kanssa.

Esimerkki kyberrikostapauksesta

Järjestäytynyt rikollisryhmä siirsi tai yritti siirtää laittomasti rahaa pääasiassa eurooppalaisten pankkien asiakkaiden tileitä hyödyntämällä viruksen saaneita tietokoneita. Järjestäytynyt rikollisryhmä vahingoitti asiakkaita kuudessa maassa: Itävallassa, Suomessa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Belgiassa, Norjassa ja Alankomaissa. Itävallan viranomaisten pyynnöstä Eurojust avusti asianosaisten maiden tutkintatoimien koordinoinnissa.

Järjestäytynyt rikollisryhmä teki verkkourkintayrityksiä eri kansallisissa pankeissa levittämällä haittaohjelmaa Internetissä ja hyökkäsi siten pankkien asiakkaita vastaan. Kun pankkitilin haltijat kirjautuivat pankkitileilleen, haittaohjelma ohjasi toimintoja. Uhrin toiminnassa olevan Internet-yhteyden kautta haittaohjelma pääsi tilille, teki taustalla siirron ja loi ponnahdusikkunan, joka pyysi antamaan siirron varmennusnumeron (TAN-koodi). TAN-koodin antamalla uhri hyväksyi siirron, ja raha siirrettiin ympäri Eurooppaa sijaitseville rahamuuleille, jotka nostivat rahan heti ja välittivät sen kolmansiin valtioihin.

Europolissa syyskuussa 2012 järjestetyn operatiivisen kokouksen jälkeen Eurojust järjesti ensimmäisen koordinoitinkokouksen joulukuussa 2012. Tässä kokouksessa asianosaiset maat vaihtoivat uusimpia tutkintatietoja ja keskustelivat tulevasta yhteistyöstä ja esitettyjen oikeusapupyynnöiden täytäntöönpanosta. Osallistujat päättivät perustaa yhteisen tutkintaryhmän asianosaisten maiden, Eurojustin ja Europolin kesken järjestäytyneen rikollisryhmän pysäyttämiseksi. Yhteisen tutkintaryhmän tavoitteena oli kerätä todisteita, jakaa asiaankuuluvaa tietoa, tunnistaa vastuulliset ja käyttää kerättyjä todisteita syyttämiseen ja rikoksen avulla saatujen tuottojen takavarikointiin.

Maaliskuussa järjestettiin toinen koordinoitinkokous, jossa käsiteltiin JIT-sopimuksen luonnosta. Lopuksi elokuussa järjestettiin kaksi päivää kestänyt kolmas koordinoitinkokous. Tässä kokouksessa mukana olleet maat vaihtoivat tietoja tutkintatoimien edistymisestä ja keskustelivat lisäyhteistyöstä ja JIT-sopimuksen yksityiskohdista. Myös Alankomaat ilmoitti liittyvänsä sopimukseen.

Eurojust toimi välittäjänä kuuden maan JIT-sopimuksen laatimisessa. Yhteistä tutkintaryhmää rahoitettiin Eurojustin tuella. Eurojust tarjosi myös asiantuntemustaan oikeusapupyynnöiden täytäntöönpanossa ja tutkinnan koordinoinnissa koordinoitinkokousten välityksellä. Tutkinnan koordinoinnin avulla pystyttiin löytämään yhteys useisiin verkkourkintahyökkäyksiin, joitakin rahamuuleja jäljitettiin ja monia epäiltyjä tunnistettiin.

Esimerkki kyberrikostapauksesta

Espanjan viranomaisten tutkinut petos- ja väärennystapauksista, joissa maksutapana käytettiin muuta kuin käteistä ja jotka toteutettiin erityisesti luottokortteja jäljentämällä pankkiautomaatteihin asetettujen sähköisten lukulaitteiden avulla, paljastivat bulgarialaisen rikollisverkoston, joka on erikoistunut tämällyyppiisiin petoksiin ja joka toimii Espanjasta ja Bulgariasta käsin. Rikollisryhmän ja sen jäsenten toimintatapa oli kerätä tileihin liittyviä tietoja pankkiautomaateista Espanjassa ja muissa jäsenvaltioissa ja luoda niiden avulla väärennettyjä pankki- tai luottokortteja. Näitä kortteja käytettiin sitten suurten rahamäärien nostamiseen pankkiautomaateista sekä Euroopan unionissa että sen ulkopuolella.

Espanjan viranomaisten esittämän oikeusapupyynnön perusteella Eurojust järjesti huhtikuussa 2013 koordinoitukokouksen, johon kutsuttiin Espanjan ja Bulgarian viranomaiset ja Europol. Yhteistyön ja tietojenvaihdon helpottamiseksi osallistuvien osapuolten välillä edustajat päättivät perustaa yhteisen tutkintaryhmän Bulgarian, Espanjan, Eurojustin ja Europolin kesken. Eurojust tarjosi oikeudellista neuvontaa sekä rahoitusta ja olennaisen tärkeää logistista laitteistoa JIT-rahoitushankkeensa välityksellä. Europol tuki tutkintaa operatiivisilla analyyseilla varhaisvaiheesta alkaen.

Yhteinen operaatiopäivä lokakuussa 2013 itäisessä Espanjassa johti kuuden henkilön pidättämiseen ja kolmeen kotietsintään. Lainvalvontaviranomaiset takavarikoivat 15 PIN-koodien kopioimiseen tarkoitettua laitetta, yli kymmenen laitetta, joilla tallennetaan tiedot luotto- ja pankkikorttien magneettinauhoille, useita kannettavia tietokoneita ja pankkiautomaattien sijainteja koskevia asiakirjoja. Yhteinen tutkintaryhmä oli edelleen toiminnassa vuoden 2013 lopussa, ja vuonna 2014 odotetaan lisätuloksia yhteisen tutkintaryhmän jäsenten välisestä yhteistyöstä.

3.1.7. Rahanpesurikokset

Tilastot osoittavat tapausten määrän lisääntyneen tällä rikollisuuden alalla. Rahanpesu on monialainen rikos, joka liittyy useimpiin Eurojustin kannalta keskeisiin rikol-

lisuuden aloihin, erityisesti petoksiin, järjestäytyneisiin rikollisryhmiin osallistumiseen, korruptioon ja huumausainerikoksiin. Monissa tapauksissa se on myös yksittäinen rikos (68). Jäsenvaltioista eniten pyyntöjä esittivät Ruotsi, Italia ja Puola, ja eniten pyyntöjä esitettiin Espanjalle, Italialle ja Saksalle.

Vaikka rahanpesua ei katsota keskeiseksi rikollisuuden alaksi sinänsä neuvoston painopistealoissa kaudelle 2011–2013 tai EU:n toimintapoliittisessa syklissä 2014–2017, se mainitaan nimenomaisesti monialaisena ongelmana, joka on otettava huomioon kaikkien keskeisten rikollisuuden alojen käsittelyssä. Eurojustin käsittelemien tapausten määrä on pysynyt suurena, kuten aikaisempinakin vuosina.

Osana rahanpesurikoksia koskevia toimiaan Eurojust osallistui myös Somalian rannikon edustalla tapahtuvaa merirosvousta käsittelevän kontaktiryhmän rahoitusvirtoja tarkastelevan työryhmän kokoukseen, jonka aikana käsiteltiin rahaketjuja ja rahanpesun selvittelykeskusten asemaa merirosvoustopauksissa.

Tämä ryhmä perustettiin vuonna 2009 YK:n päätöslauselman nojalla helpottamaan keskustelua ja koordinoimaan toimia valtioiden ja järjestöjen välillä Somalian rannikon edustalla tapahtuvan merirosvouksen lopettamiseksi.

Rikostilastot	2012	2013
Rekisteröityjen tapausten määrä	144	193
Koordinoitukokousten määrä	34	49
Yhteisten tutkintaryhmien määrä	8	13

Esimerkki rahanpesutapauksesta

Maaliskuussa 2013 Alankomaiden kansallinen osasto pyysi Eurojustin apua tapauksessa, joka koski rikostuottojen, muun muassa huumausainerikoksilla saatujen, rahanpesua koskevaa pitkää tutkintaa. Alankomaiden viranomaiset lähettivät 1990-luvun puolivälissä Andorran viranomaisille oikeusapupyynnön, joka koski useiden hollantilaispäätyjen laittomia toimia. Tuosta pyynnöstä lähtien Alankomaissa ja Andorrassa on

suoritettu tutkintaa näistä henkilöistä. Vuonna 2013 lähetettiin oikeusapupyynnöt Espanjan viranomaisille Alicanteen ja Malagaan ja pyydettiin tietoa tiettyjen Espanjassa sijaitsevien kiinteistöjen omistajista ja useiden epäiltyjen oleskelupaikoista.

Pääepäiltyjen toimet liittyivät muihin epäiltyihin ja yrityksiin erilaisten rahan siirtojen kautta. Useiden epäiltyjen uskottiin myös sijoittaneen rakennushankkeisiin Andorrassa.

Rahanpesuoperaation keskus oli Andorrassa sijaitseva rakennusyhtiö, joka sijoitti suuriin rakennushankkeisiin ja jolla oli 16 miljoonaa euroa andorralaisilla pankkitileillä.

Eurojustissa järjestettiin syyskuussa 2013 koordinoitinkokous, jossa vaihdettiin tietoja toimista, joita tarvittiin kiireellisesti esitettyjen oikeusapupyyntöjen täytäntöönpanoon. Syyte piti esittää nopeasti, koska rikokset olivat vanhentumassa 1. tammikuuta 2014.

Koordinoitinkokouksessa sovittiin yhteisestä operaatiosta, jota Eurojustin koordinoitakeskus tukisi. Yhteinen operaatio toteutettiin marraskuussa 2013.

Koordinoitikeskuksesta käsin Espanjan ja Alankomaiden kansalliset osastot avustivat Andorrassa, Espanjassa ja Alankomaissa toteutettavia oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten toimia. Koordinoitinkokouksessa oli luotu erinomainen pohja yhteistyölle Andorran, kolmannen valtion, kanssa. Itse yhteisessä operaatiossa Andorran ja Eurojustin myönteinen yhteistyö jatkui.

Operaatiopäivänä pidätettiin kolme epäiltyä ja tehtiin useita etsintöjä. Käteistä takavarikoitiin 60 000 euroa, ja sen lisäksi monia luksusautoja ja -taloja – muun muassa yli kuuden miljoonan euron arvoinen huvila – ja pankkitilejä jäädytettiin. Epäilty oli määrä saattaa oikeuden eteen Alankomaissa.

3.1.8. Terrorismi

Rikostilastot	2012	2013
Rekisteröityjen tapausten määrä	32	17
Koordinoitinkokousten määrä	3	3
Yhteisten tutkintaryhmien määrä	0	1

Terrorismitapaaukset vähenivät, mutta koordinoitinkokousten määrä pysyi samana. Eurojust tuki yhtä vuonna 2013 käynnistettyä yhteistä tutkintaryhmää. Nämä tapaukset rekisteröidään yleensä Eurojustiin yksittäisinä rikoksina (14 tapausta 17:stä).. Espanja ja Ranska avasivat kumpikin kolme tapausta. Ranska viidellä tapauksellaan ja Saksa, Espanja, Puola ja Yhdistynyt kuningaskunta kukin neljällä tapauksellaan saivat jäsenvaltioista eniten pyyntöjä.

Neuvoston tasolla terrorismirikokset erotetaan järjestäytyneestä rikollisuudesta, ja siksi ne eivät kuulu toimintapoliittisen syklin piiriin. Se pysyy Eurojustin painopistealana terrorismin yhteiskunnallisen vaikutuksen vuoksi eikä niinkään rekisteröityjen tapausten määrän perusteella.

Kurdistanin työväenpuolueen (PKK) terrorismista järjestettiin taktinen kokous nimeltä *Countering PKK terrorism* (PKK-terrorismin torjunta) Eurojustissa 31. tammikuuta. Samanlaisesta aiheesta oli aiemmin keskusteltu Eurojustissa 29. maaliskuuta 2007 järjestetyssä taktisessa kokouksessa. Koska vuonna 2013 oli käynnissä monia PKK:hon liittyviä tutkinta- ja syytetoimia, kokouksessa keskusteltiin siitä, miten PKK:n terrorismia voitaisiin torjua entistä tehokkaammin, ja annettiin osallistujille tilaisuus jakaa kokemuksensa muiden toimijoiden kanssa.

Eurojustissa pidettiin strategisia ja taktisia kokouksia terrorismista 19. ja 20. kesäkuuta. Strategiakokous oli nimeltään *Council Framework Decision 2008/919/JHA of 28 November 2008: added value and impact* (28 päivänä marraskuuta 2008 tehty neuvoston puitepäättös 2008/919/YOS: lisäarvo ja vaikutus), ja siinä keskityttiin vuoden 2013 TE SAT -raportin, TCM-raportin numero 16 ja päivitetyn Eurojustin CBRNE-käsikirjan esittelyyn.. Eurojust tuki myös komission arviointitutkimusta terrorismin torjuntaan jäsenvaltioissa sovellettavasta lainsäädännöstä, neuvoston puitepäättöksestä 2008/919/YOS. Tässä yhteydessä Eurojust laati raportin, jossa keskityttiin kaudella 2010–2012 päätettyihin oikeudenkäyntimenettelyihin ja puitepäättökseen 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin: julkinen yllätys terrorismirikokseen, terroristien värväys, ryöstö, kiristys ja hallintoasiakirjojen väärentäminen.

Kesäkuun 20. päivänä järjestetyssä taktisessa kokouksessa nimeltä *(Aspiring) Foreign Fighters in Syria* (ulkomaiset taistelijat Syyriassa - tai sinne taistelemaan haluavat) käsiteltiin Syyriaan matkustavia taistelijoita, jotka tuovat taisteluista saamansa kokemukset takaisin Eurooppaan, sekä oikeus- ja syyttäjäviranomaisten kokemuksia jäsenvaltioissa.

Taktisen kokouksen tulosten ja kyselylomakkeen perusteella laadittiin raportti, jossa käsiteltiin jäsenvaltioiden lainsäädännön riittävyyttä, rikospolitiikan reagoitua tähän ilmiöön, hallinnollisten seuraamusten käyttöä ja tutkinta- ja syytetoimien yhteydessä tehtävän tietojenvaihdon tehostamista. Raportti lähetettiin myös EU:n terrorismintorjunnan koordinoijalle marraskuussa 2013.

Eurojust kutsuttiin lisäksi 5. joulukuuta 2013 järjestettyyn oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokoukseen, jonka aiheena oli terrorismin torjunta: ulkomaiset taistelijat ja taisteluista palanneet terrorismintorjunnan kannalta, erityisesti Syyrian osalta.

Eurojust teki toteutettavuustutkimuksia Eurojustin mahdollisesta liittymisestä kahteen koordinoitikeskukseen Europolin terrorismintorjuntaa käsittelevässä analyysitietokannassa. Nämä tutkimukset toimitettiin Europolille helmikuussa 2013. Europol kerää vastauksia jäsenvaltioilta. Joitakin puuttuu edelleen vuoden lopussa. Eurojust julkaisi jälleen kolme numeroa TCM-raporttia ja osallistui ulkosuhteita koskevaa lainsäädäntöä käsittelevän keskuksen valmisteluasiakirjasarjan laadintaan. Heinäkuusta 2009 alkaen Eurojust on ollut rahanpesun vastaisen toimintaryhmän (FATF) tarkkailijajäsen, ja se osallistui FATF:n täysistuntoihin kesä- ja lokakuussa.

Eurojustin **CBRNE-käsikirja** tarjoaa EU:n toimijoille asiantuntevaa monialaista oikeudellista tukea kemiallisia, biologisia ja radiologisia aineita, ydinmateriaalia sekä räjähteitä (CBRNE) koskevien monikansallisten rikosten tutkinta- ja syytetoimia varten. Siinä esitetään katsaus eurooppalaiseen ja kansainväliseen hallinto- ja rikosoikeuteen, jota sovelletaan CBRNE-aineisiin, myös jätteisiin. Eurojustin CBRNE-käsikirjaa päivitetään vuosittain ja jaetaan asiaankuuluville ulkoisille toimijoille.

Terrorismia **koskevien tuomioiden seurantaa käsittelevä raportti (TCM)** on julkisiin lähteisiin perustuva sisäinen raportti, joka sisältää kansallisten viranomaisten neuvoston päätöksen 2005/671/YOS täytäntöönpanossa toimittamia tietoja. Siinä esitetään yleiskatsaus terrorismiin liittyviin tuomioihin ja syytteiden hylkäämiseen koko Euroopan unionissa sekä annetaan analyysi- ja tilastotietoja. Tämän neljännesvuosittain ilmestyvän asiakirjan ensimmäinen painos julkaistiin vuonna 2008.

Rahanpesun torjunnan **toimintaryhmä (FATF)** on vuonna 1989 perustettu hallitustenvälinen toimintalinjoja laativa elin. Sen tavoitteena on asettaa normit rahanpesun ja terroristien rahoituksen torjuntaa koskeville oikeudellisille, sääntelyyn liittyville ja operatiivisille toimenpiteille ja edistää niiden tehokasta täytäntöönpanoa. FATF on laatinut *40+9 suositusta*, jotka on tunnustettu kansainvälisiksi normeiksi, ja se edistää niiden maailmanlaajuisia hyväksymistä ja täytäntöönpanoa.

3.1.9. (Liikkuvat) järjestäytyneet rikollisryhmät

Rikostilastot	2012	2013
Rekisteröityjen tapausten määrä	231	257
Koordinoitkokousten määrä	43	66
Yhteisten tutkintaryhmien määrä	5	8

Rahanpesun tapaan osallistuminen liikkuviin järjestäytyneisiin rikollisryhmiin on monialainen kategoria ja näyttää olevan tiiviissä yhteydessä muihin Eurojustin kannalta keskeisiin rikollisuuden aloihin, erityisesti huumausainerikoksiin, rahanpesuun ja petoksiin. Tapausten määrä on lisääntynyt ja koordinoitkokousten määrä miltei kaksinkertaistunut. Jäsenvaltioista eniten pyyntöjä esittivät Ranska, Romania ja Italia, ja eniten pyyntöjä jäsenvaltioista vastaanottivat Italia, Espanja ja Alankomaat.

Liikkuvat järjestäytyneet rikollisryhmät olivat neuvoston painopisteala kaudella 2011–2013, ja siksi Eurojust on osallistunut aktiivisesti siihen liittyvään EMPACT-hankkeeseen. Erityisesti kauden 2011–2013 strategiset tavoitteet osoittavat, että syytteiden edistäminen liikkuvia järjestäytyneitä rikollisryhmiä vastaan on tärkeää samoin kuin taloudellinen tutkinta, jonka avulla voidaan takavarikoida rikosten tuotot. Eurojust osallistui kesäkuussa pidettyyn liikkuvia järjestäytyneitä rikollisryhmiä koskevaan EMPACT-kokoukseen, jossa Eurojustin edustaja piti esityksen oikeudellisesta yhteistyöstä liikkuvia järjestäytyneitä rikollisryhmiä koskevissa tutkinta- ja syytetoimissa. Kyseisessä esityksessä käsiteltiin liikkuviin järjestäytyneisiin rikollisryhmiin liittyviä yhteisiä haasteita ja annettiin esimerkkejä oikeudellisesta yhteistyöstä liikkuvia järjestäytyneitä rikollisryhmiä koskevissa tapauksissa. Esitykseen kuului myös katsaus Eurojustin käsittelemiin tapauksiin, jotka koskivat liikkuvia järjestäytyneitä rikollisryhmiä, sekä yhteisten tutkintaryhmien käyttöön.

Esimerkki järjestäytyneestä rikollisryhmästä koskevasta tapauksesta

Yksi laajimmista ja pisimpään kestäneistä yhteisistä tutkinnoista Baltian alueella (huhtikuusta 2009 huhtikuuhun 2012) saatiin menestyksekkäästi päätökseen, kun luksusautojen varkauksiin erikoistunut järjestäytynyt rikollisryhmä hajotettiin. Järjestäytynyt rikollisryhmä oli peräisin Liettuasta ja toimi sieltä käsin, ja se varasti 99 luksusautoa, 56 Virossa ja 43 Latviassa. Eurojust ja Europol toimivat tutkinnassa välittäjinä.

Eurojustissa perustettiin JIT-rahoitushankkeen yhteydessä Viron, Latvian ja Liettuan viranomaisten yhteinen tutkintaryhmä. Ra-

hoituksen lisäksi Eurojust antoi yhteiselle tutkintaryhmälle tukea oikeudellisessa koordinoinnissa.

Lokakuussa 2013 kolme kansallista viranomaista arvioi yhteisen tutkintaryhmän suorituksen, oikeudellisen prosessin tulokset ja saadut kokemukset Eurojustissa järjestetyssä koordinoitkokouksessa. Viron yhteisen tutkintaryhmän johtaja kuvasi operaatiota valtavaksi menestykseksi, josta saatiin arvokasta kokemusta ja jossa päästiin ratkaisuihin kansainvälisen yhteistyön avulla. Syytetoimien oikeudellisenä tuloksena oli 11 tuomioistuimen päätöstä ja 25 tuomiota. Lisäksi uhreille maksettiin korvauksia noin 550 000 euroa. Lisäksi poliisien toiminnalla häirittiin neljän asiaan liittyvän ja Virossa ja Latviassa toimivista liettualaisista varkaista koostuvan järjestäytyneen rikollisryhmän rikollisia toimia.

Esimerkki järjestäytyntä rikollisryhmää koskevasta tapauksesta

Liettua avasi huhtikuussa tapauksen, jonka kohteena oli kansainvälisiin ajoneuvovarkauksiin osallistuva järjestäytynyt rikollisryhmä. Järjestäytynyt rikollisryhmä toimi Liettuasta käsin, ja sen epäiltiin varastavan luksuautoja ja rekkoja Ruotsissa, Saksassa, Belgiassa ja Ranskassa ja toimittavan ne sitten Liettuun. Eurojust tuki tapauksen järjestämällä sekä tason II kokouksen että koordinoitkokouksen. Europol esitti analyysitietoja, joita käytettiin koordinoitkokouksessa tulevien toimien suunnittelua varten. Analyysitietoihin kuului muun muassa analyysseja siitä, miten tapaus oli käynnistetty, rikollisverkoston rakenteesta ja varkauksien organisointitavasta. Koordinoitkokous johti osallistuvien valtioiden väliseen sopimukseen siitä, että Ranska vastaisi oikeusmenettelyistä heti, kun eurooppalainen pidätysmääräys olisi annettu. Liettua otti hoitaakseen Ranskan ja Ruotsin tekemien oikeusapupyyntöjen täytäntöönpanon ja sitoutui keräämään mahdollisimman paljon todisteita.

Eurojust edisti muita tähän EMPACT-hankkeeseen kuuluvia aloitteita. Se osallistui huhtikuussa metallivarkauksia koskevaan konferenssiin, joka järjestettiin EMPACT-hankkeen yhteydessä. Eurojust osallistui myös lokakuussa 2013 järjestettyyn seminaariin, jossa käsiteltiin liikkuvia järjestäytyneitä rikollisryhmiä koskevia taloudellisia tutkintatoimia.

Liikkuvat järjestäytyneet rikollisryhmät määritettiin jälleen painopistealaksi kaudelle 2014–2017, mutta tällä kertaa keskityttiin enemmän järjestäytyneeseen omaisuusrikollisuuteen. Kauden 2014–2017 uusista strategisista tavoitteista sovittiin kesäkuun MASP-kokouksessa, joka osoitti, että Eurojustin osallistumista tarvitaan tukemaan etenemistä poliisin tutkintatoimista viralliseen syytteeseen asettamiseen.

Seminaari rajat ylittävistä valmiste-veropetoksista: uudet uhat Euroopan unionissa

Eurojust ja neuvoston puheenjohtajavaltio Liettua järjestivät 14. ja 15. marraskuuta strategiaseminaarin nimeltä *Cross-border excise fraud: emerging threats in the European Union* (rajat ylittävät valmiste-veropetokset: uudet uhat Euroopan unionissa). Jäsenvaltioiden vero- ja tullilaitosten toimintalinja- ja operatiivisten osastojen virkamiehet keskustelivat syyttäjien, tuomarien ja EU:n toimielinten ja virastojen edustajien kanssa ongelman laajuudesta sekä mahdollisista ratkaisuista ja parhaisista käytännöistä. Seminaarin osallistujat käsitelivät monimutkaisia tapauksia, jotka koskivat savukkeisiin, alkoholiin ja polttoaineeseen liittyviä valmiste-veropetoksia, ja osoittivat, että tällainen rikollisuus aiheuttaa miljoonien eurojen menetyksiä tupakasta, alkoholista ja energiatuotteista saatavissa verotuloissa kaikissa jäsenvaltioissa.

Osallistujat keskustelivat valmiste-veropetosjärjestelmien monimutkaisesta ja jatkuvasti kehittyvästä luonteesta, jonka vuoksi järjestäytyneet rikollisryhmät pystyvät käyttämään hyväkseen EU:n ja kansallisen verotusta, tullia ja rikoshyödyn takaisinsaamista koskevan lainsäädännön eroja ja heikkouksia. Koska lainsäädäntöä ei ole yhdenmukaistettu, osallistujat määrittivät joukon parhaita käytäntöjä, jotka voisivat edistää jäsenvaltioiden viranomaisten yhteistyötä, muun muassa erikoistuneiden koordinoitkikeskusten käyttö Europolissa tietojen keräämistä ja analysointia varten, OLAFin apu yhteisten tullioperaatioiden käynnistämisessä sekä tietojenvaihto koordinoitkokouksissa ja Eurojustin tuella perustettavien yhteisten tutkintaryhmien välityksellä.

Rajat ylittävien valmiste-veropetosten tehokkaaseen käsittelyyn tarvitaan monialaista lähestymistapaa, johon liittyy EU:n toimielinten ja virastojen sekä vero-, tulli-, poliisi- ja oikeusviranomaisten yhteistyön vahvistaminen kentällä jäsenvaltioissa. Koska valmiste-veropetokset on määritetty yhdeksi EU:n painopistealaksi vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa EU:n toimintapolitiisella syklillä 2014–2017, tämä seminaari toivottavasti toimii perustana alan tulevalle toiminnalle.

Strategiaseminaarin päätelmät toimitetaan neuvoston työryhmille, ja *Eurojust News* -uutiskirjeen karusellipetoksia käsittelevä numero julkaistaan vuoden 2014 alussa

3.2. Eurojustin tuki muilla rikollisen toiminnan aloilla

3.2.1. EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset (PIF-rikokset)

Rikostilastot	2012	2013
Rekisteröityjen tapausten määrä	27	31
Koordinointikokousten määrä	5	8
Yhteisten tutkintaryhmien määrä	1	1

Tapausten määrä pysyi vuonna 2013 vakaana edelliseen vuoteen verrattuna. Kuten jäljempänä kuvataan, taloudellisten etujen suojaamista koskevat rikokset jaetaan kolmeen rikostyyppiin, jotka ovat vain harvoin itsenäisiä rikoksia, ja niihin tavallisimmin liittyvät rikokset ovat petos, järjestäytynyt rikollisuus ja hallinnollisten asiakirjojen väärentäminen. Jäsenvaltioista Malta ja Kroatia avasivat eniten tapauksia (kumpikin neljä tapausta), ja Italialle ja Belgialle esitettiin jäsenvaltioista eniten pyyntöjä (molemmille viisi tapausta).

PIF- rikokset ovat uusi Eurojustin kannalta keskeinen rikollisuuden ala. Tapauksia, jotka koskevat sisäisesti Eurojustissa PIF-rikoksina ilmoitettuja rikoksia, on kuitenkin aiemmin käsitelty Eurojustissa.

Toukokuussa Eurojust piti esitelmän euron ja muiden valuuttojen suojaamisesta eurooppalaisten valuuttaväärennysasiantuntijoiden *Euro North East IV* -kokouksessa Riiassa, Latviassa. Esitelmässä keskityttiin neuvoston puitepäättöksen 2000/383/YOS korvaavaan ehdotukseen direktiiviksi euron ja muiden valuuttojen suojaamisesta väärentämiseltä rikosoikeuden nojalla.

Eurojust osallistui myös Perikles-seminaariin, joka järjestettiin syyskuussa keskeisiä maksutapoja käsittelevässä petostentorjuntavirastossa Rabatissa, Marokossa. Osallistujat käsitelivät euron suojaamista Välimeren alueella koskevaa yhteisön strategiaa ja korostivat jäsenvaltioiden ja Välimeren ja Afrikan maiden välisen kokemusten ja tietojen vaihdon merkitystä ja sitä, miten tärkeää on havaita tekijät, jotka haittaavat rajatylittävien tutkintatoimien tehokasta oikeus- ja poliisiyhteistyötä tai estävät sen.

Esimerkki EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavasta rikostapauksesta

Ranskan viranomaiset takavarikoivat helmikuussa 2010 seitsemän tonnia väärennettyjä savukkeita erään yrityksen varastosta Normandiassa. Savuke-erän analysointi osoitti, että niissä nähtiin olevan samankaltaisuuksia Unkarissa, Puolassa ja Ukrainassa vuonna 2009 ja 2010 takavarikoitujen savukkeiden kanssa. Ranskan suorittaman tutkinnan tuloksena savukkeiden väärentämiseen osallistuneiden yritysten nimet paljastettiin, ja mahdollinen yhteys Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Saksaan havaittiin. Tiettyjen epäiltyjen pidättämisen jälkeen paljastettiin ukrainalainen järjestäytynyt rikollisryhmä, joka toimi monien naapurijäsenvaltioiden läheisyydessä. Ukrainan ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä määritettiin keksitty kauppareitti, jota käytettiin järjestäytyneen salakuljetuksen ja väärennettyjen savukkeiden tuonnin peittelemiseen. Henkilöillä ja yrityksillä Tšekin tasavallassa, Saksassa, Unkarissa, Italiassa ja Slovakian tasavallassa havaittiin olevan yhteyksiä salakuljetustoimiin.

Eurojustia pyydettiin välittäjäksi asianosaisten jäsenvaltioiden tutkintatoimien koordinoinnissa ja useiden oikeusapupyyntöjen täytäntöönpanossa. Ensimmäinen koordinointikokous järjestettiin toukokuussa 2011, ja siinä käsiteltiin aiemmin esitettyjä oikeusapupyyntöjä ja yhteistyön tulevia vaiheita. Pääepäilyjen pidättämisen jälkeen perustettiin koordinointikeskus, jota johti Ranskan kansallinen osasto. Yhteisessä operaatiossa pidätettiin vielä kuusi epäiltyä ja useita samanaikaisia koti- ja yritysetsintöjä tehtiin Saksassa, Italiassa, Tšekin tasavallassa ja Slovakian tasavallassa. Marraskuussa 2011 järjestettiin toinen koordinointikokous, jossa arvioitiin oikeusapupyyntöjen täytäntöönpanon laajuutta. Kesäkuussa 2012 järjestetyssä kolmannessa koordinointikokouksessa käsiteltiin jäljellä olevia yhteistyötarpeita. Seuraavana päivänä Ranskan viranomaiset järjestivät Ukrainan kanssa kahdenvälisen kokouksen, jossa Ukraina takasi mahdollisuuden pääepäilyjen varojen jäädyttämiseen ennen oikeudenkäyntiä.

Käsitellessään tietoja asianhallintajärjestelmässään Eurojust havaitsi yhteyden toiseen ranskalaiseen tapaukseen, josta kansalliset viranomaiset eivät vielä olleet tietoisia. Europol tarjosi tapauksessa myös operatiivista tukea. Tutkinnan onnistunut koordinointi johti 11 epäillyn tuomitsemiseen elokuussa 2013. Ryhmän johtaja sai kymmenen vuoden vankeusrangaistuksen. Lisäksi huomattava määrä varoja jäädytettiin ja takavarikoitiin Ranskassa, Tšekin tasavallassa ja Ukrainassa, ja tuomioistuimien määräsi lähes kahden miljoonan euron tullisakon, joka viiden epäillyn piti maksaa yhdessä. Pääepäily valittiin Rennesin tuomioistuimen tekemästä päätöksestä. Valitus oli käsiteltävänä vuonna 2013.

3.2.2. Ympäristörikokset

Rikostilastot	2012	2013
Rekisteröityjen tapausten määrä	3	8
Koordinoitukokousten määrä	-	-
Yhteisten tutkintaryhmien määrä	-	-

Eurojustissa käsitellään vain hyvin vähän ympäristörikoksia. Vaikka tapausten määrä lisääntyi huomattavasti vuonna 2012, se on edelleen vähäinen. Ympäristörikoksia ja uhanalaisten eläinlajien laittomaa kauppaa koskevien tapausten katsotaan kuuluvan tähän rikostyyppiin, koska ne ovat luonteeltaan samanlaisia. Tapauksia rekisteröitiin Bulgariassa, Unkarissa, Alankomaissa, Portugalissa, Ruotsissa ja Sloveniassa.

Vuoden 2013 SOCTassa ympäristörikokset määriteltiin Euroopan unionin uudeksi uhaksi. Ympäristörikoksissa on usein rajatylittävä ulottuvuus, ja ne voivat olla vakavia ja järjestäytyneitä, mutta huolimatta niiden kasvavasta merkityksestä Euroopan unionille tilastot osoittavat, että nämä tapaukset eivät useinkaan johda syytteisiin tai tuomioihin jäsenvaltioissa.

Eurojust käynnisti keväällä 2013 ympäristörikoksia koskevan strategiahankkeen. Strategiahankkeessa arvioidaan oikeudellisen yhteistyön tilannetta ympäristörikosten alalla ja toimijoiden tarpeita tällä erityisalalla, havaitaan esteet ympäristörikoksista syyttämiseksi ja parhaat käytännöt ja ratkaisut, joilla voimassa olevien säädösten tehokasta käyttöä voidaan parantaa.

Strategiahankkeen osana jäsenvaltioihin, Yhdysvaltoihin ja Norjaan lähetettiin kyselylomake esteistä ympäristörikoksista syyttämiseksi, erityisesti jätteen ja uhanalaisten lajien laittoman kaupan osalta. Koko Euroopassa tapahtuneesta edistyksestä tehtiin 27 vastauksen perusteella perusteellinen analyysi.

Esimerkki ympäristörikostapauksesta

Ruotsissa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Suomessa toimivaa järjestäytyntä rikollisryhmää epäiltiin luonnonvaraisten lintujen munien laajamittaisesta laittomasta kaupasta. Yhden syytetyn henkilön asunnosta löytyi yli 200 luonnonvaraisten lintujen munaa. Kyseistä henkilöä syytettiin Yhdistyneessä kuningaskunnassa useista rikoksista: munien ostamisesta, myymisestä ja tarjoamisesta myyntiin ja lintujen munien hallussapidosta Yhdistyneen kuningaskunnan luontolainsäädännön vastaisesti. Kyseinen henkilö tunnusti syyllisyytensä ja tuomittiin 220 tunnin yhdyskuntapalveluun luonnonvaraisten ja harvinaisten lintujen munien kaupasta.

Ruotsissa syyte annettiin metsästysrikkomuksista, tuottojen saamisesta metsästyksessä ja uhanalaisten lajien suojelua koskevista rikkomuksista. Rikollisen toiminnan uskotaan tapahtuneen vuosina 2003–2010. Monia laittomasti kerätyistä ja myydyistä munista suojellaan EU:n lainsäädännöllä, jolla luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskeva yleissopimus (CITES-sopimus) on saatettu osaksi EU:n lainsäädäntöä (neuvoston asetus 338/97, annettu 9 päivänä joulukuuta 1996, luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa sääntelemällä).

Eurojustilla oli tapauksessa keskeinen asema: se auttoi perustamaan Suomen ja Ruotsin välisen yhteisen tutkintaryhmän ja myös osallistui siihen sekä tarjosi olennaisen tärkeän rahoituksen. Eurojust vastasi koordinoinnista ja edisti siinä arkaluontoisten tietojen välittämistä, ja lisäksi sen rahoitus yhteiselle tutkintaryhmälle toi selkeästi lisäarvoa, sillä sen ansiosta tutkintaan voitiin ottaa mukaan ulkopuolinen asiantuntija, ornitologi.

Ympäristörikoksista syyttämisen koordinoinnin parantaminen EU:ssa Eurojustin rooli

Eurojustin strategiakokous *Towards an enhanced coordination of environmental crime prosecutions across the EU: The role of Eurojust* (ympäristörikoksista syyttämisen koordinoinnin parantaminen EU:ssa: Eurojustin rooli järjestettiin yhdessä Euroopan ympäristörikossyyttäjien verkoston (ENPE) kanssa Eurojustissa 27. ja 28. marraskuuta 2013. Eurojustin mahdollinen lisäarvo pantiin merkille seuraavilla alueilla: oikeusapupyynnön välittäminen ja koordinointi, parhaiden käytäntöjen kerääminen ja jakaminen, tietoisuuden lisääminen ympäristörikoksista ja oikeudellisen yhteistyön helpottaminen kolmansien maiden kanssa. Tutkinta- ja syytetoimia olisi koordinoitava säännöllisemmin Eurojustin varhaisen asiaan puuttumisen kautta.

Strategiakokous järjestettiin seurantana kyselylomakkeelle, jonka Eurojust oli osoittanut toimijoille ja jossa käsiteltiin kansallisen tason kysymyksiä, jotka liittyvät ympäristörikosten, laittoman jätteen kaupan ja uhanalaisten lajien kaupan tutkintaan ja niistä syyttämiseen. Neuvoston sihteeristölle toimitetaan vuoden 2014 alussa raportti, joka sisältää muun muassa yhteenvedon strategiakokouksen päätelmistä, ja *Eurojust News* -uutiskirjeen tätä aihetta käsittelevä numero julkaistiin joulukuussa, ja se on saatavilla Eurojustin verkkosivustolla.

Havaittujen ongelmien ja saatujen kokemusten perusteella strategiahankkeessa tarkastellaan edelleen vuonna 2014 mahdollisia suosituksia sidosryhmiltä.

3.2.3. Merirosvous

Eurojust on järjestänyt vuodesta 2009 lähtien säännöllisesti koordinoitinkokouksia, joissa käsitellään merirosvoutta ja sen seurauksia asianosaisille jäsenvaltioille. Nämä koordinoitinkokoukset tarjoavat käynnissä ole-

viin tutkinta- ja syytetoimiin osallistuville toimijoille foorumin, ja niiden tueksi vuonna 2012 Eurojust käynnisti hankkeen, jossa kehitettiin merirosvouden oikeudellista seurantaan (MPJM) koskeva julkaisu *Maritime Piracy Judicial Monitor*, ja hanke huipentui syyskuussa 2013 MPJM-julkaisun ensimmäisen numeron julkaisemiseen. MPJM perustettiin edistämään merirosvoutta-pauksia käsittelevien syyttäjien välistä tietojenvaihtoa.

MPJM koostuu suurelta osin kansallisten viranomaisten kansallisten toimistojen välityksellä pyytämistä ja antamista tiedoista, ja se on jaettu kuuteen lukuun. Kolmessa pääluvussa käsitellään merirosvoutta koskevaa lainsäädäntöä, saatuja kokemuksia ja oikeudellisten päätösten analyysia.

MPJM esiteltiin 12. syyskuuta merirosvouden operatiivista puolta käsitelleen koordinoitinkokouksen osallistujille. Julkaisua päivitetään 18 kuukauden välein.

3.2.4. Lapsiin kohdistuvien rikosten yhteyshenkilö Eurojustissa

Oikeus- ja sisäasioiden ministerien vuonna 2007 järjestetyssä epävirallisessa kokouksessa yksi keskustelujen pääaiheista oli lastensuojelu, ja sen tuloksena Eurojust nimitti kansallisen jäsenen lapsiin kohdistuvien rikosten yhteyshenkilöksi sellaisissa asioissa kuin muun muassa kadonneet lapset, lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, lapsikauppa ja lasten hyväksikäyttö.

Lapsiin kohdistuvien rikosten yhteyshenkilö Eurojustissa tekee yhteistyötä Internetissä välitettävän lapsipornografian vastaisen eurooppalaisen taloudellisen liittoutuman (EFC) ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisen maailmanlaajuisen liittoutuman kanssa, ja hänellä on tiiviit yhteydet Yhdysvaltain kansallisiin viranomaisiin Yhdysvaltain ja EU:n lastensuojelutyöryhmän kautta.

Eurojustin käsittelemissä tapauksissa yleisimmät lapsiin kohdistuvat rikostyyppit olivat seksuaalinen hyväksikäyttö, ihmiskaupparikokset ja lapsen hyväksikäyttöä koskevat kuvat. Vuonna 2013 Eurojust käsiteli 40 lapsiin kohdistuvaa rikostapausta, mukaan lukien kaksi Norjassa rekisteröityä tapausta. Vuodesta 2004 lähtien Eurojust on rekisteröinyt 235 tapausta, joissa on uhreina lapsia. Lisäksi Eurojust osallistui yhteen yhteiseen tutkintaryhmään, joka koski lapsiin kohdistuvia rikoksia, ja järjesti kolme koordinoitinkokousta.

Neuvoston päätelmissä EU:n painopistealojen asettamisesta vakavien ja järjestäytyneiden rikosten torjuntaa varten kaudella 2014–2017 määritettiin painopistealaksi sellaisten kyberrikosten torjunta, jotka aiheuttavat vakavaa haittaa uhreilleen, esimerkiksi verkossa tapahtuva lasten seksuaalinen hyväksikäyttö. Tässä yhteydessä vuonna 2013 käynnistettiin tutkimus siitä, miten lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan tehdyn Euroopan

neuvoston yleissopimuksen tiettyjä säännöksiä sovelletaan jäsenvaltioissa. Tutkimus liittyy Euroopan neuvoston valvontatoimiin ja on erityisen ajankohtainen, koska tämän alan ensisijaisen EU:n välineen, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta annetun direktiivin 2011/93/

EU, täytäntöönpanon aikaraja on 18. joulukuuta 2013. Tutkimuksessa keskitytään peiteoperaatioihin, uhreille tarjottavaan menettelylliseen suojaan ja lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskevien kuvien tuottamiseen ja julkaisemiseen verkossa liittyvistä rikoksista kussakin jäsenvaltiossa annettaviin rangaistuksiin.

3.3. Eurojustin suhteet

3.3.1. Suhteet kolmansiin maihin ja EU:n ulkopuolisiin organisaatioihin

Yhteistyösopimukset Eurojust teki vuonna 2013 Liechtensteinin ruhtinaskunnan kanssa yhteistyösopimuksen, joka tuli voimaan 19. marraskuuta. Joulukuussa Eurojust toimitti neuvostolle hyväksyttäväksi luonnoksen Moldovan tasavallan ja Eurojustin väliseksi yhteistyösopimukseksi.

Yhteyssyyttäjät Eurojustissa Eurojustin yhteyssyyttäjät nopeuttavat ja helpottavat oikeudellista yhteistyötä jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä joko auttamalla luomaan suoria yhteyksiä tai toimimalla linkkinä kansallisten viranomaisten välillä. Eurojustissa oli komennettuna kolme yhteyssyyttäjää kolmesta valtiosta (Kroatiasta, Norjasta ja Yhdysvalloista). Ennen Kroatian liittymistä Euroopan unioniin Kroatian yhteyssyyttäjä rekisteröi Eurojustissa neljä tapausta. Norjan yhteyssyyttäjä rekisteröi 51 tapausta, jotka koskivat pääasiassa huumausainerikoksia ja rikoksia henkeä, terveyttä tai henkilökohtaista vapautta vastaan.

Kolmansiin valtioihin liittyvien tapausten käsitteily Eurojust antoi apua 249 tapauksessa, joihin liittyi kolmansia valtioita. Näissä tapauksissa päärikostyyppit olivat huijaukset ja petokset, rahanpesu ja muut siihen liittyvät rikokset, huumausainerikokset ja järjestäytyneisiin rikollisryhmiin liittyvät tapaukset. Tapaukset koskivat kolmansista valtioista useimmin Sveitsiä (48 tapausta), Norjaa (33), Yhdysvaltoja (23) ja Kroatiata (21), ja niiden jälkeen Serbiaa (15) ja Turkia (12). Kolmansia valtioita oli edustettuina 47 koordinoitinkokouksessa. Usiemmin koordinoitinkokoukseen osallistuneita kolmansia valtioita olivat Sveitsi (15), Norja (12), Yhdysvallat (9) ja Kroatia (6).

Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset pyysivät usein Eurojustin apua oikeusapupyyntöjen välittämisessä ja kolmansien valtioiden toimivaltaisten viranomaisten yhteystietojen hankkimisessa. Kielivaikeudet ja oikeusapupyyntöjen aikaa vievä täytäntöönpano kolmansissa valtioissa aiheuttivat ongelmia oikeudellisessa yhteistyössä.

Eurojustin yhteyshenkilöt kolmansissa valtioissa Georgia ja Taiwan lisättiin Eurojustin kolmansien

valtioiden yhteyshenkilöiden verkostoon. Eurojust jatkoi myös tukeaan käynnissä oleville aloitteille Länsi-Balkanilla, erityisesti komission hankkeelle *Järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta: syyttäjaverkoston vahvistaminen*. Eurojustin yhteyshenkilöiden kolmansissa valtioissa tarjoamaa apua pidettiin hyödyllisenä ja tehokkaana, erityisesti Länsi-Balkanin yhteyshenkilöiden osalta.

Eurojust piti joulukuussa useita esitelmiä Slovenian sisäministeriön järjestämässä työpajassa, jossa käsiteltiin yhteisten tutkintaryhmien käyttöä ihmiskaupparikosten torjunnassa Länsi-Balkanilla paikallistasolla. Esitelmät kattoivat yhteisten tutkintaryhmien käytön kansainvälisen ja kansallisen oikeusperustan, Eurojustin roolin yhteisten tutkintaryhmien muodostamisessa ja toiminnassa sekä Eurojustin kokemukset ihmiskaupparikostapauksista, joissa perustettiin yhteinen tutkintaryhmä.

IberRedin kanssa tehty yhteisymmärryspöytäkirja on helpottanut yhteistyötä Latinalaisen Amerikan maiden kanssa. Eurojustin Espanjan ja Portugalin kansallisilla osastoilla on ollut aktiivinen rooli välittäjinä Eurojustin käsittelemissä tapauksissa. Kun jäsenvaltiot ovat lähettäneet virkamiehiä komennukselle kolmansiin valtioihin, Eurojust on määrittänyt kyseiset resurssit hyödyllisiksi tapausten etenemisten kannalta.

Eurojust osallistui 7. ja 8. lokakuuta oikeus- ja sisäasioiden ministerien kokoukseen itäisen kumppanuuden maiden eli Armenian, Azerbaidžanin, Valko-Venäjän, Georgian, Moldovan tasavallan ja Ukrainan kanssa ja esitteli oikeudellisen yhteistyön oikeudellisia kysymyksiä, käytännön vaikeuksia ja parhaita käytäntöjä Eurojustin käsittelemien tapausten perusteella.

Eurojust isännöi lokakuussa myös UNODC:n järjestämää Moldovan rikosoikeuden ammattilaisten opintovierailua. Opintovierailu liittyi ihmiskaupparikosten rikosoikeudellista käsittelyä koskevaan hankkeeseen, jota UNODC toteuttaa Moldovassa. Alankomaihin suuntautuneella vierailulla keskityttiin ensisijaisesti EU:n rikosoikeudellisten toimielinten näkemykseen kyberrikoksista, ennakoiiviin tutkintatoimenpiteisiin ja ihmiskauppaa torjuviin yhteisiin tutkintaryhmiin.

3.3.2. Yhteistyö Europolin ja OLAFin kanssa

Europol

Yhteistyön edistämisestä ja tietojen vaihdosta vuonna 2009 tehdyn Eurojustin ja Europolin välisen sopimuksen mukaisesti strategista ja operatiivista yhteistyötä parannettiin edelleen. Europol on tärkeä kumppani, kuten voi nähdä Lissabonin sopimuksen viittauksesta Eurojustin koordinoivaan rooliin, joka perustuu jäsenvaltioiden ja Europolin toimittamiin tietoihin, ja kuten Eurojustin käsittelemät tapaukset todistavat. Eurojustin ja Europolin välisestä yhteistyöstä toimitetaan yhteinen vuosikertomus neuvostolle ja komissiolle. Vuoden 2012 kertomus toimitettiin huhtikuussa 2013.

Operatiivinen yhteistyö Eurojustin käsittelemissä tapauksissa hyödynnettiin vuonna 2013 Europolin osallistumista 53 tapauksessa ja 75 koordinoitkokouksessa. Varhaisesta tietojenvaihdosta saadut edut näkyvät selvästi Europolin kanssa tehdyssä tapausten käsittelyä koskevassa yhteistyössä.

Eurojust osallistui SOCTA- ja TE SAT -raporttien laadintaan. Eurojust järjesti lisäksi heinäkuussa Europolin yhteyshenkilöiden hanke- ja liiketoimintajohtajien kanssa kokouksen, jossa jaettiin kokemuksia ja keskusteltiin käytännön yhteistyöstä. Eurojust solmi kolme uutta kumppanuussopimusta vakavaa järjestäytyntä rikollisuutta ja terrorismintorjuntaa koskevan analyysitiedokannan yhteydessä jo muodostettujen 17 kumppanuuden lisäksi.

Euroopan verkkorikostorjuntakeskus (EC3) Euroopan verkkorikostorjuntakeskuksen toiminta alkoi 1. tammikuuta 2013, ja Eurojust tuki komission 28. maaliskuuta 2012 antaman tiedonannon *Rikostentorjunta digitaaliaikana: Euroopan verkkorikostorjuntakeskuksen perustaminen* mukaisesti verkkorikostorjuntakeskuksen työtä nimittämällä kansallisen jäsenen johtoryhmään ja sijoittamalla väliaikaisesti henkilöstön jäsenen verkkorikostorjuntakeskukseen helpottamaan välitöntä tietojenvaihtoa ja Eurojustin tukea tutkintatoimissa, joissa vaaditaan oikeudellista seuranta.

Strateginen yhteistyö Toteutus- ja johtotasolla järjestettiin säännöllisesti kokouksia organisaatioiden välisen yhteistyön vahvistamiseksi. Lisäksi kumpikin organisaatio osallistui toistensa tapahtumiin, erityisesti Eurojustin strategiaseminaareihin ja Europolin kansallisten yksikköjen päällikköjen kokouksiin. Henkilöstön menestyksekkäitä vaihto-ohjelmia jatkettiin. Niitä järjestetään vastavuoroisesti Eurojustissa ja Europolissa, ja niissä annetaan tietoa molempien virastojen palveluista ja toiminnasta.

OLAF

Petosten, korruption ja muiden Euroopan unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavien rikosten torjunnan

Esimerkkejä kyberrikostapauksista

Yhdessä luottokorttitietojen varastamista eli salakopiointia koskevassa tapauksessa allekirjoitettiin huhtikuussa 2013 JIT-sopimus ja annettiin Eurojustin rahoitusta. Europolissa järjestettiin operatiivinen kokous, ja sen jälkeen, seuraavana päivänä, koordinoitkokous Eurojustissa. Operatiivisen kokouksen ensimmäinen päivä Europolissa varattiin tietojen kanavointia ja vaihtoa varten, ja toisena päivänä sovittiin operatiivisia tavoitteita ja tutkinta- ja syytetoimia yhteen Eurojustissa. Tämä tapaus on esimerkki hyvästä käytännöstä, jossa kahden viraston välinen yhteistyö oli erinomaista ja saatiin luotua keskinäinen luottamus.

Toinen tapaus koski yhtä suurimmista tunnetuista tähän mennessä tehdyistä verkko- hyökkäyksistä. Hyökkäykset tehtiin roskapostinestopalveluun ja verkkoturvaluusyritykseen. Hyökkäysten valtava laajuus aiheutti verkkopalveluhäiriöitä miljoonille käyttäjille ympäri maailmaa. Epäillyn nopea pidättäminen ja kotietsintä olivat mahdollisia Eurojustin koordinoitkoimien ansiosta sekä myös Europolin kyseessä olevan yhteystoimiston nopean ja tehokkaan yhteistyön ansiosta.

tehostamiseksi vuonna 2008 neuvoteltiin käytännön sopimus yhteistyöjärjestelyistä Eurojustin ja OLAFin välillä.

Operatiivinen yhteistyö Eurojust ja OLAF tekivät vuonna 2013 yhteistyötä neljässä tapauksessa, joista kaksi oli peräisin edellisiltä vuosilta, ja Eurojust rekisteröi vuonna 2013 kaksi uutta tapausta, joihin OLAF osallistui. OLAF osallistui yhteen koordinoitkokoukseen. Eurojustin käsittelemät tapaukset osoittavat, että Eurojustin ja OLAFin yhteinen osallistuminen koordinoitkokouksiin auttoi havaitsemaan paremmin yhteyksiä muiden jäsenvaltioiden tapauksiin ja saamaan selkeämmän käsityksen monimutkaisista rajatylittävistä PIF-rikoksista.

Yhden jäsenvaltion PIF-tapaukset (Eurojust-päätöksen 3 artiklan 3 kohta) osoittautuivat usein – tarkemman tarkastelun jälkeen – useamman jäsenvaltion PIF-tapauksiksi (Eurojust-päätöksen 3 artiklan 1 kohta). Siten jäsenvaltioita osallistui enemmän kuin alun perin oli suunniteltu.

Eurojustin ja/tai OLAFin osallistuminen PIF-tapaukseen edellyttää tapauskohtaista arviointia ja monien muut-

tujien huolellista huomioon ottamista. Näitä ovat muun muassa niiden osallistumisesta kyseessä olevaan tapaukseen saatava lisäarvo ja mahdolliset vaikutukset käynnissä olevaan tutkintaan. Eurojustin, OLAFin ja kansallisten viranomaisten välinen hyvä tiedotus on olennaisen tärkeää, jotta voidaan selittää ja ymmärtää Eurojustin tai OLAFin osallistumattomuus tapauksissa, joissa niiden osallistuminen saat- taisi ensin näyttää asiaankuuluvalta.

3.4. Haasteet ja parhaat käytännöt

Yleistä Eurojustin käsittelemät tapaukset ovat hyvin moninaisia, minkä vuoksi edes muutaman merkittävän yhteisen nimittäjän löytäminen on vaikeaa. Useimmat tapaukset koskevat Euroopan unionin syyttäjä- ja oikeusviranomaisten tekemiä oikeusapupyynnöitä, joita säännellään pääasiassa keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevalla vuoden 1959 eurooppalaisella yleis- sopimuksella ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasiois- sa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyllä vuoden 2000 yleissopimuksella (keskinäistä oikeusa- pua koskevat yleissopimukset). Muut tärkeät tehtävät liittyvät jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten suorittamaan eurooppalaisten pidätysmääräysten täyt- täntöönpanoon. Tiettyihin rikostyyppeihin, koordi- nointikokouksiin, koordinoitikeskuksiin ja yhteisiin tutkintaryhmiin liittyvät toimet ja kysymykset on seli- tetty muualla, joten tässä osassa käsitellään keskinäi- seen oikeusapuun ja eurooppalaisiin pidätysmääräyk- siin liittyviä yleisiä kysymyksiä. Tämän yleisluonteisen lähestymistavan vuoksi monissa tapauksissa kuvataan vaikeuksia, jotka liittyvät asianmukaisen ja tehokkaan viestinnän aikaansaamiseen osallistuvien kansallisten viranomaisten välillä. Tämä kysymys on ja on aina ollut olennaisen tärkeä Eurojustille, ja Eurojustin puuttumi- sella asioihin on suuri vaikutus. Ulkomaisia oikeusjär- jestelmiä ja niiden sääntöjä ja rakenteita koskevat vää- rinkäsitykset ja niitä koskevan tiedon puute aiheuttavat ongelmia, joita Eurojust auttaa ratkaisemaan. Oikeusa- pupyynnot ja eurooppalaiset pidätysmääräykset eivät vielä ole jokapäiväisiä asioita useimmille tuoma- reille ja syyttäjille Euroopassa.

Eurojust voi auttaa kaikissa oikeusapupyynnöitä koske- vissa näkökohdissa. Kansalliset osastot tuntevat kansal- listen järjestelmiensä erikoisuudet ja voivat hyödyntää kotimaansa vakaita verkostoja. Ne voivat antaa neu- voja oikeusapupyynnöiden laatimisessa, selittää, miten keskinäistä oikeusapua koskevia sopimuksia tulkitaan kansallisten säännösten perusteella, ja auttaa nopeut- tamaan tiettyjä oikeusapupyynnöitä. Ei pitäisi aliarvioi- da sitä, miten tärkeää on tietää, että pyyntö on käsitelty, ja saada määräaika sen täytäntöönpanolle. Eurojust on osoittautunut tärkeäksi kanavaksi silloin, kun suora yh- teys kansallisten oikeusviranomaisten välillä – yleinen menettely keskinäistä oikeusapua koskevissa tapauksis-

Strateginen yhteistyö Vuonna 2013 jatkettiin säännöl- lisiä yhteisryhmän kokouksia, joissa keskityttiin siihen, miten saadaan aikaan enemmän yhteisiä tapauksia, ja tiivimpään yhteistyöhön. Eurojust järjesti OLAFin tut- kijoille ensimmäisen koulutusjakson joulukuussa. Lisä- toimia on suunniteltu yhteistyötä koskevien ohjeiden ja vaatimusten laatimiseksi, mukaan lukien tapausyhteen- vetojen vaihtaminen.

sa – ei ole toiminut. Eurojust on korostanut toimissaan hyvän viestinnän merkitystä. Eurojustin alustavaa ja ennakoivaa neuvonpitoa koskeva välitystoiminta pyyn- nön esittäneiden ja pyynnön vastaanottavien oikeusvi- ranomaisten välillä auttaa ratkaisemaan oikeudellisia ja käytännön ongelmia nopeammin ja tehokkaammin. Myös oikeusapupyynnöiden täytäntöönpanon seuranta voi olla olennaisen tärkeää yhteistyön onnistumisessa.

Eurojust avustaa myös kansallisia viranomaisia kansal- listen sääntöjen yhdenmukaistamisen puutteesta johtu- vien ongelmien ratkaisemisessa esimerkiksi sähköisen valvonnan ja erityisten tutkintatoimenpiteiden osalta. Menettelysäännöt ovat edelleen sangen erilaisia ympäri Eurooppaa, ja sallitut toimenpiteet saattavat vaihdella huomattavasti. Toisesta oikeusjärjestelmästä todisteita kerättäessä todisteiden pitäisi myöhemmin olla päteviä pyynnön esittäneen jäsenvaltion tuomioistuimissa.

Eurojust-päätöksen 7 artiklan 3 kohdan osalta Eurojustin kollegiolla oli tiettyssä tapauksessa mahdol- lisuus tulkita ilmausta ”oikeudellista yhteistyötä koske- vien pyyntöjen ja päätösten täytäntöönpanoon liittyvis- tä toistuvista hylkäämisistä tai vaikeuksista”. Kollegio katsoi, että kyseinen sanamuoto ei kattanut tapauk- sen erityistilannetta. Eurojustin kokemus osoittaaakin, että on vaikeaa vaimistaa, viittaavatko nämä ”toistuvat hylkäämiset tai vaikeudet” i) yhteen pyyntöön, ii) use- ampaan kuin yhteen pyyntöön vai iii) pitäisikö tämä arviointi tehdä tapauskohtaisesti pyyntöjen määrästä riippumatta. Eurojust ehdottaa siksi, että tätä sanamuotoa selkeytettäisiin uudessa ehdotuksessa Eurojust-ase- tukseksi.

Eurooppalaiset pidätysmääräykset Vuonna 2013 Eurojustissarekisteröitiin 217 eurooppalaisten pidä- tysmääräysten täytäntöönpanoon liittyvää tapausta. Puolan kansallinen osasto esitti eniten pyyntöjä euroop- palaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa koske- vasta avusta, ja seuraavaksi eniten Itävallan, Belgian ja Bulgarian kansalliset osastot. Italian kansallinen osasto sai eniten pyyntöjä eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanosta, ja seuraavaksi eniten niitä vastaan- ottivat Espanjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan kan- salliset osastot.

Eurojust avustaa jäsenvaltioiden toimivaltaisia viranomaisia eurooppalaisten pidätysmääräysten nopeassa täytäntöönpanossa esimerkiksi varmistamalla, että täytäntöönpanosta ei voi kieltäytyä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäättöksen 2002/584/YOS 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti toimivaltariidien vuoksi. Esimerkiksi kahden jäsenvaltion viranomaisten tutkimassa huumausainerikostapauksessa joukko epäiltyjä voidaan pidättää yhdessä jäsenvaltiossa, ja toisen jäsenvaltion viranomaiset voivat hakea eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista samoista epäillyistä. Eurojust voi auttaa ratkaisemaan mahdollisen toimivaltariidien ennen eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa tuomalla jäsenvaltiot yhteen päättämään, millä jäsenvaltiolla on parhaat edellytykset aloittaa oikeusmenettelyt.

Vuonna 2013 Eurojustissa avattiin kuusi tapausta samaa henkilöä koskevien pidätysmääräysten antamisen tuloksena eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäättöksen 16 artiklan mukaisesti. Kaikki nämä tapaukset päätettiin onnistuneesti noudattamalla Eurojustin vuoden 2011 ohjeita Eurojustin lausunnon antamisen sisäisistä menettelyistä samasta henkilöstä annettujen eurooppalaisten pidätysmääräysten tapauksessa. Eurojustin tehtävään näissä tapauksissa kuului myös tietojen antaminen toisessa jäsenvaltiossa voimassa olevista oikeudellisista ja menettelyä koskevista säännöistä ja vaihtoehtoisten oikeudellisen yhteistyön välineiden käytön suosittelu asianmukaisissa tapauksissa, esimerkiksi pyynnön kohteena olevan henkilön väliaikainen luovuttaminen tai sellaisen oikeusapupyynnön esittäminen, jonka nojalla lausuntoja voidaan antaa tai todistajia kuulustella videokokouksessa.

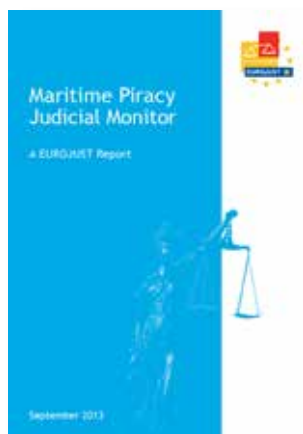
Yksi tärkeimmistä kansallisten viranomaisten kohtamista käytännön haasteista liittyy eurooppalaista pidätysmääräystä koskeviin kielivaatimuksiin. Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäättöksen

8 artiklan 2 kohdassa säädetään, että eurooppalainen pidätysmääräys on käännettävä täytäntöönpanojäsenvaltion viralliselle kielelle tai jollekin niistä. Eurojustin käsittelemissä tapauksissa on ollut monta kertaa vaikeuksia ymmärtää saatuja käännettyjä asiakirjoja sekä ongelmia kattaa kustannukset, joita aiheutuu siitä, että eurooppalaiset pidätysmääräykset on käännettävä nopeasti ennen niiden antamista.

Jäädäysmääräykset, konfiskaatio ja rikoshyödyn takaisinsaaminen Tällä alalla tehdyistä puitepäättökistä huolimatta jäädäysmääräyksiä, konfiskaatiota ja rikoshyödyn takaisinsaantia koskevat kansalliset lait ja menettelysäännöt vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltioiden välillä. Näiden erojen vuoksi syytteiden menestyksellinen ajaminen kyseisissä tapauksissa voi olla hyvin haastavaa, koska käytännössä useimmat jäsenvaltiot eivät pysty panemaan täytäntöön oikeusapupyynnöjä, jotka koskevat rikoshyödyn tunnistamista ja jäädäytymisestä tai tunnustamaan toisten jäsenvaltioiden tuomioistuinten antamia takavarikointimääräyksiä, jos toisessa jäsenvaltiossa voimassa olevat säännöt ovat huomattavan erilaisia.

Eurojust auttaa edelleen joidenkin tällaisten ongelmien ratkaisemisessa sekä osallistumalla tapausten käsitteilyyn että tiedotustoimenpiteillä. Vuonna 2013 Eurojustin käsittelemissä tapauksissa keskityttiin neuvomaan kansallisia viranomaisia voimassa olevista erilaisista oikeudellisista ja menettelyyn liittyvistä vaatimuksista ja auttamaan tutkinta- ja syyttäjäviranomaisia toimimaan samanaikaisesti jäädäysmääräysten täytäntöönpanossa. Maaliskuussa Eurojust julkaisi myös raportin konfiskaatiosta, joka ei perustu tuomioon, ja vastasi komission kyselyyn, joka muodostaa perustan vertailevalle oikeudelliselle tutkimukselle rikollisten varojen jäädäytymisestä ja konfiskaatiota koskevien määräysten keskinäisen tunnustamisen toteutuksesta Euroopan unionissa.

Otos Eurojustin tuotteista

Eurojustin vuoden painopisteala: yhteisten tutkintaryhmien arviointi

Yhteisten tutkintaryhmien arviointihanke

- ▶ Miten määritetään yhteiselle tutkintaryhmälle soveltuvat tapaukset?
- ▶ Miten edistetään rinnakkaisten tutkintatoimien avaamista asiaankuuluvissa eri maissa ennen yhteisen tutkintaryhmän perustamista.
- ▶ Kun yhteinen tutkintaryhmä on perustettu, miten tietoja ja todisteita vaihdetaan?
- ▶ Miten tutkintatoimet sovitetaan yhteen ja toteutetaan?
- ▶ Miten todisteiden hyödynnettävyys varmistetaan eri maissa?
- ▶ Mitä lisäarvoa yhteinen tutkintaryhmä tuo tapauksen tutkinta- ja syytetoimiin?

Nämä ovat kysymyksiä, joihin pyritään vastaamaan yhteisten tutkintaryhmien kansallisten asiantuntijoiden verkoston vuonna 2013 käynnistämässä JIT-arvioinnissa. Lokakuussa 2012 kansalliset asiantuntijat antoivat osana 8. vuosikokouksensa päätelmiä JIT-verkoston sihteeristölle tehtäväksi aloittaa vakiolomakkeen kehittäminen ja tukea sitä avuksi yhteisten tutkintaryhmien arviointiin kansallisella tasolla.

Hankkeella on kaksi tavoitetta:

Ensinnäkin sen pitäisi auttaa toimijoita arvioimaan yhteisen tutkintaryhmän suoritusta saavutettujen tulosten perusteella. Kymmenen vuotta yhteisistä tutkintaryhmistä 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn puitte päätöksen 2002/465/YOS täytäntöönpanopäivän jälkeen ne ovat edelleen suhteellisen uusi yhteistyöväline. Oikeus- ja lainvalvontaviranomaiset ilmaisevat usein olevansa kiinnostuneita keskustelemaan yhteisten tutkintaryhmiensä lisäarvosta ja mahdollisista puutteista niiden päättämisen jälkeen. Yhteisten tutkintaryhmien arvioinnin lomake on siihen tarkoitukseen hyödyllinen ”tarkistuslista”.

Toiseksi arviointitietojen kerääminen lisää tietämystä yhteisistä tutkintaryhmistä, sillä se helpottaa tärkeimpien koettujen oikeudellisten ja käytännön haasteiden ja löydettyjen ratkaisujen määrittämistä. Tässä suhteessa arviointi voi tarjota arvokasta tietoa sekä JIT-verkostolle että ulkoisille sidosryhmille. EU:n tasolla yhteisten tutkintaryhmien tehokkuutta ei vielä ole arvioitu kattavasti. Siksi toimijoilta arviointilomakkeiden avulla saatu palaute voisi olla tässä suhteessa arvokasta.

Lomakkeen laati JIT-verkoston sihteeristö yhteistyössä Eurojustin muiden toimivaltaisten yksikköjen kanssa ja Europolin kuulemisen perusteella. Toimijoiden odotuksiin vastaamisen takaamiseksi siihen sisältyy myös Eurojustin kansallisilta osastoilta ja JIT-verkoston jäseniltä saadut palautteet. Kansalliset asiantuntijat hyväksyivät yhteisten tutkintaryhmien arviointilomakkeen 9. vuosikokouksessaan kesäkuussa 2013.

Yhteisten tutkintaryhmien arviointilomake on laadullinen työkalu, eikä täytetty lomake sisällä henkilötietoja. Henkilötietojen puuttuminen helpottaa saatujen tietojen tulevaa käyttämistä. Koska yhteiset tutkintaryhmät ovat yhteinen hanke, yhteisten tutkintaryhmien johtajia kehoitetaan täyttämään lomake mahdollisuuksien mukaan yhdessä. Arviointi on tehtävä yhteisen tutkintaryhmän toiminnan päättämisen jälkeen, ja sitä on täydennettävä kokeiluvaiheen jälkeen keräämällä asiaankuuluvia tietoja mahdollisista yhteiseen tutkintaryhmiin liittyvistä haasteista kansallisissa tuomioistuinmissa sekä tuomioista.

Arviointia varten useimmissa tapauksissa järjestetään JIT-kumppanien kesken lopputapaaminen tutkinnan loppumisen jälkeen. Eurojust voi tukea tätä prosessia joko tarjoamalla tilat kokousta varten tai taloudellisesti JIT-avustuksen avulla.

Kun kansalliset asiantuntijat olivat hyväksyneet lomakkeen, JIT-verkoston sihteeristö käynnisti työskentelyprosessin, jossa määritetään yhteisten tutkintaryhmien tehokkaaseen arviointiin tarvittavat vaiheet. Lomakkeesta on kehitetty interaktiivista versiota yhteistyössä tiedonhallintayksikön kanssa, ja useat kansalliset asiantuntijat ovat testanneet sitä. Lomakkeen tätä versiota käyttämällä arviointitiedot voidaan tuoda automaattisesti tietokantaan, jota JIT-verkoston sihteeristö hallinnoi. Työkalua käytetään tulevana vuosina tukena yhteisiä tutkintaryhmiä koskevien laadullisten ja määrällisten raporttien laadinnassa.

Yhteisiä tutkintaryhmiä on Eurojustissa arvioitu kahden eri kertaan. Kesäkuussa 2013 Eurojustin tukemista yhteisistä tutkintaryhmistä järjestettiin kaksi arviointikokousta, joissa testattiin lomaketta ja muokattiin sen sisältöä operatiivisiin tarpeisiin sopivaksi.

Näiden arviointien tuloksista on jo saatu arvokasta tietoa. Esimerkiksi yhdessä huumausainerikostapauksessa korostettiin, että JIT-kumppanien välillä on vaihdettava jatkuvasti tietoja tutkintatoimien hyvän yhteensovittamisen varmistamiseksi, ja se, että Eurojust lainasi vies-

tintälaitteita JIT-rahoituksen kautta, katsottiin onnistumisen keskeiseksi tekijäksi. Kun kyse on rinnakkaisista tutkintatoimista, joissa ei välttämättä noudateta samaa kaavaa, JIT-kumppanit katsoivat myös, että mahdollisia toimivaltaristiriitoja on käsiteltävä mahdollisimman aikaisin ja otettava huomioon tämän kysymyksen mahdollinen vaikutus eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoon.

Arviointi voi myös auttaa parhaiden käytäntöjen määrittämisessä. Esimerkiksi siirtolaisten salakuljettamista koskevassatapauksessa JIT-kumppanit päättivät yhdistää voiman-

sa saadakseen yhteistyöapua siirtolaisten alkuperämaasta. Siksi JIT-kumppanien esittämiä oikeusapupyynnöjä sovitettiin yhteen, ja ne toimitettiin samanaikaisesti yhteisen lähestymistavan korostamiseksi.

Tähän mennessä useimmissa tapauksissa kokemukset yhteisen tutkintaryhmän perustamisesta ja sen toiminnasta ovat olleet myönteisiä. Yhteisiä tutkintaryhmiä kuvataan paitsi tehokkaaksi yhteistyövälineeksi myös tavaksi perehtyä muihin oikeusjärjestelmiin, työskentelymentelmiin ja ammatillisiin kulttuureihin.

THE NEW DRAFT REGULATION ON EUROJUST:

AN IMPROVEMENT IN THE FIGHT
AGAINST CROSS-BORDER CRIME?

Lainsäädännön kehitys

Teema

Neuvoston päätöksen täytäntöönpano: arviointi

Lainsäädäntö Eurojustia koskevaa lainsäädäntöä tarkistettiin vuonna 2008 14 jäsenvaltion ja Euroopan komission aloitteesta, jotta Eurojustia voitaisiin vahvistaa ja sen operatiivista tehokkuutta parantaa.

Eurojustin vahvistamisesta tehdyllä neuvoston päätöksellä 2009/426/YOS, jolla tarkistetaan Eurojustin perustamisesta tehtyä neuvoston päätöstä 2002/187/YOS vakavien rikosten torjunnan vahvistamiseksi, on seuraavat keskeiset tavoitteet:

- ▶ Kansallisten jäsenten aseman ja kansallisten osastojen operatiivisten valmiuksien vahvistaminen
- ▶ Kansallisten jäsenten toimivallan ja kollegion aseman vahvistaminen
- ▶ Koordinoinnin edistäminen niiden kansallisten yhteyshenkilöiden välillä, joiden tehtäväalueeseen kuuluu Eurojust/terrorismi/EJN/yhteiset tutkintaryhmät/sotarikokset/rikoshyödyn takaisinsaanti/korruptio

- ▶ Tietojenvaihdon lisääminen Eurojustin ja kansallisten viranomaisten välillä
- ▶ Eurojustin työskentelysuhteiden vahvistaminen kolmansien valtioiden ja Frontexin kaltaisiin kumppaneihin nähden.

Arviointivaihe – mikä toimii ja missä tarvitaan parannuksia? Eurojustia ja EJN:ää koskevien neuvoston päätösten käytännön täytäntöönpano ja toiminta jäsenvaltioissa edellyttävät keskinäisten arviointien kuudetta kierrosta. Jäsenvaltioissa tehdään vertaisarviointeja kolmen vuoden ajan (2012–2014). Vuonna 2013 arvioinnit tehtiin seuraavissa maissa: Ranska, Malta, Alankomaat, Puola, Yhdistynyt kuningaskunta, Italia, Saksa, Irlanti, Kreikka, Romania ja Latvia. Eurojustin kollegio alkoi itseään koskevan lainsäädännön mukaisesti valmistella riippumattoman ulkopuolisen arvioinnin tilaamista neuvoston päätöksen täytäntöönpanosta ja sen vaikutuksesta Eurojustin suoritukseen sen tavoitteiden saavuttamisessa.

Eurojustin uudistaminen: tulevaisuudennäkymät

Eurojustin uudenaikaistaminen Lissabonin sopimuksen ja SEUT-sopimuksen 85 artiklan nojalla Eurojustin tulevaisuutta käsittelevä työryhmä jatkoi pohdiske- luun Eurojustin uudistamisesta, erityisesti sen tehtävistä ja kehyksestä. Kollegion lausunnot toimitettiin Euroopan komissiolle Eurojustin rakennetta, arviointia, toimivaltaa ja yhteisiä tutkintaryhmiä, suhteita Europoliin, OLAFiin, EJN:ään ja tulevaan EPPO:hon, yhteistyötä kolmansien valtioiden kanssa, asiakirjojen saatavuutta ja tietosuojaa koskevan tarkistetun lainsäädännön valmisteluvaiheessa. Eurojustia koskeva uusi lainsäädäntö annetaan asetuksen muodossa, ja siten sen säännökset ovat sitovia ja suoraan sovellettavia jäsenvaltioissa.

Eurojustin suhde EPPO:hon Lissabonin sopimus jättää liikkumavaraa vaihtoehtoisissa, joilla vahvistetaan Eurojustin roolia EU:n taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten torjumisessa tehokkaammin ja perustetaan EPPO ”Eurojustista” SEUT-sopimuksen 86 artiklan mukaisesti. Eurojustin tulevaisuutta käsittelevän työryhmän toiminnassa keskityttiin luomaan mahdollista toiminnallista ja hallinnollista synergiaa Eurojustin ja tulevan EPPO:n välille, jotta toimivaltuuksien täydentävyys voitaisiin varmistaa ja saada aikaan operatiivista vuorovaikutusta ja kustannustehokkuutta.

Eurojust-seminaari – uusi luonnos Eurojust-asetukseksi: parannus rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa?

Eurojust-seminaari järjestettiin Haagissa 14. ja 15. lokakuuta, ja siinä noudatettiin monialaista lähestymistapaa, joka yhdistää tutkijoiden, toimijoiden ja 28 jäsenvaltion kansallisten edustajien näkemykset ja kannat.

Seminaariin osallistui yli 153 edustajaa jäsenvaltioiden kansallisista viranomaisista, EU:n toimielimistä, muun muassa Euroopan komissiosta, OLAFista, neuvostosta ja Euroopan parlamentista, Eurojustin yhteisestä valvontaviranomaisesta, Euroopan tietosuojavaltuutetusta, Europolin ja Eurojustin kansallisten osastojen edustajia ja hallintohenkilökuntaa.

Seminaarissa käsiteltiin seuraavia aiheita:

Eurojustin rakenne ja hallinto Ehdotuksessa Eurojust-asetukseksi ehdotetaan jakoa hallintoon liittyvien valvonta- ja täytäntöönpanotehtävien ja operatiivisten tehtävien välillä oikeudellisissa tukitoiminnoissa. Osallistajat käsitelivät näiden tehtävien laajuutta, vaativuutta ja lisäarvoa.

Tehtävät, toimivalta ja valtuudet Vaikka SEUT-sopimuksen 85 artiklan tarjoamia mahdollisuuksia antaa Eurojustille lisää toimivaltaa ei ole hyödynnetty täysimääräisesti, osallistajat katsoivat, että asetuksen muodossa ehdotetuilla muutoksilla on ratkaiseva vaikutus. Eurojustin mandaatin ennakoitunäkökohtaa kannatettiin.

Suhteet kolmansien valtioihin ja EU-kumppaneihin Osallistajat katsoivat, että Eurojust on käsiteltävä maailmanlaajuisesti toimijaksi kansainvälisissä rikosoikeusasioissa. Sen pitäisi olla jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden välinen oikeudellisen yhteistyön keskitetty palvelupiste tapauksissa, joilla on yhteyksiä EU:n rajojen ulkopuolelle. Yhteyssyyttäjien ja yhteyshenkilöiden on vahvistettu olevan arvokkaita siltoja kolmansien valtioihin. Eurojustia ja Europolia koskevien asetusluonnosten tietojenvaihtoa koskevia samansisältöisiä säännöksiä pidettiin tärkeinä operatiivisen yhteistyön tehokkuuden kannalta ja kummankin viraston toisiaan täydentävän tehtävän mukaisina. Ehdotuksessa Eurojust-asetukseksi ei käsitellä pyyntöjen yksinkertaistamista Eurojustin ja EJN:n välillä. Osallistajat mainitsivat tässä yhteydessä suodatintoinnin mahdollisen käytön ENCS:ssä.

Eurojustin ja EPPO:n väliset suhteet Euroopan unionin oikeudellisen yhteistyön yksikkönä toimivan Eurojustin mandaatin täydentävyyttä korostettiin. Tulevan EPPO:n suunnittelu on nyt ja tulevana kuukausina neuvottelujen painopiste, ja Eurojustin operatiivisia ja hallinnollisia tukivalmiuksia on syytä tarkastella huolellisesti.

Eurojustin puheenjohtaja päätti seminaarin sanomalla: *"Eurojustia koskeva ehdotus ei ehkä ole valankumouksellinen edistysaskel, mutta olemme menossa myönteiseen suuntaan. Tämä virikkeitä antava konferenssi on päättynyt, mutta innostava keskustelu on vasta alkanut. Eurojust on erittäin motivoitunut ja valmis osallistumaan aktiivisesti ja antamaan kokemuksensa käyttöön tulevaisuutensa muotoilemista varten."*

Raportti seminaarista on julkaistu 4. joulukuuta 2013 annettuna neuvoston asiakirjana 17188/1/13 REV1. EPPOa koskeva *Eurojust News* -uutiskirjeen numero julkaistaan joulukuussa, ja se on saatavilla Eurojustin verkkosivustolla.

Komission ehdotus pakettina: niin sanottu erityissuhde Euroopan komissio tarttui Lissabonin sopimuksen tarjoamaan tilaisuuteen ja antoi 17. heinäkuuta ehdotuksen Eurojust-asetukseksi, jolla nykyaikaistetaan Eurojustia, ja ehdotuksen neuvoston asetukseksi EPPO:n perustamisesta, jonka vastuulla olisivat EU:n taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia koskevat

tutkinta- ja syytetoimet. Neuvottelut neuvostossa ja Euroopan parlamentissa molemmista ehdotuksista noudattavat eri lainsäädäntömenettelyjä. Eurojust-asetuksessa noudatetaan tavallista yhteispäätösmenettelyä, kun taas EPPO:n perustamista koskeva asetusta edellyttää erityistä lainsäädäntömenettelyä.

Liite 1: Asiakirjojen julkinen saatavuus

Eurojustin asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen hyväksymisestä tehdyn päätöksen (hyväksytty kollegiossa 13. heinäkuuta 2004) 15 artiklan mukaisesti Eurojustin on sisällytettävä vuosikertomukseen tiedot asiakirjoihin tutustumista koskevien hylätyjen pyyntöjen määrästä ja kyseisten hylkäysten syistä. Kesäkuisesta vierailustaan Eurojustissa laatimassaan raportissa (OI/8/2012/OV kohta 22) Euroopan oikeusasiamies ilmaisi tyytyväisyytensä siihen, että nämä tiedot sisällytetään Eurojustin yleiseen vuosikertomukseen omana osionaan eikä erilliseen asiakirjojen saatavuutta koskevaan kertomukseen ottaen huomioon, että pyyntöjä saadaan suhteellisen vähän.

Eurojustin asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen määrä lisääntyi vuonna 2013. Ensimmäisiä pyyntöjä saatiin 26 ja uudistettuja pyyntöjä kaksi (vuonna 2012 ensimmäisiä pyyntöjä oli 17 ja uudistettuja pyyntöjä yksi). Eurojust sai näistä ensimmäisistä pyynnöistä suoraan 24. Eurojustia kuultiin kolmantena osapuolena kahdessa muussa tapauksessa muiden Euroopan unionin toimielinten saatua asiakirjapyyntöjä.

Yhteensä 26 pyynnöstä 22 ei liittynyt tapauksiin. Seitsemässä näistä 22 pyynnöstä myönnettiin täydellinen saatavuus. Yhdessä kahta asiakirjaa koskevassa pyynnössä myönnettiin toisen asiakirjan osittainen saatavuus mutta evättiin se toisen asiakirjan osalta, koska sen luovuttamisen katsottiin heikentävän Eurojustin päätöksentekoprosessia (Eurojustin asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen hyväksymisestä vuonna 2004 tehdyn päätöksen (asiakirjojen julkisuutta kos-

kevat säännöt) 4 artiklan 3 kohdan 2 alakohta). Lopuissa 14 tapauksessa pyydetty asiakirjat eivät joko olleet Eurojustin hallussa (kahdeksan pyyntöä) tai asiakirjan tunnistamiseen tarvittiin lisätietoja (kuusi pyyntöä). Eurojust lähetti selvennyspyynnön (asiakirjojen saatavuutta koskevien sääntöjen 6 artiklan 2 kohta) kaikista näistä kuudesta pyynnöstä, mutta hakijat eivät jatkaneet tiedustelujaan.

Tapauksiin liittyviä asiakirjoja koskevien neljän pyynnön osalta yksi pyyntö hyväksyttiin osittain sen jälkeen, kun asiakirjaa oli muokattu siten, että kolmansien osapuolien henkilötiedot poistettiin asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti. Erään toisen pyynnön johdosta annettiin Eurojustin tapauksia koskevat lehdistötiedotteet ja tilastot saataville, koska nämä asiakirjat olivat jo julkisesti saatavilla Eurojustin verkkosivustolla. Asiakirjojen saatavuus evättiin kahden pyynnön osalta, koska asiakirjojen luovuttamisen katsottiin heikentävän yleisen edun suojaa ajatellen niiden Eurojustin tehtävien täyttämistä, jotka liittyvät vakavan rikollisuuden torjuntaan, kansallisia tutkinta- ja syytetoimia, joihin Eurojust osallistuu, ammattisalaisuuden noudattamista (asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan viides, kuudes ja seitsemäs luetelmakohta), henkilöiden koskemattomuutta (asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen 4 artiklan 1 kohdan b alakohta) ja oikeudenkäyntimenettelyjen ja oikeudellisen neuvonnan suojaa (asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen 4 artiklan 2 kohdan toinen luetelmakohta).

Liite 2: Neuvoston päätelmien seuranta

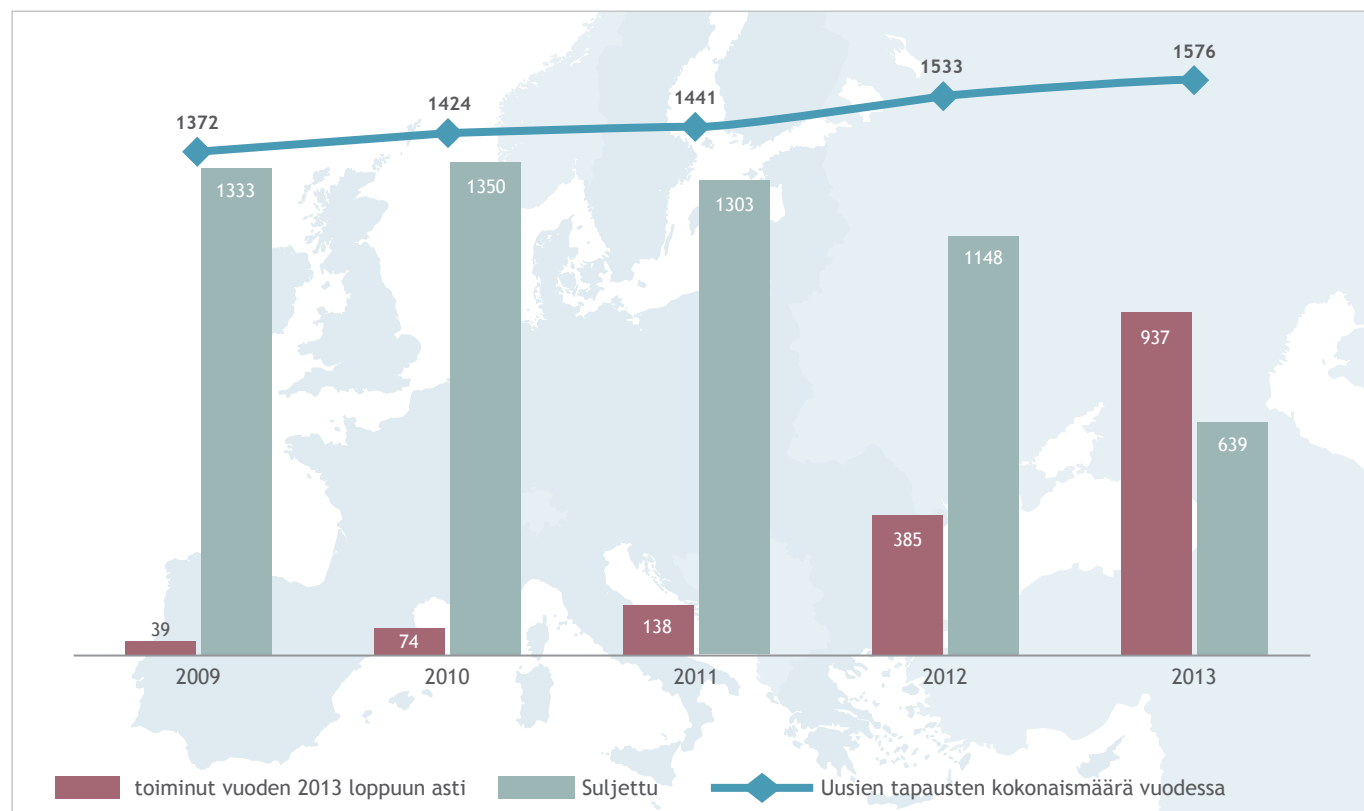
Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto hyväksyi 15. marraskuuta päätelmät Eurojustin 11. vuosikertomuksesta (asiakirja 14919/13). Aiempien vuosien tapaan

Eurojust tiedottaa näiden päätelmien täytäntöönpanosta. Seuraavasta taulukosta käy ilmi, mistä saa lisätietoja asioista, joista neuvosto antoi suosituksia.

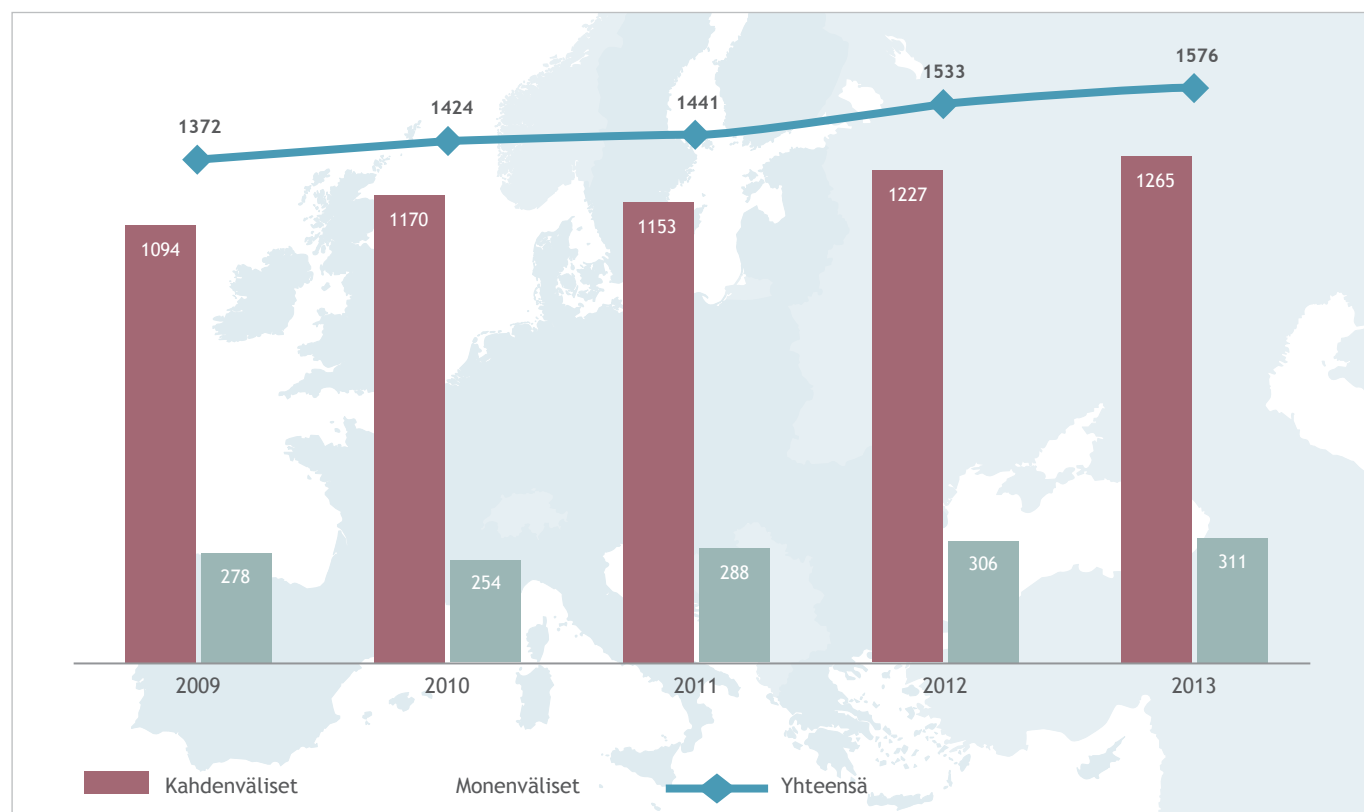
Neuvoston suositukset	Seuranta
Otetaan käyttöön riittävät ja puolueettomat välineet Eurojustin arviointia varten vuonna 2014.	Eurojust valmistelee riippumatonta ulkopuolista arviointia Eurojustista Eurojust-päätöksen 41 a artiklan mukaisesti. Euroopan komissiota kuullaan tehtävänmäärityksestä.
Jatketaan tuen, myös taloudellisen tuen, antamista edelleen yhteisten tutkintaryhmien perustamiseen, toteuttamiseen ja arviointiin sekä parhaiden käytäntöjen kehittämistä ja tietojen jakamista oikeudellisesta kokemuksesta ja tapausten tuloksista.	Vuonna 2013 Eurojust tuki 102:ta yhteistä tutkintaryhmää ja rahoitti 34:ää. Eurojust jatkaa yhteisten tutkintaryhmien rahoittamista ja tekee sen varsinaisesta talousarviostaan, koska komissiolta saatu tuki loppui. Katso osat 1.3 ja 2.4 ja luku 4: Vuoden painopisteala
Säilytetään Europolin kumppanina toimimisen käytäntö mahdollisuuksien mukaan koordinoitiprosessissa Eurojustille toimitettujen tapausten osalta ja pyritään molempien työssä täydentävyyteen kansallisten viranomaisten tukemiseksi.	Europol oli mukana 53 tapauksessa, ja se osallistui 75 koordinoitukokoukseen Eurojustissa. Katso kohta 3.3.2 ja tapausesimerkit.
Vahvistetaan OLAFin kanssa tehtävää yhteistyötä petoksia, korruptiota ja muita EU:n taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia koskeissa tapauksissa.	OLAF ja Eurojust työskentelivät yhdessä neljässä tapauksessa. Katso osa 3.3.2.
Tuetaan ja jaetaan aktiivisesti eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanon parhaita käytäntöjä ja kutsutaan tarvittaessa toimivaltaisia viranomaisia kokouksiin, joissa pyritään etsimään ratkaisuja toistuviin ongelmiin.	Vuonna 2014 neuvoston puheenjohtajavaltio Kreikka ja Eurojust järjestävät strategiaseminaarin eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä. Myös neuvoa-antava ryhmä käsittelee tätä aihetta.
Arvioidaan, järjestetäänkö lisää Eurojustin kansallisten yhteyshenkilöiden kokouksia.	Eurojust järjestää toisen kokouksen Eurojustin kansallisille yhteyshenkilöille vuonna 2014.
Raportoidaan Eurojust-päätöksen 13 artiklan mukaisesti saatujen tietojen seurannasta ja Eurojust-päätöksen 13 a artiklan mukaisesti toimijoille annetusta palautteesta.	Katso osa 2.3. Vuonna 2014 tehtävän arvioinnin yhteydessä suoritetaan lisäarviointi, ja siinä otetaan huomioon jäsenvaltioiden keskinäisten arviointien tulokset.
Sellaisten turvallisten yhteyksien toteutuksen edistäminen, joiden avulla kaikki jäsenvaltiot pääsevät kansallisella tasolla asianhallintajärjestelmään.	Eurojust esitti neuvostolle ja komissiolle kertomuksen saavutetusta edistyksestä Eurojust-päätöksen 16 b artiklan mukaisesti. Katso osa 2.3. ja 19. heinäkuuta 2013 annettu neuvoston asiakirja 12582/13
Arvioidaan kiireellisiä tapauksia varten tarkoitetun päivystävän koordinoinnin perustamista Eurojust-päätöksen 5 a artiklan mukaisesti.	Katso kohta 1.2.2. Arviointi tehdään vuonna 2014 tehtävän arvioinnin aikana.

Liite 3: Eurojustin tapaustilastot

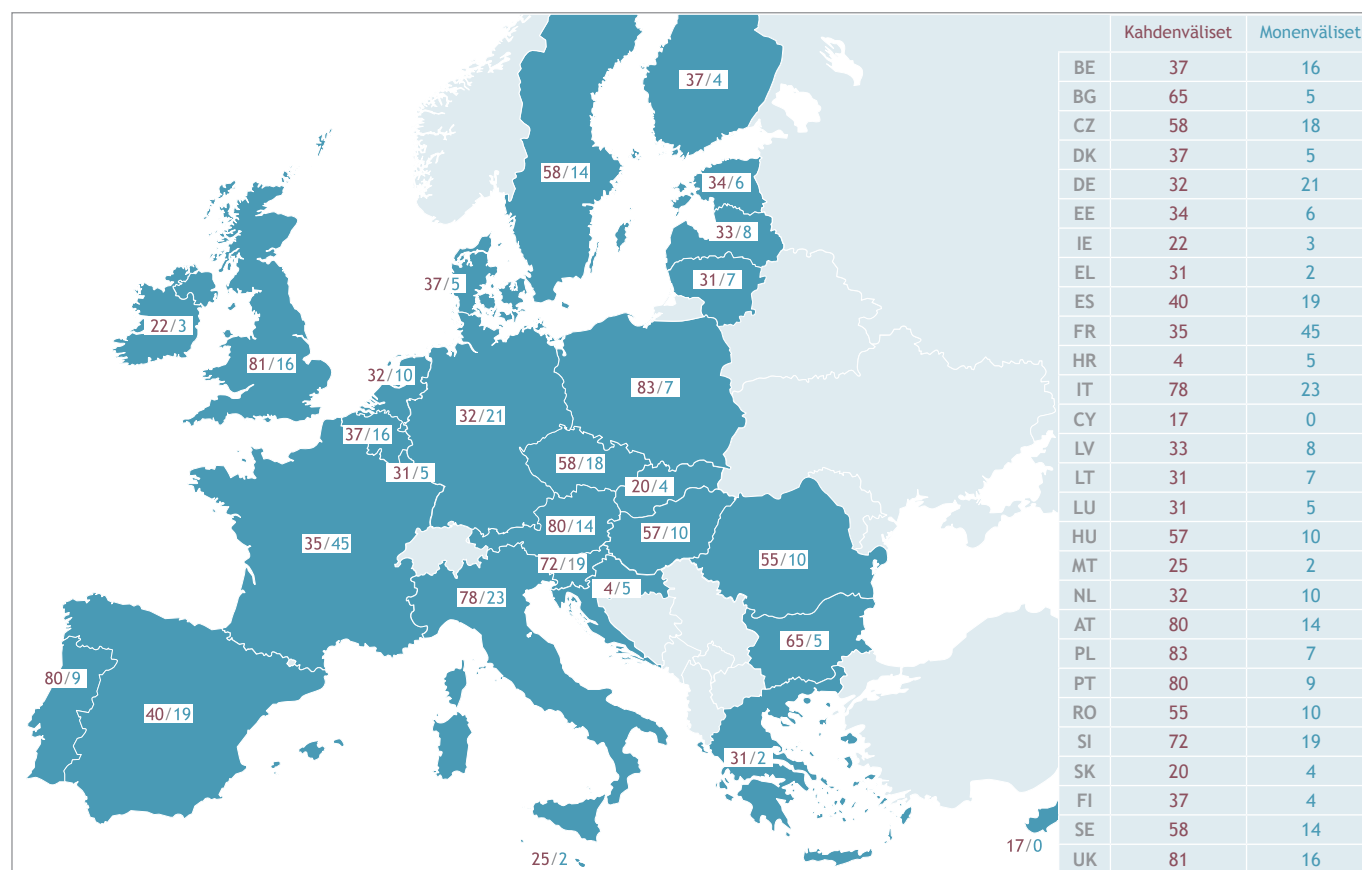
Kuva 1: Tapaukset vuosina 2009-2013

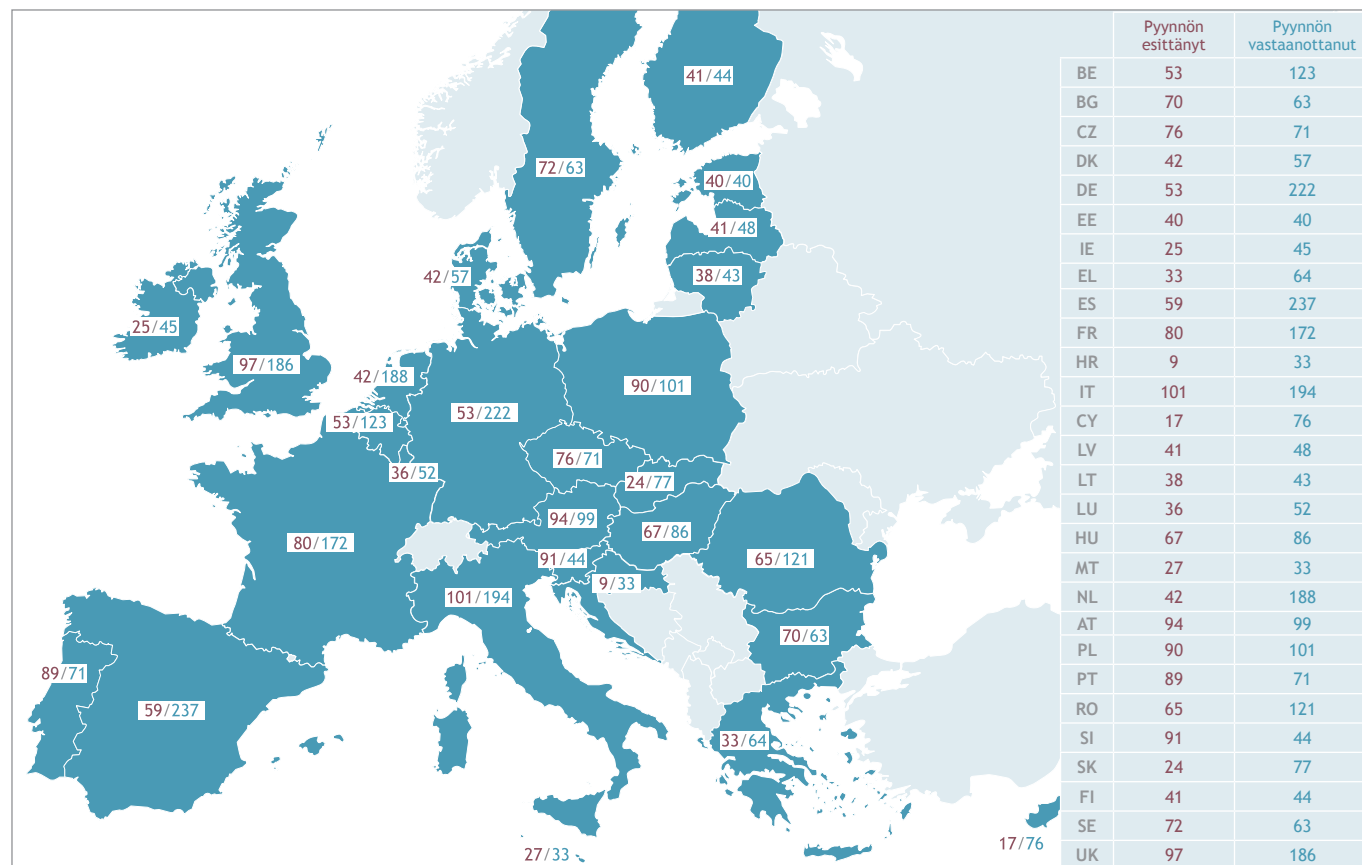
Kuva 2: Kahdenväliset ja monenväliset tapaukset vuosina 2009-2013

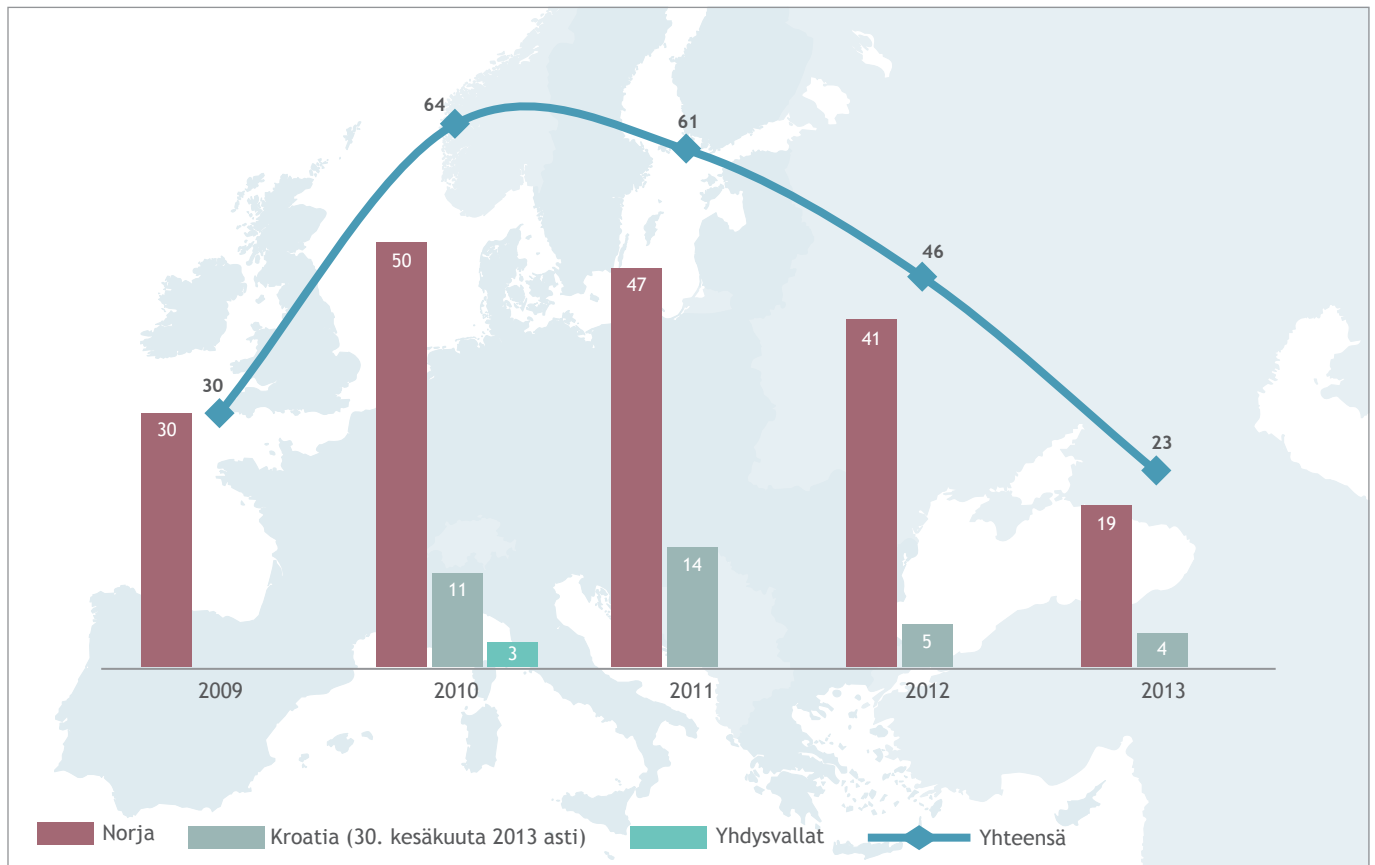
Kuva 3: Jäsenvaltioiden avaamat kahdensiviset ja monensiviset tapaukset

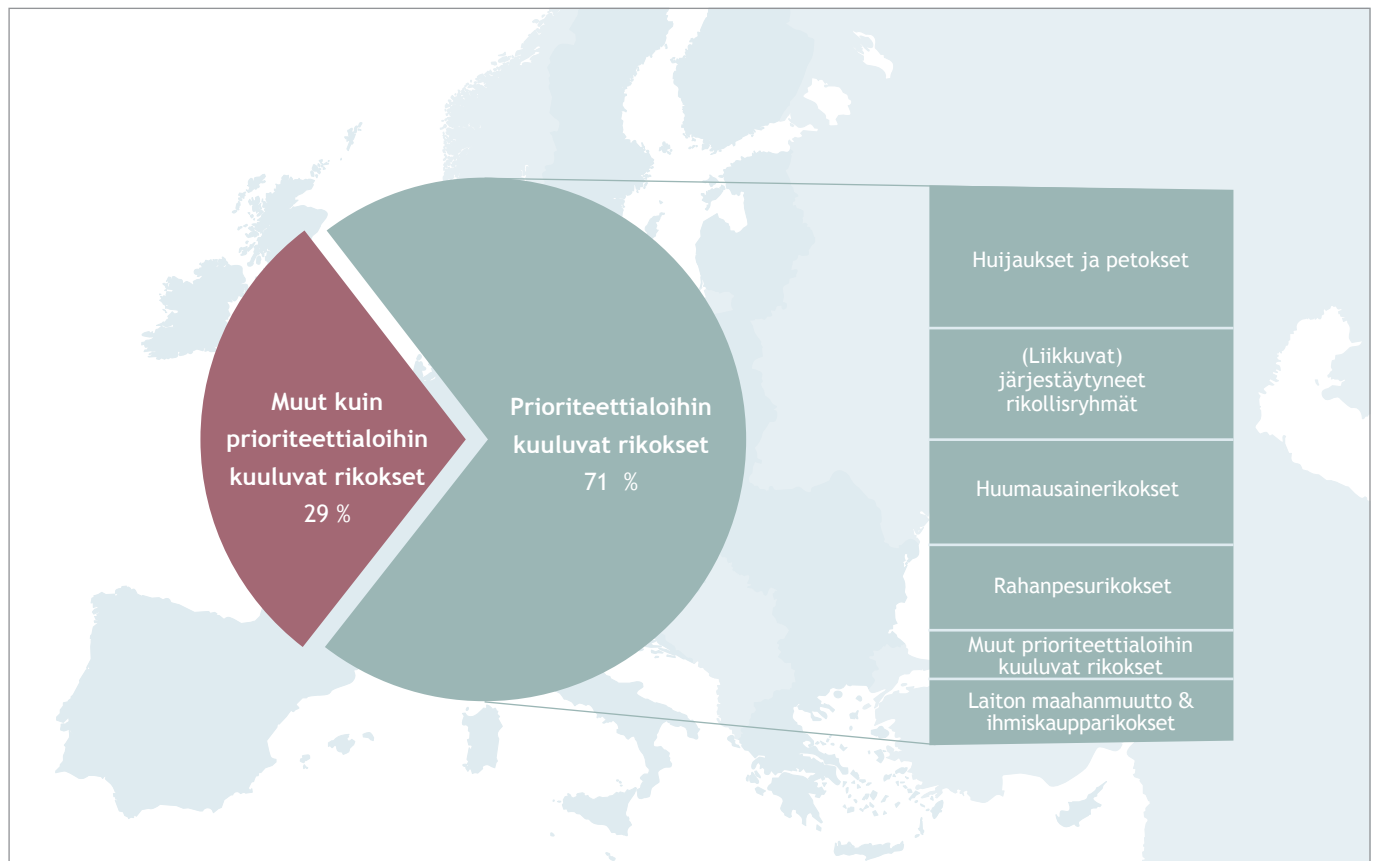
Kuva 4: Pyyntöjä esittäneet/vastaanottaneet jäsenvaltiot

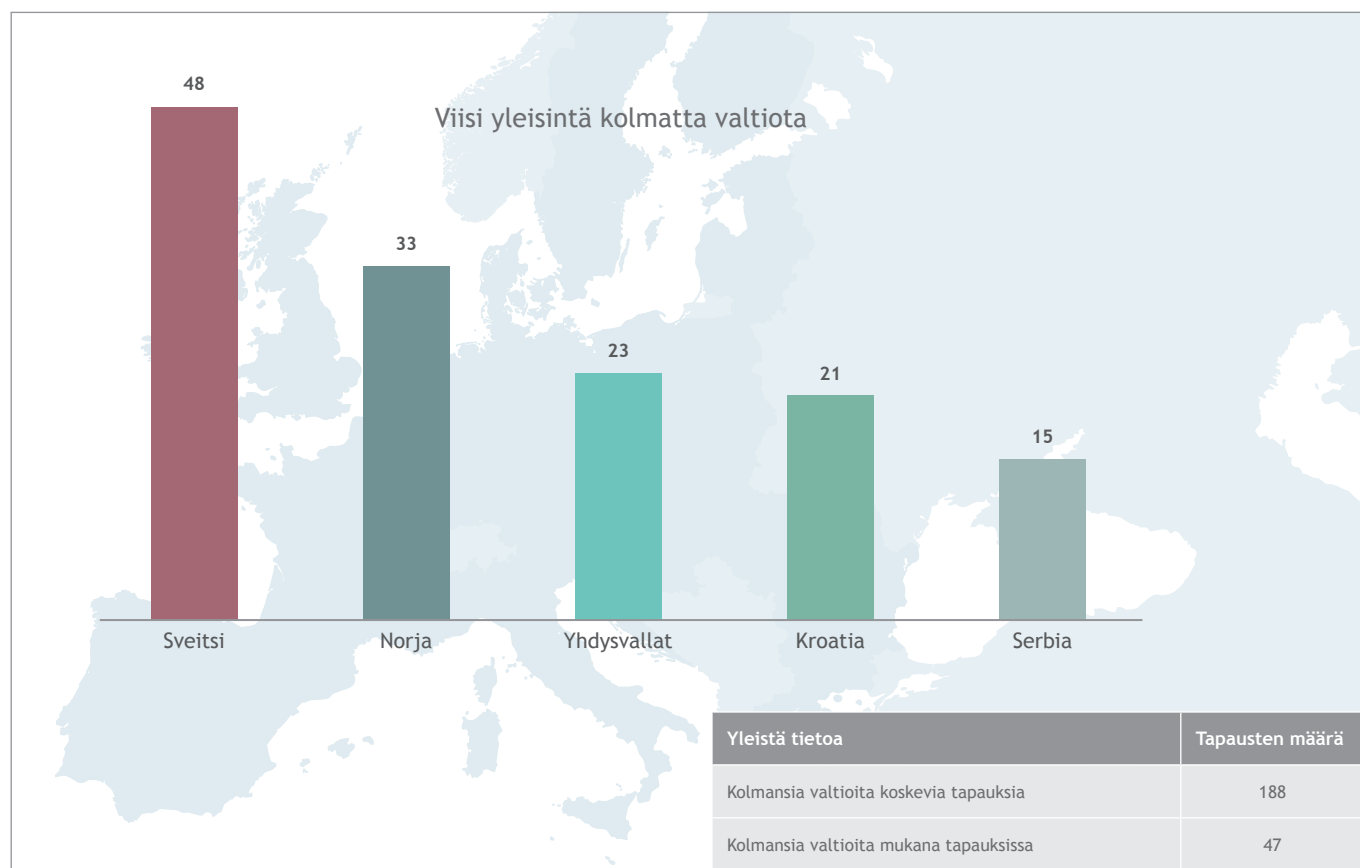
Kuva 5: Yhteyssyyttäjien vuosina 2009-2013 käsittelemät tapaukset

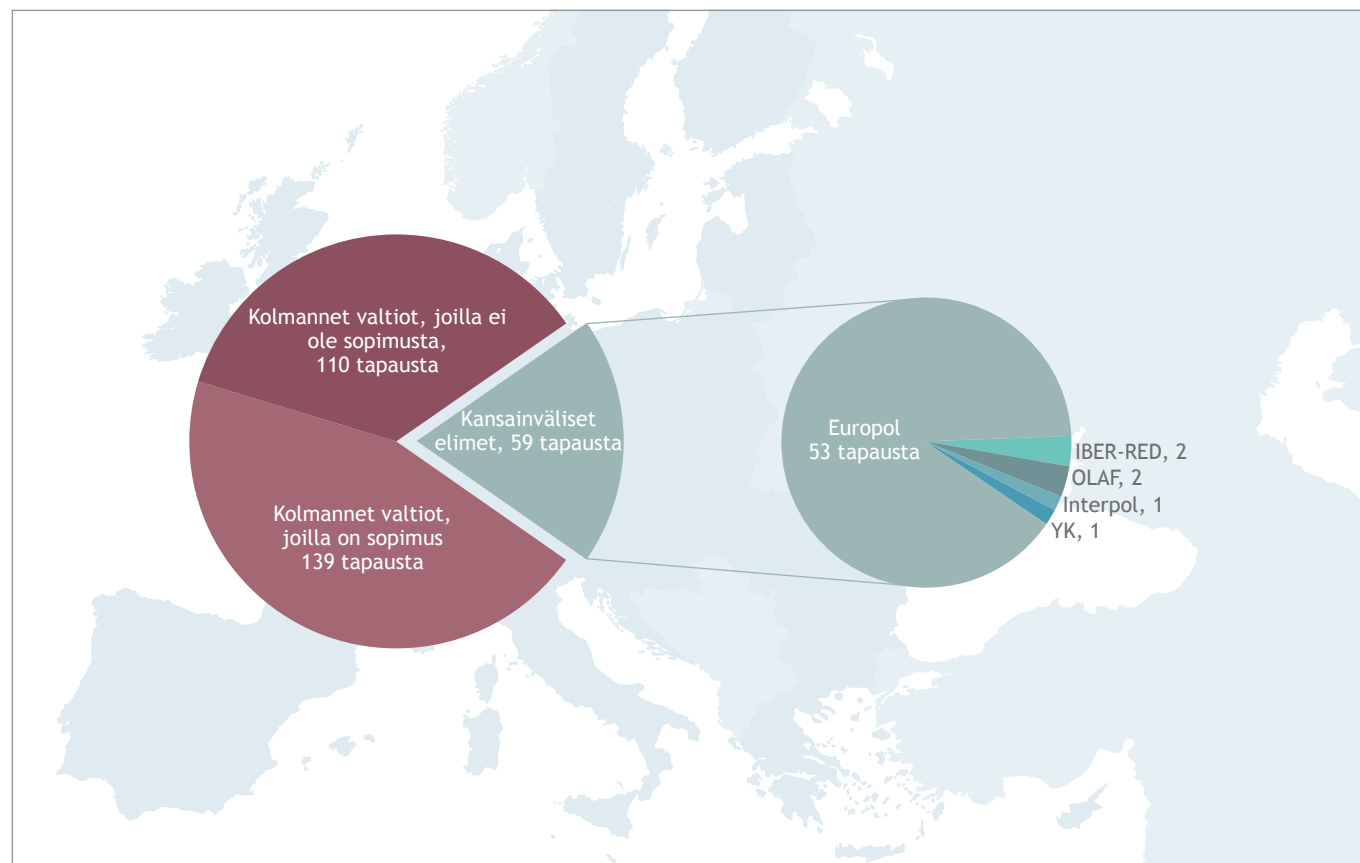
Kuva 6: Prioriteettirikoslajit Eurojustin käsittelemissä tapauksissa

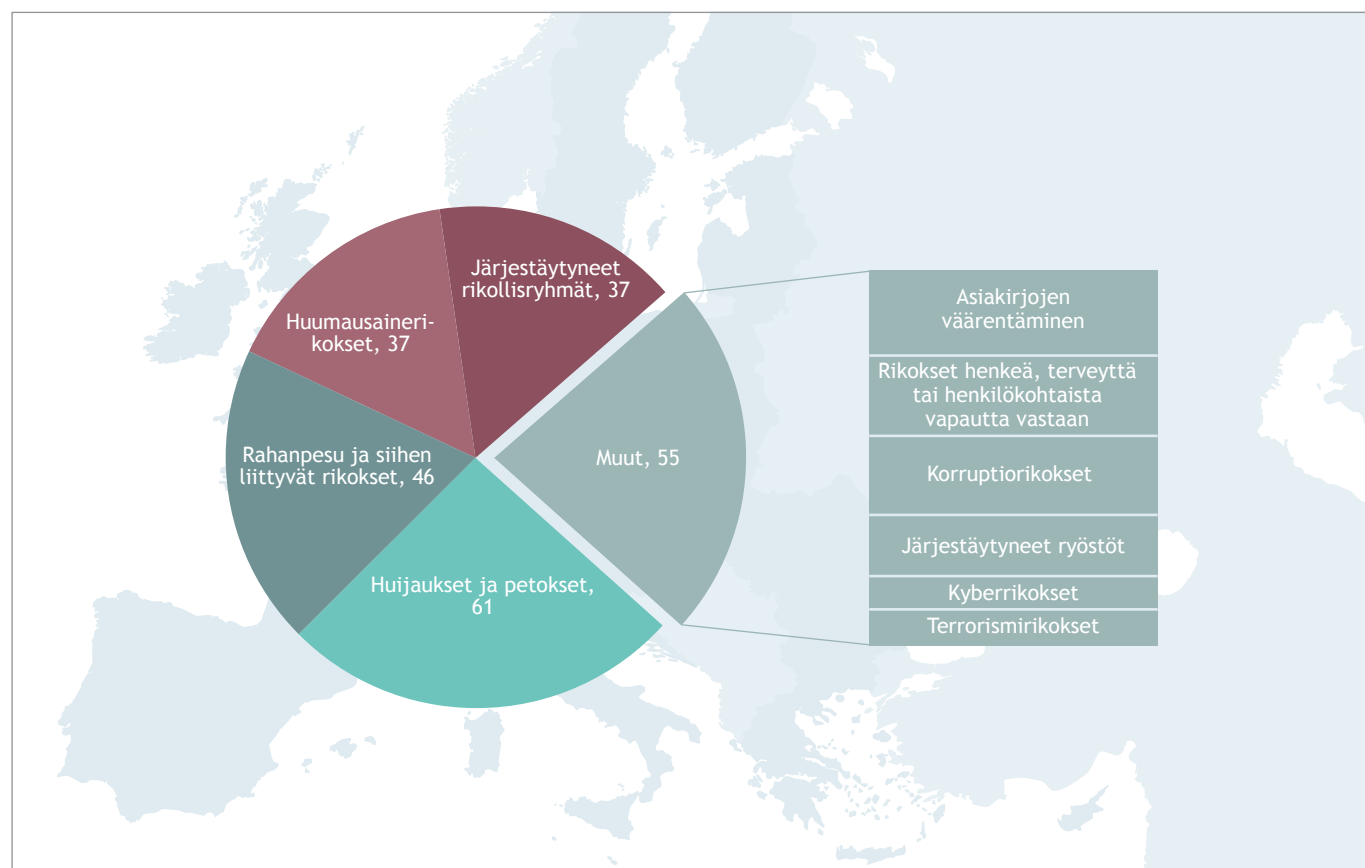
Kuva 7: Kolmannet valtiot Eurojustin käsittelemissä tapauksissa

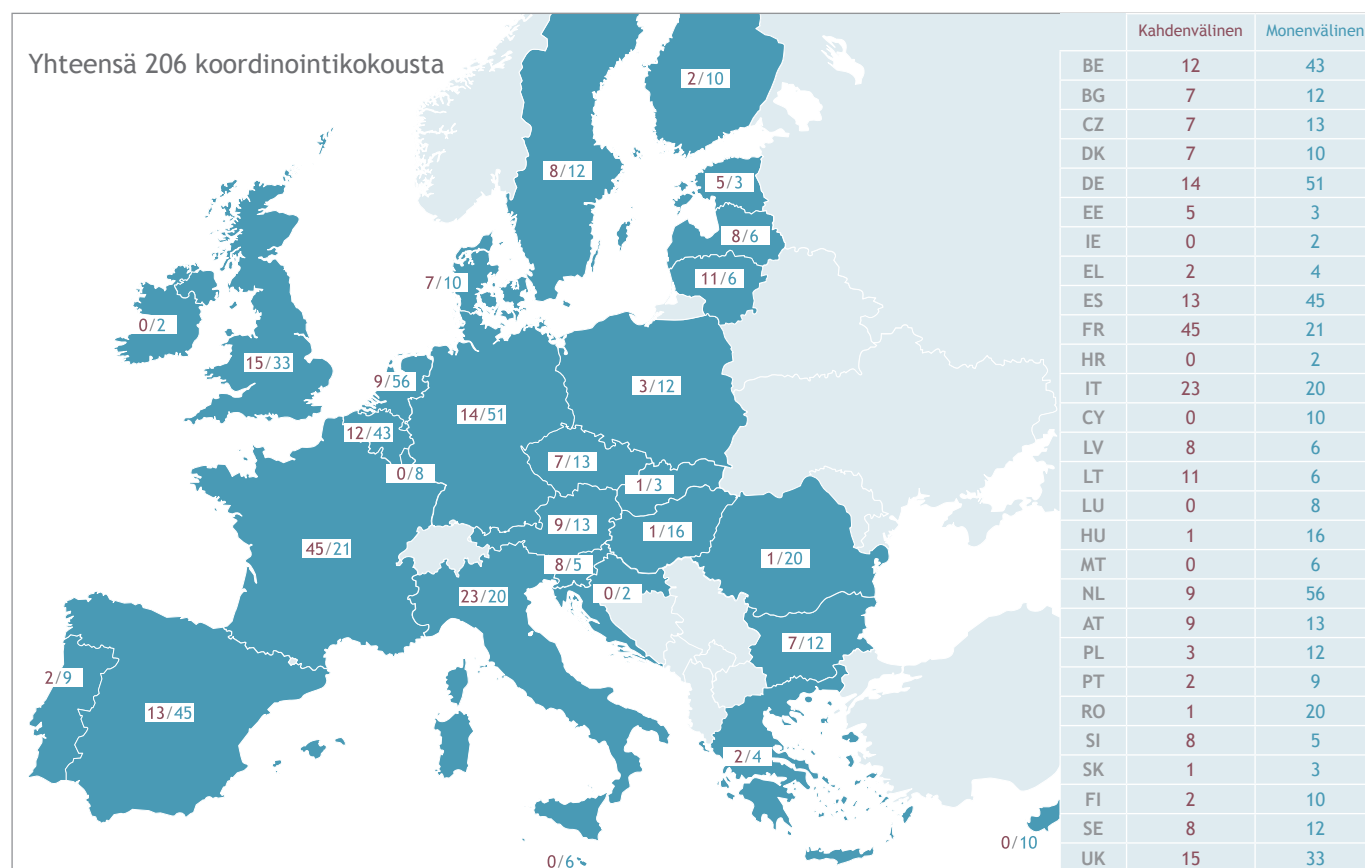
Kuva 8: Muiden kuin EU:n jäsenvaltioiden, EU:n kumppanien & ja kansainvälisten järjestöjen osallistuminen Eurojustin käsittelemiin tapauksiin

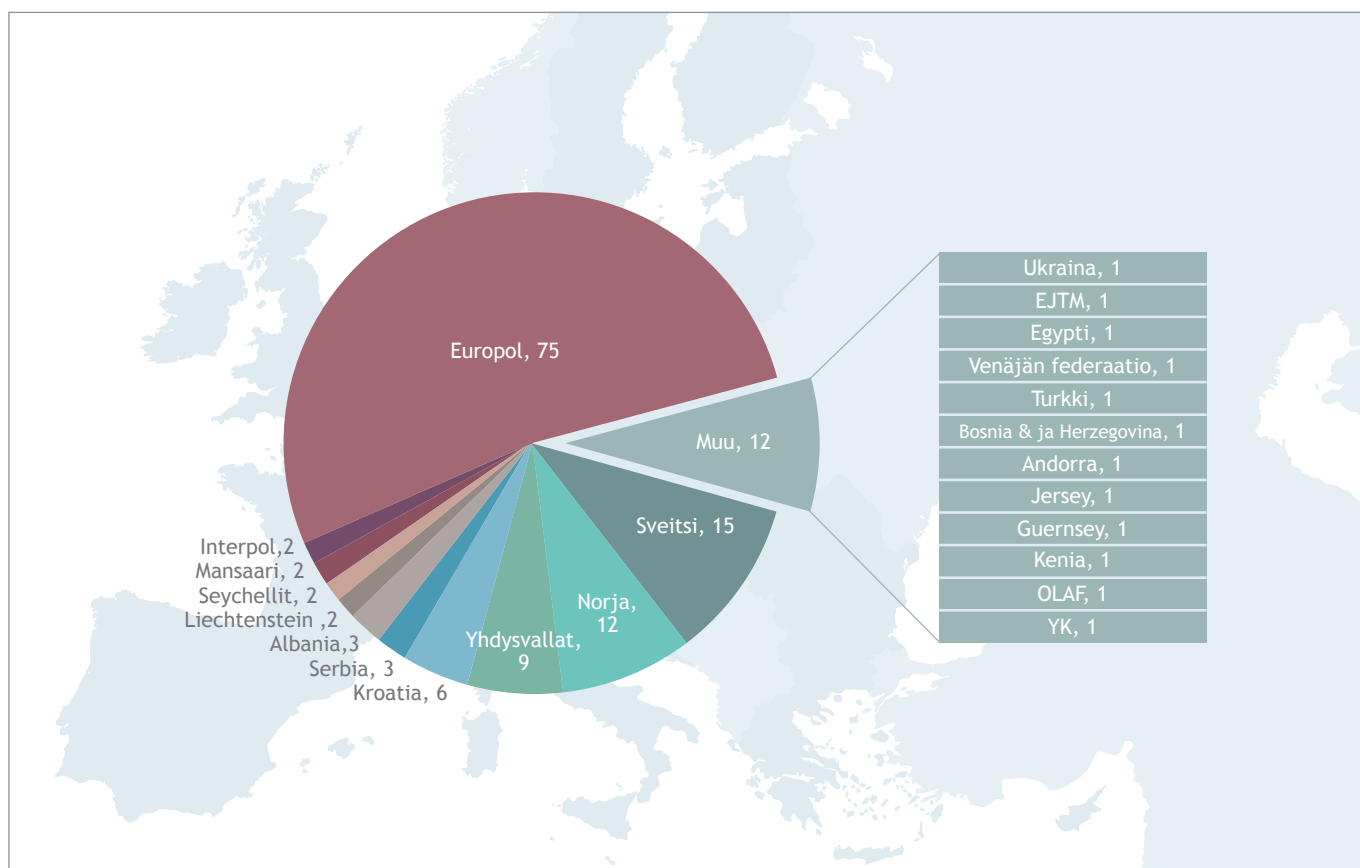
Kuva 9: Pääasialliset rikostyytit, joihin liittyy kolmansiä valtioita

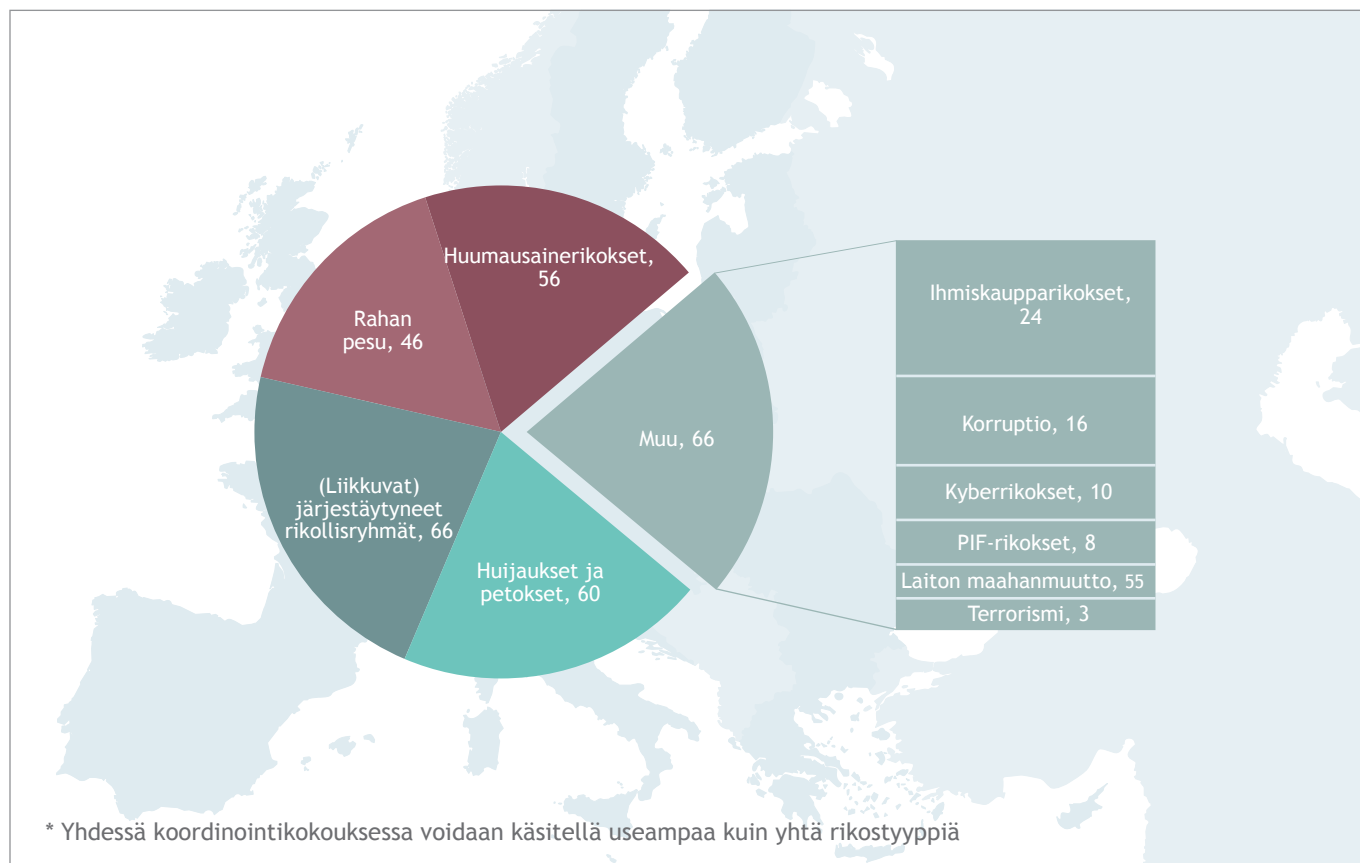
Kuva 10: Koordinointikokoukset: jäsenvaltiot

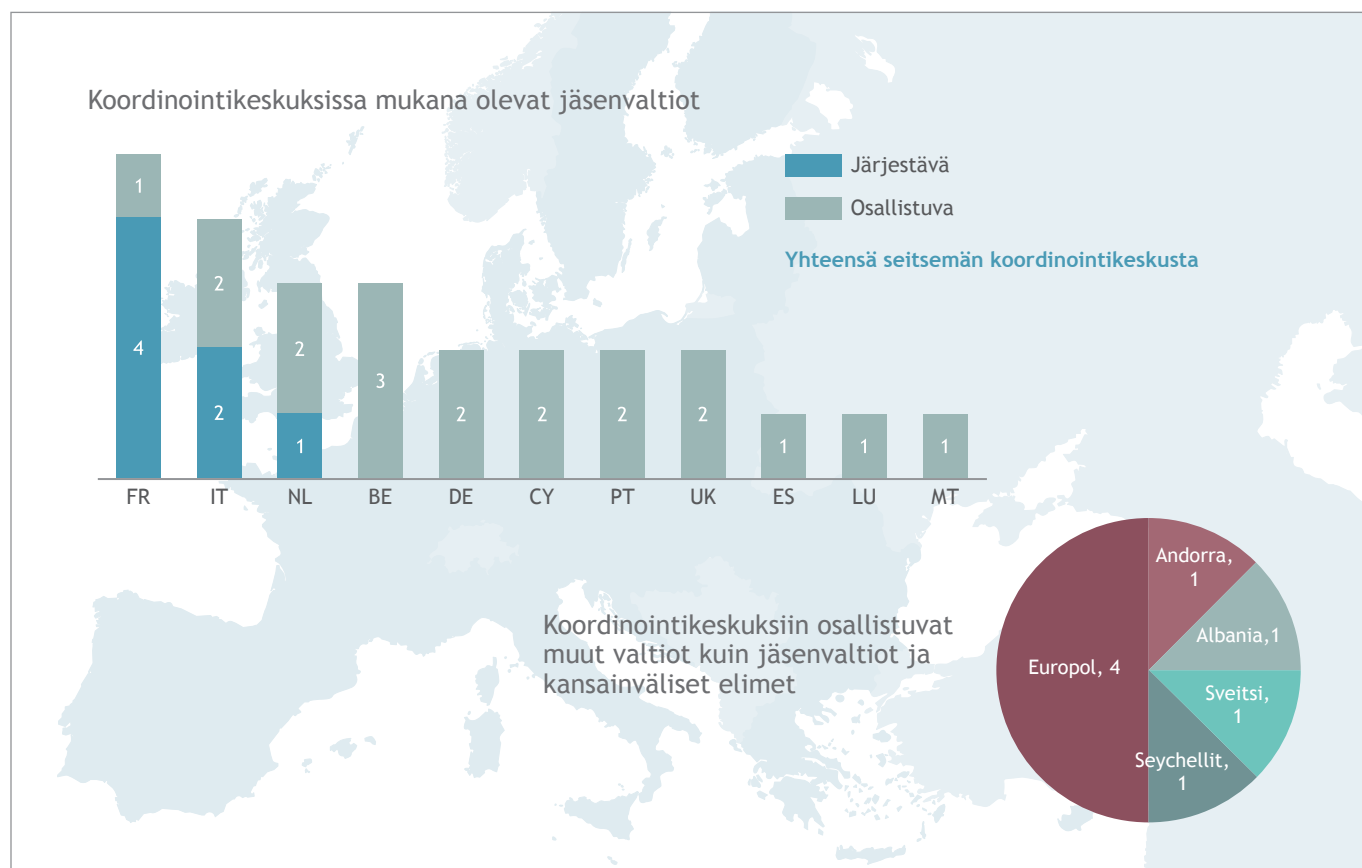
Kuva 11: Koordinointikokoukset: muut kuin jäsenvaltiot, EU:n kumppanit ja kansainväliset järjestöt

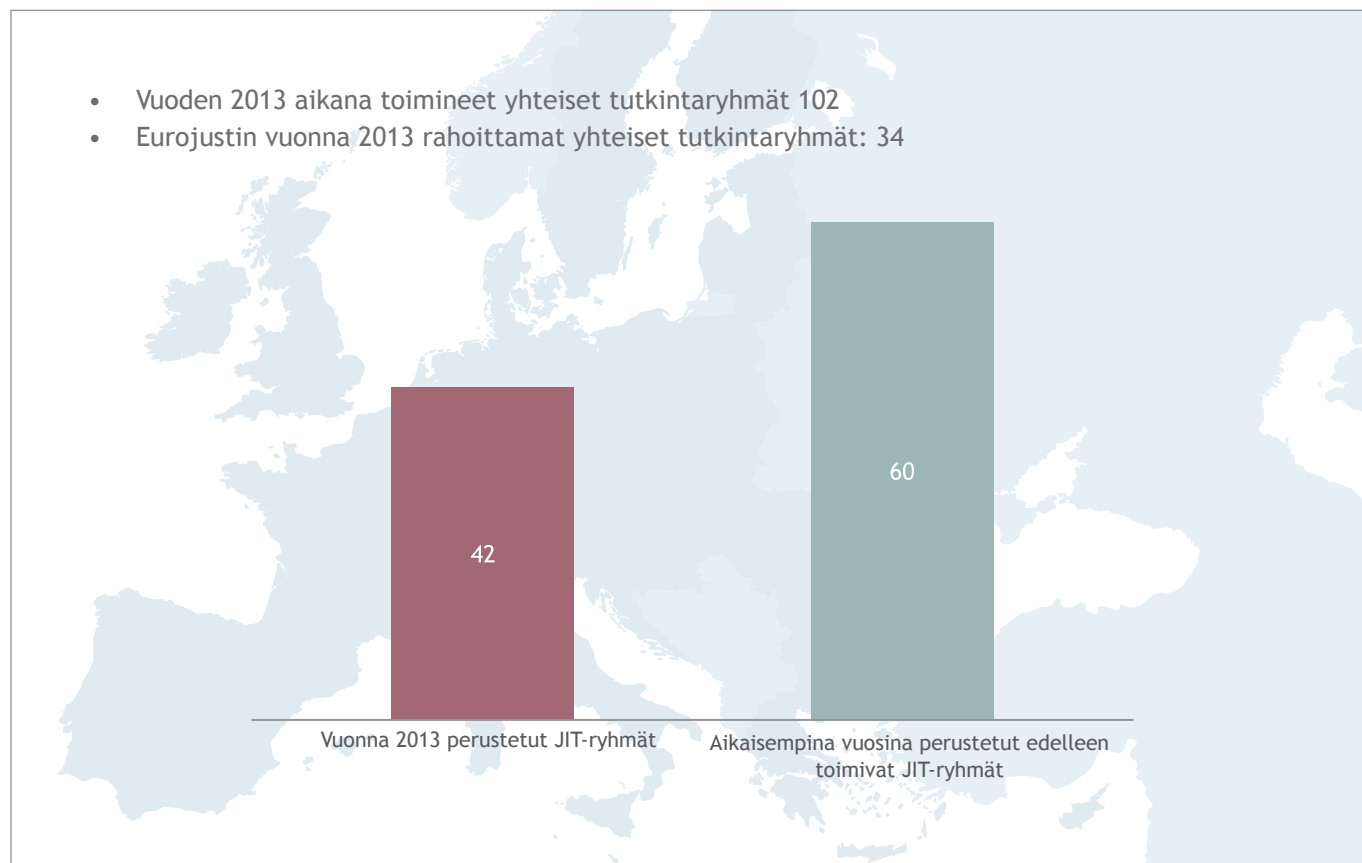
Kuva 12: Rikostyyppien esiintymistiheys koordinointikokouksissa

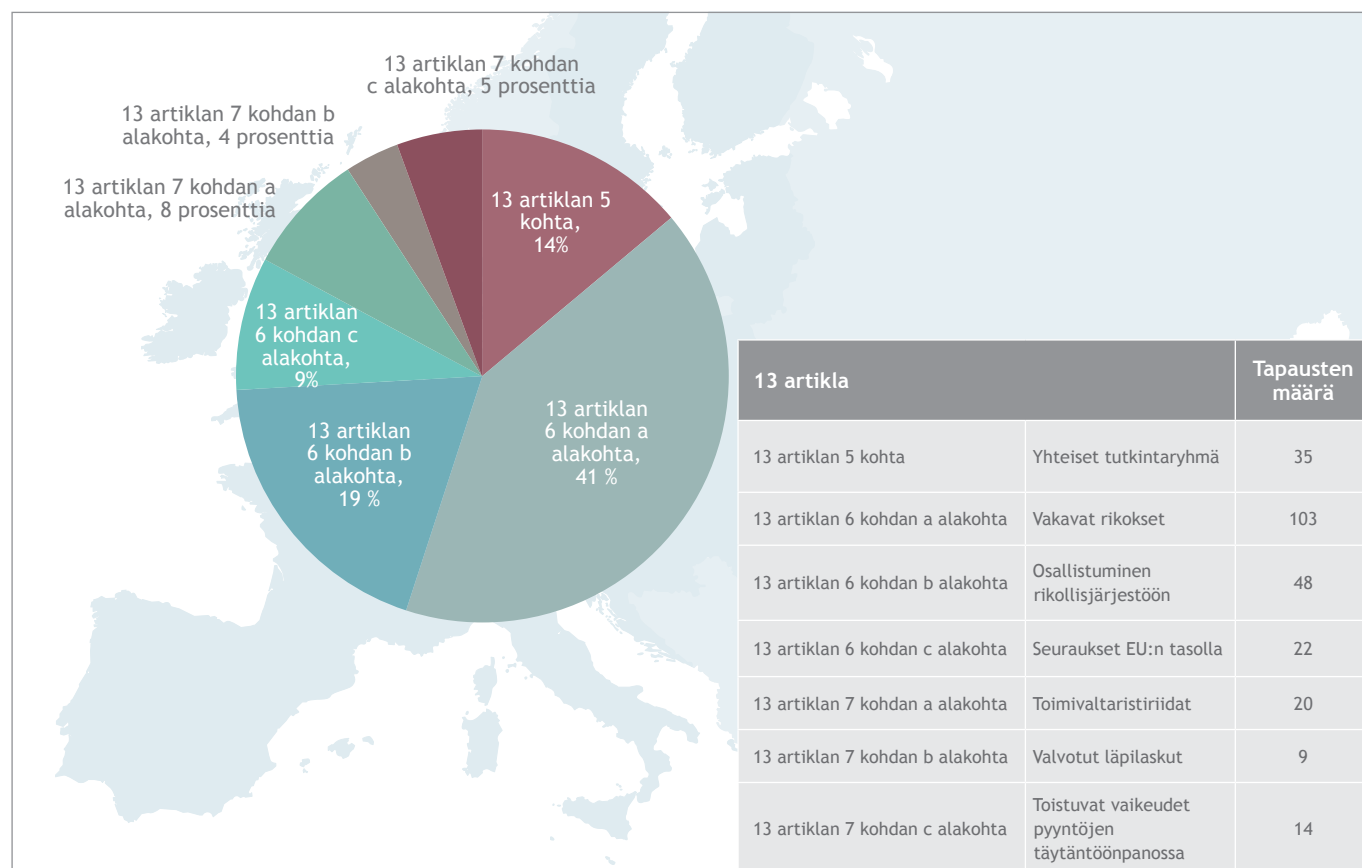
Kuva 13: Koordinointikeskukset

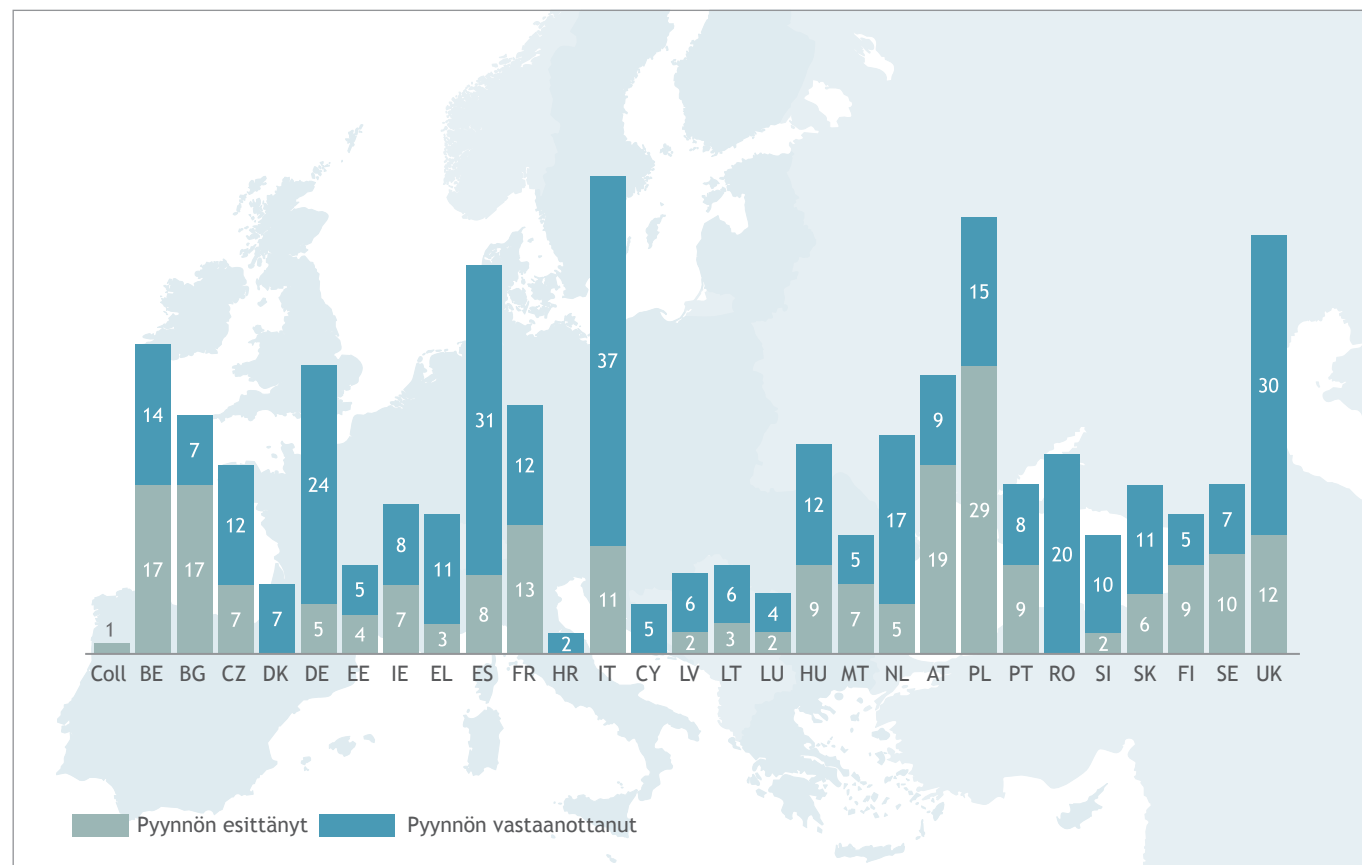
Kuva 14: Eurojust ja yhteiset tutkintaryhmät

Kuva 15: 13 artiklan mukaisten tapausten määrä

Kuva 16: Eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpano: pyyntöjä esittäneet/ saaneet jäsenvaltiot

© Eurojust, 2014

Kaikki oikeudet pidätetään. Tätä julkaisua tai sen osia ei saa jäljentää tai käyttää missään muodossa tai millään keinoin graafisesti, sähköisesti tai mekaanisesti eikä valokopioida, tallentaa, nauhoittaa tai siirtää tietojärjestelmämuotoon ilman Eurojustin lupaa.

Kiitos kaikille yksiköille niiden panoksesta.

Valokuvat Jakov Minić, Michel Mees, Leen De Zutter

EUROJUST

Maanweg 174, 2516 AB Haag, Alankomaat

Puhelin: +31 70 412 5000 - Sähköposti: info@eurojust.europa.eu - Verkkosivusto: www.eurojust.europa.eu